

СРПСКА



СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 88 ● 3. ЈАНУАР 1994. ● 500.000.000.000. ДИНАРА

ИТАЛИЈА 2200 ПЛ, ФРАНЦУСКА 6-30 ЕВР, ШВАЈЦАРСКА 4,8 СФР, АУСТРИЈА 30 АТС, СР НЕМАЧКА 5,80 ДЕМ, ШВЕДСКА 25 СЕК, ВЕЛИКА 40 ВЕФ, ХОЛАНДИЈА 4 НГЛ, ГРЧКА 500 ГРД, НОРВЕШКА 25 НОК, ДАНСКА 25 ДКК



ИПАК ПОБЕДА

ОПОЗИЦИЈА — СПС 63:37

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ / ИЗДАЊЕ
СЛОБОДНИХ НОВИНАРА
ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ:
Стево Батић, Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговановић — Булатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Миленко Вучетић, Драгослав
Грујић, Александра Јанковић,
Славица Лазић, Сандра
Петрушић, Милена Поповић,
Војкан Ристић, Благоица
Стојановић, Александар
Цветковић, Александар
Чотрић

УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ:
Ђорђе Вукоје

САРАДНИЦИ:
Никола Бурзан, др Владан
Василијевић, Надежда Гађе,
Гордана Логар, Милица
Лучић — Чавић, др Никола
Милошевић, Бранка
Пламенац, Сандра Скоко
(Лондон), Гордана Суша,
Мира Трајковић (Париз), др
Коста Чавошки, Златко
Чобовић, Љиљана Шоп, Ејуб
Штитковац

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК:
Раде Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Нада Бошковић, Драгица
Бугарски

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Браникова 13-15, I улаз, VI
спрат, 11000 Београд
ТЕЛЕФОН: 011/620-891,
628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)
ТЕЛЕФАКС: 624-598
ЖИРО РАЧУН:
60801-603-0-27562 СДК
Стари Град
РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Кокоска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стопа пореза од
3%



ДЕПОС ОСВОЈИО 45
МАНДАТА

ТРУД ЈЕ НАГРАЂЕН

Стр. 8 - 12

АНАЛИЗА ИЗБОРА

Колико је изгубљено
неудруживањем

Стр. 13 - 15

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ

СТРАНЦИ ДИКТАТУРА, ДРУШТВУ ДЕМОКРАТИЈА

Шеф изборног штаба
Депоса коментарише
странке и изборе

Стр. 16 - 21



ИЗБОРНЕ КРАЂЕ

БОЈ НА ЦЕНЗУСУ

Косово као
најскандалознија
изборна једница

Стр. 34 - 39

ДЕСА ТРЕВИЗАН

„НИСАМ РАЗБИЛА ДВЕ — САМО ЈЕДНУ!“

О разбијању
Милошевићевих
слика и изгубљеном
месту дописника
„Тајмса“

Стр. 48 - 49

ДРАГОЉУБ
МИЋУНОВИЋ

НЕ ЖЕЛИМО И ТРЕЋИ РАСКОЛ

Да ли је Зоран
Ђинђић „проклета
Јерина“?

Стр. 42 - 45



ДРАГИ НАШИ ЧИТАОЦИ,
ДОЛАЗЕ НАМ НОВА ГОДИНА И БОЖИЋ.
СРЕЋНО!
РЕДАКЦИЈА „СРПСКЕ РЕЧИ“



РУСКО АМЕРИКАНСКО СРПСКА БАНКА

РАС БАНКА АД.

Београд Српских владара 24/2

тел: 688-805, 683-979

факс: 682-809

ПИСМО АНДРЕ ГЛИКСМАНА ДЕПОСУ

ВАША ЈЕ ХРАБРОСТ ВЕЛИКА!

Драги пријатељи,
Драга Весна Пешић
Драга Данице и драги Вуче

Милошевић ме је лишио права да дођем у Београд и да вам изразим сво своје дивљење. Ето једне занимљиве концепције демократске предизборне кампање за слободни проток људи и идеја.

Не поседујем ни једно друго оружје осим оловке и папира, и моја једина могућност јесу речичи.

Обновитељи зидова постављају сувишно питање „колико дивизија има папа?“

Слушали су Салжењичина и Вацлава Хавела и знају да су речи јаче од дивизија.

Милошевић је желео у јуну 1993, да смрви Вука Драшковића. То је писац! Запрепашћење за здрав разум! Гађати у главу!

Једна жена протествовала је на телевизији против мучења Босанаца. Али, Милошевићев ударац пропада. Осудиће га све демократске партије Француске.

Драшковић је мој пријатељ од оног јуна 1992. када смо заједно одржали митинг у Београду у присуству сто хиљада људи, против злочина и рата у име Велике Србије. Ко има поштовања не руши таква пријатељства.

Милошевић је прототип комунисте, оптужујући шовинисте, он покреће своје масе претварајући их у религијске фанатике, скинхедсе и расисте.

Шешел и Аркан су само његове слуге. Њихов фундаментализам увео је Србију у рат.

Забрањено ми је да уђем у вашу земљу. Као и свака гангстерска организација, више воле да делују у сенци и тишини, уживајући у јецају својих жртава, садистички гушећи Сарајево и правећи од Босне губилиште.

Пријатељи моји, ко је био ту зна да је ваша храброст велика. Ви пркосите Милошевићевим масакрима и имате идеју како би Србија могла опет да буде у Европи, као Де Гол који је 1940. заштитио француску државу спроводећи идеју „Сигурност за Француску“.

Хвала

Париз. 17.12.1993

Андре Гликсман



КАКАВ СМО ТО НАРОД

Пред изборе 1990. г. сам и на послу и у селу где живим причао да ћемо умира-ти од глади ако ови идиоти остану на власти. Одговарали су ми да сам луд. СаД ка-да стварно нема ни хране ни било какве про-изводње ни новца тај исти народ псује све по списку тамо неком левом а не оном ко је ову државу сахранио и духовно и материјално. Не могу да схватим шта се дешава са овим народом.

Да ли је комунистичка идеологија успела да затрује свест овог народа до те мере или је и тај исти народ кваран сам по себи. Моје мишљење је да је и једно и друго у питању.

За Слободана Милошевића бих само ре-као да је за њега боље да га је у главу ударио алкохол него власт. Од алкохола су се многи излечили. За њега и његову „булументу“ (што би рекао Шешел) најбољу дефиницију, је дао књижевник Видосав Стевановић:

„Милошевић није само појединац: он је истовремено и представник многих друштвених и психолошких слојева. Представник последњих комуниста, махнитих националиста, војника који би да напредује, убијајући, поли-цајца који контролишу све и свакога, борни-раних бирократа, интелегената који чувају своје јадне привилегије, радничке класе која хоће новац без рада и сељака који избегавају неизвесности модерне привреде. Представ-ник профитера што користе тренутак и обра-дованих криминалаца, уплашених пензионере, старца и фрустрираних жена. Он пред-ставља мноштво које се болесно везало за њега и које би без њега било тек „усамљена гомила“. Он све то савршено зна, изванред-но поима неравнотежу снага и зато му не па-да на памет да оде без страшног зла.

Да би један човек био велики народ, мора да буде мали, уплашен и спреман да робује. Шта ћемо са собом ако нам се управо то до-годило“?

А ево шта је записао један страни писац (Томас Карлајл) још давне 1843. године:

„Дугорочно гледано свака владавина је тачна слика свог народа, са његовим разу-мом и безумљем“.

Једно питање ми се намеће нон-стоп, та-корети ни у сну нисам миран због њега. Оно гласи: Где Милошевић успева да нађе све те људе који га окружују, који су спремни да својом псећом оданошћу, којотском храб-рошћу и својим празним главама све ураде за „народ“ односно њега. Спремни су да ла-жу, обмањују, краду, пљачкају, вероватно и да убијају неподобне, а све то у интересу „на-рода“ односно опет њега. Где успева да нађе све те полтроне, улизице, подрепаше, шпију-не, уходе, издајнике, духовне и физичке уби-це и сав тај талог овог друштва.

Одговор на сва та питања би вероватно био да смо ми врло подмитљив и јефтин на-род, односно безвредан. У то још не верујем али...

Гавриловић Небојша
Село Вињште, Крагујевац

ЧЕСТИТКА ГРАЂАНИМА СРБИЈЕ

Драги грађани,
Драги бирачи!

Честитам вам, у име уједињене опозиције ДЕПОС, велику изборну победу над Социјалистичком партијом Србије.

У седам изборних јединица, у којима је гласало 88 одсто од укупног броја грађана Србије изашлих на изборе од 19. децембра, опозиција је освојила 120 посланичких места а Социјалистичка партија Србије само 81 посланичко место.

Опозиција је у београдској изборној јединици освојила 30. а СПС 16 мандата. У новосадској изборној јединици, опозиција је освојила 17, а СПС 11 посланичких места. У зрењанинској изборној јединици резултат је 18:10 за опозицију, у крагујевачкој 17:12, у смедеревској је резултат нерешен 11:11, у нишкој изборној јединици опозиција је освојила 14 а СПС 10 места у парламенту, док је у изборној јединици Ужице опозиција освојила 13 а СПС 11 посланичких мандата.

Према копијама записника са свих бирачких места у ових седам изборних јединица, распоред освојених посланичких мандата по странкама је следећи: СПС — 81. ДЕПОС — 43. СРС — 34. ДС — 28, ДСС — 8, Заједница војвођанских Мађара — 5 и коалиција за Војводину — 2 мандата.

У преостале две изборне јединице, косовској и лесковачкој нису одржани никакви вишестраначки избори већ једностраначки криминал за који ће морати да се и кривично одговара.

Илегални бирачки спискови су увећани за око 150 хиљада грађана, док су из бирачких спискова избрисане читаве генерације омладине, јер су СПС стратеги изборне крађе закључили да су омладина и будућност против њих. У Призрену је, тако, забрањено гласање и владики Рашко-призренском и свештенству Српске православне цркве. На изборним местима је одлегала и пуцњава, а било је и тешко рањених.

Драги грађани,
Драги бирачи!

Ваше као суза чисте гласове дате за промену, за нову демократску и снажну Србију, не може и не сме поништити крађа у две изборне јединице, приштинској и лесковачкој; у те две изборне јединице било је само 12 одсто гласача и тих 12 одсто гласача, од којих су и многи непостојећи, не могу обезвредити гласове 88 одсто бирачког тела Србије.

ДЕПОС не признаје изборни резултат у приштинској и лесковачкој јединици и затражио је — поништавање гласања у тим изборним јединицама.

Не могу изборни фалсификатори из Приштине и Лесковца наметати вољу целој Србији и заводити принудну управу над њом.

Победа опозиције убедљива је и необорива.

Прославимо је у нашим срцима и не дозволимо несрећи и прошлости, којима је име СПС, да пониште народну вољу и одузму нам право на срећу и будућност.

Поражени су. Победили смо. Бранимо и одбранимо нашу победу.

Вук Драшковић,
председник СПО и носилац
изборних листа ДЕПОС-а

у Београду.
21. децембра 1993. г.





Србија



Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

љи царизма Владимира Жириновског и најконзервативније руске комунистичке фракције.

Приближавање Српске радикалне странке ДЕПОС-у, и обрнуто, наравно функционално а не програмско приближавање, у сваком случају је приближавање које, уз нужан опрез, ваља поздравити.

Све остало је аматерско чистунство.

НЕМА ШАНСЕ

1.

Избори су прошли, невоље остају.

Социјалисти иза себе имају трећину бирчког тела, односно око тринаест одсто грађана који им верују и који их подржавају — реч је углавном о пензионерима, државним чиновницима, шлекулантима, ратним профитерима и вишим војно-политичким круговима — а осталима у Србији је или свеједно ко је на власти, или су уз опозицију.

То је математика живота, све остало је политичка математика.

2.

Ко потпише уговор с Ђаволом, нема права да се чуди кад Ђаво дође по своје.

3.

Зло ће, наредних месеци, порађати нова зла.

Беда ће се увећавати, криминал ће бујати до размера анархије, привредни и монетарни систем ће се потпуно распасти, јавне службе ће доживети колапс, државни интереси ће се и буквално свести на интересе шачице људи, гладни ће се умножавати.

Ратни пожари букнуће и тамо где се сада не ратује.

Понтификација лажи заклањаће се, и даље, грубом сатанизацијом истине.

Стабилност политичких прилика по замисли социјалиста само ће увећати општу нестабилност.

Трагања за излазом свешће се на покушаје увођења ванредног стања или војно-полицијске управе — разрађени планови за те варијанте „стабилизовања политичких прилика“ већ су у тајним сефовима и чекају реализацију — али ни у ванредном стању, ни у војно-полицијској управи излаз се неће наћи.

Паклена зима у коју улазимо личиће нам, с првим пролећним данима, на времена раја.

Зло с којим смо до сада живели тек ће нам показати шта је право зло.

4.

Деда Мраз нам ни овога пута није донео

ништа; остаје нам да, опет, чекамо Бабу Марту.

5.

Има ли у пацификацији односа између Српске радикалне странке и ДЕПОС-а ичег чудног, ненормалног и неприхватљивог? Нема. Управо та пацификација је можда и најзначајнији домет минулих избора.

Бољи дани за српски народ, за Србију и све њене грађане, па и за читав балкански регион, могући су тек кад социјалисти оду с власти. То, ваљда, није спорно. Њих, међутим, могу да сруше једино најјаче опозиционе странке и коалиције, под условом да у име тог циља, односно до његовог остварења, занемаре постојеће програмске разлике.

Неће Војислав Шешељ напустити националну опцију и неће Весна Пешић постати националиста ако заједнички уклоне главну препреку за остваривање својих политичких концепција; тек кад те препреке не буде било створиће се услови да се и Војислав Шешељ и Весна Пешић боре за оно што унутар својих странака и својих визија будућности заступају.

Политика је избор приоритета, а не излог афинитета.

Кад кућу захвати пожар, нормални укућани, чак и када су у најнепомирљивијим односима, не настављају са свађом већ ватру гасе и кућу спасавају.

Нова мапа српске опозиционе сцене важна је и због заиста реалних изгледа да социјалисти уведу ванредно стање, коме се ваљано може супротставити једино српска опозиција у новом распореду.

У свим бившим социјалистичким земљама тамошње тоталитарне режиме срушили су управо савези суштински супротстављених политичких формација.

Лицемерно је, узгред, тврдити да је аморално што су Војислав Шешељ и Весна Пешић у обарању Слободана Милошевића на једној страни, а истовремено навијати да се у обарању Бориса Јељцина удруже обновите-

6.

Ђоравих кутија на овим изборима није било, али је било Ђоравих гласача.

7.

Ти си заражен сидом и у последњем си стадијуму болести, а ја сам смерна калуђерица; хајде да се удружимо и да заједно отворимо куплерај.

То је суштина идеје Зорана Ђинђића о опозиционо-социјалистичком компромису.

Није спорно да су компромиси у политици неизбежни, али је итекако спорно да ли су они, у политичком амбијенту какав нас окружује, уз страсти какве су нас захватиле, могући; није, такође, спорно да опозиција има маневарског простора за попуштања, али је итекако спорно да ли владајућа странка жели да попусти и за милиметар.

Ко мисли да се са Слободаном Милошевићем, после свега што је учинио Србији, а навео јој је најтежа зла у историји, може заједнички радити, нити познаје Слободана Милошевића, нити разуме Србију, нити добро мисли.

На балетској позорници ствари се не решавају нокаутом, али је на рингу нокаут често једино решење.

Док социјалисти не падну на патос, нама, угуралим на ринг њиховом вољом, најједноставније речено, спаса нема.

Тврдње које се у последње време чују, да је Демократска странка нова „резервна странка“ режима и да су Зоран Ђинђић и Слободан Милошевић направили некакав тајни споразум, највероватније су нетачне, мада сам Зоран Ђинђић, нападним пружањем руку помирења Слободану Милошевићу, даје повода и за много грубље закључке.

Сидом зараженог грле, све у свему, само наивни и сидом заражени.

8.

Многи су се узбудили због изласка Жељка Ражнатовића-Аркана на политичку сцену, а не

узбуђује их што је Живорад Михајловић-Муш-
тикла одавно политичка чињеница.

О лицемерју је, углавном, реч, или, мож-
да, о двоструким критеријумима.

9.

У минулим изборима опозиција је напра-
вила крупну грешку када је прихватила над-
метање са социјалистима у патриотизму реду-
кованом на идеју о уједињењу свих српских
земаља, и та грешка је, свакако, најнегатив-
нији učinak минулих избора.

10.

Није Демократска странка Србије велики
губитник на минулим изборима; минули избо-
ри су Демократску странку Србије поставили
на реалну позицију.

11.

Нема шансе да има шансе док се сви не
упитамо, као Сали Болс у „Кабареу“ Боба Фо-
са, „Зашто некеме дозволити да ти избрише
осмех?“, а кад се сви искрено и дубоко за-
мислимо над тим питањем, биће шансе.

Време је да на чело Српске академије на-
ука и уметности, и због науке, и због уметнос-
ти, а изнад свега због Србије, дође аутентич-
ни великан.

13.

Дрво јаворово је материјал за гусле, али и
урбани синоним за-будалу.

14.

Иза нас је мрак, испред нас је тама.
Година у коју улазимо биће неизвеснија и

ДА ИМА ШАНСЕ

Владајућа странка је тако, бар у очима ме-
ђународне јавности, добила подршку за своју
националну идеологију утемељену на теорију
крви и тла, али не само од дела бирача, него
и од већине важних политичких странака.

Нетачно је да је тиме ојачана преговарач-
ка позиција Слободана Милошевића, јер, ето,
иза њега стоје сви, тиме је само ослабљена
позиција Србије, у којој свет сада више не ви-
ди алтернативу Слободану Милошевићу и
ономе што он заступа.

Удица је, на жалост, прогутана, али је, сре-
ћом, риболовац толико лош да ће риба, ваљ-
да, умети да се ослободи.

12.

Бирање председника Српске академије
наука и уметности протиче, некако, у сенци
великих избора.

Настојања режима да на тај положај буде
изабран Дејан Медаковић, уз дисквалифика-
вања Миће Поповића, свакако највећег умет-
ника овог века, сликара који будућим епоха-
ма оставља, својим црним сликама, најзаок-
руженију уметничку истину о сопственој епо-
хи, налажу Дејану Медаковићу, ако није ре-
жимски човек баш до балчака, да се, из мо-
ралних разлога, повуче.

драматичнија од године с којом се растајемо.

Посртање нације и државе, незабележе-
но на овим просторима на којима је било
много и разних посртања, а по ирационалнос-
ти и мазохизму непознато у историји, заврши-
ће се, неизбежно, националним и државним
усправљањем.

Има ипак шансе...

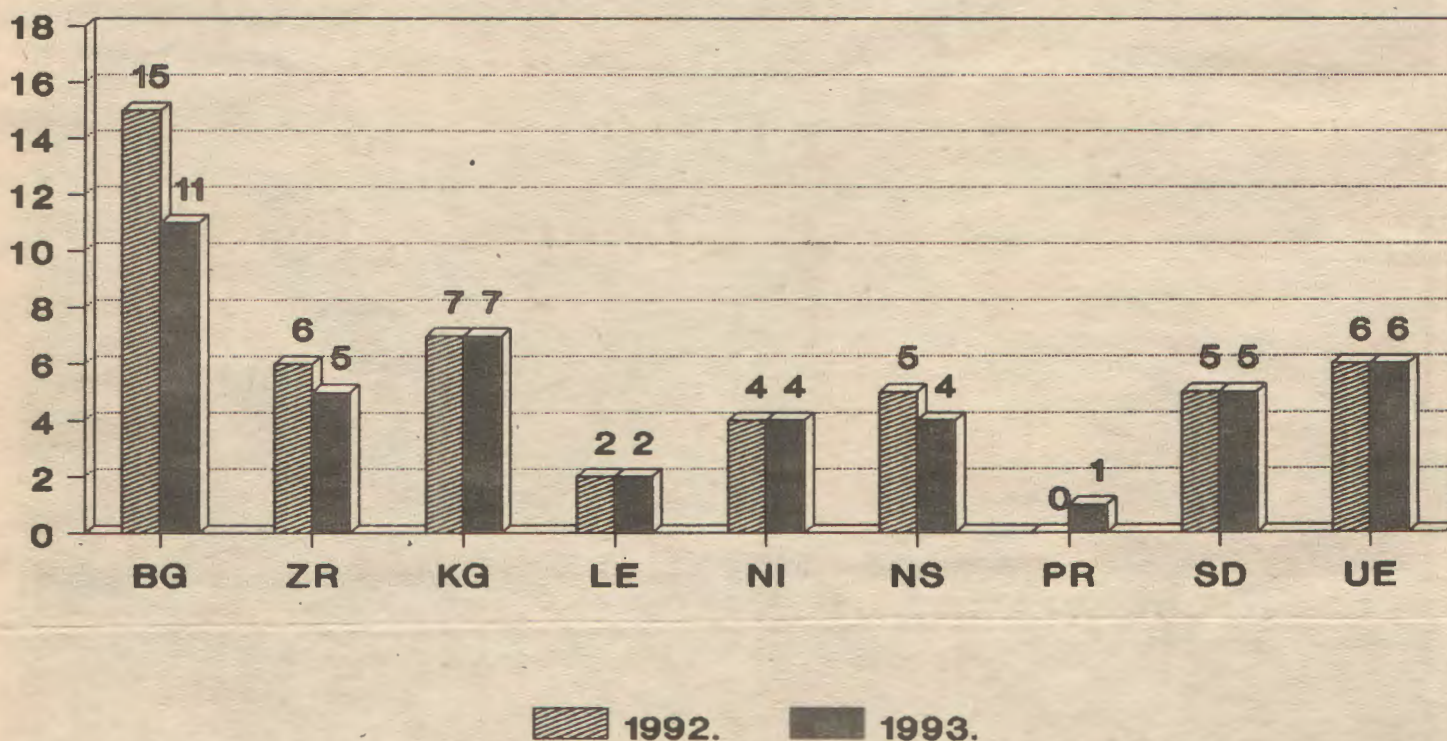


ПОРЕЂЕЊЕ РЕЗУЛТАТА 1992-1993.

ТРУД ЈЕ НАГРАЂЕН

У овом броју „Српске речи“ доносимо приказ резултата избора по изборним јединицама и општинама у саставу тих јединица, на основу броја добијених гласова 1992. и 1993. године. Подаци се односе на Депос, Социјалистичку партију и варијанту удружених гласова Демократске странке Србије и Депоса који ове године нису били у коалицији. Напомињемо да се празне колоне односе на оне општине у којима се избори понављају.

DEPOS PO IZBORNIM JEDINICAMA



BROJ POSL. MANDATA

ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 1. БЕОГРАД

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1993	ДЕПОС 1993	ДЕПОС + ДСС 1993
БАРАЈЕВО	3796	2408	4376	2263	3107
ВОЈДОВАЦ	23157	18662	23669	20397	28419
ВРАЧАР	8981	14872	10385	11190	15731
ГРОЦКА	8334	8824	9254	8373	7985
ЗВЕЗДАРА	16242	21050	16972	16470	22746
ЗЕМУН	17339	15433	25259	17120	23499
ЛАЗАРЕВАЦ	9826	7368	10832	7082	10819
МЛАДЕНОВАЦ	9698	6162	10090	5568	7648
НОВИ БЕОГРАД	37429	29634	39090	20277	30480
ОБРЕНОВАЦ	10460	9378	11748	8760	11714
ПАЛИЛУЛА	16161	18354	22082	17734	24448
РАКОВИЦА	12908	13911	15517	10797	15484
САВСКИ ВЕНАЦ	6892	8330	7944	6216	7641
СОПОТ	3780	1872	3489	1860	2382
СТАРИ ГРАД	8383	14633	9889	10735	15776
ЧУКАРИЦА	20888	21632	20438	14083	20852

ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 2. ЗРЕЊАНИН

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1993	ДЕПОС 1993	ДЕПОС + ДСС 1993
АДА	594	1079	814	724	840
АЛИБУНАР	3707	3083	4258	3891	4547
БЕЛА ЦРКВА	4580	2981	4985	1854	3196
БЕЧЕЈ	3651	3129	5818	1772	2174
ВРШАЦ	8573	7718	10180	7229	8400
ЖАБАЉ	3918	2566	4298	2080	2572
ЖИТИШТЕ	4301	2330	5088	1824	2428
ЗРЕЊАНИН	20190	13598	19090	8881	11322
КАЊИЖКА	696	994			
КУКУЉИЦА	12326	6976	18644	4128	5484
КОВАЧИЦА	2428	3098	3120	3730	3887
КОВИН	6492	5094	7200	4531	5281
НОВА ЦРЊА	2354	1428	2873	930	1083
НОВА БЕЧЕЈ	4316	2627			
Н. КНЕЖЕВАЦ	1992	1172	2387	680	958
ОПОВО	1801	1409	1880	1081	1281
ПАНЧЕВО	19737	19778	20085	13223	18565
ПЛАНДИШТЕ	2957	1285			
СЕНТА	852	1078	1058	514	
СЕЧАЊ	4592	1947	5291	1517	1619
СРЕОБРАН	2182	1484	2953	1022	1259
СУБОТИЦА	9928	12484	12592	5563	6876
ТЕМЕРИН	2883	1720	3299	1085	1387
ТИТЕЛ	2719	1828	2998	1368	1638
ЧОКА	1299	848	1883		

МИЛАН МИКОВИЋ

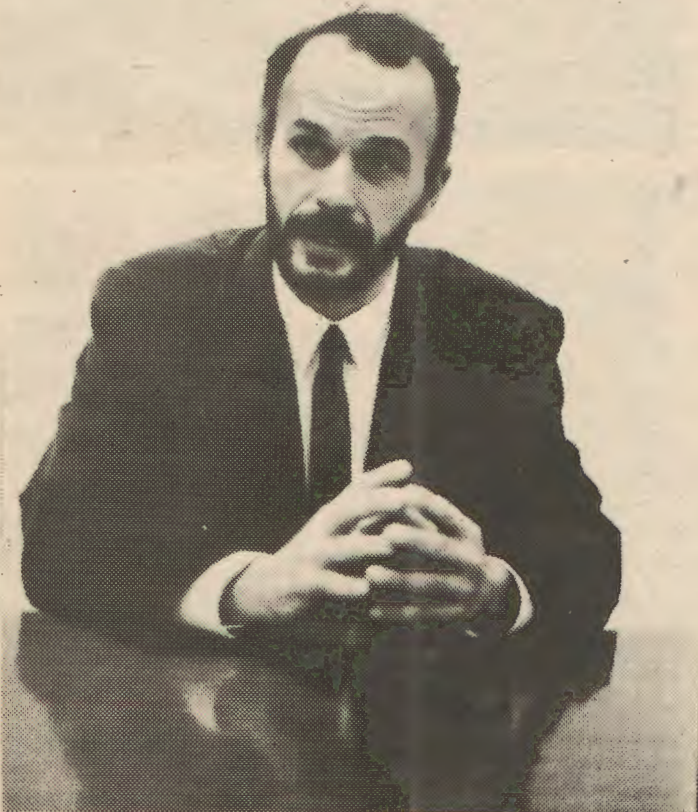
Социјалисти су освојили 10 посланичких места што је превише у односу на број гласова који су добили. Са овим резултатима морамо да се помиримо док се не промени изборни закон. Велике опозиционе странке освојиле су 370.000 гласова и освојиле су преосталих 18 мандата, а преко 75.000 гласова добиле су странке које нису добиле изборни цензус од 5%. Дошло је до онога на шта смо указивали током целокупне предизборне активности, људи су гласали за мале странке, дајући не-свесно глас социјалистима.

У ситуацији када опозиција добије 2/3 гласова, а странка на власти 1/3, онда се зна ко је у овој изборној утакмици у нашој изборној јединици победио.



ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 3. КРАГУЈЕВАЦ

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1998	ДЕПОС 1998	ДЕПОС + ДСС 1993
АЛЕКСАНДРОВАЦ	10384	2367	10703	2318	2734
АРАНЂЕЛОВАЦ	7833	5022	8678	5026	8674
БАТОЧИНА	2349	1587	2581	1819	1278
БРУС	6280	978	5379	911	1320
ВРЊАЧКА БАЊА	6278	2549	5534	2791	3478
Г. МИЛАНОВАЦ	9196	8594	9917	5111	8748
КУЧИЋ	3188	2028	3480	2882	3180
КРАГУЈЕВАЦ	28373	21475	29148	26768	32263
КРАЉЕВО	22121	12961	17244	10734	13330
КРУШЕВАЦ	28099	15251	28115	14443	18046
ЛАПОВО	1737	1271	1847	1394	1632
ЛУЧАНИ	4704	2826	5061	2638	3098
НОВИ ПАЗАР	4618	1389	6801	1227	1388
РАЧА	2104	1934	2473	2740	3013
РАШКА	7473	1285	7588	1337	1781
РЕКОВАЦ	2911	1113	3814	1811	1978
ТОПОЛА	43367	2689	5364	3793	4670
ТРЕСТИК	9849	6983	10314	5647	8922
ТУПИН	779	1007	2987	1821	1873
ЧАЧАК	18834	18468	21304	18997	20848



ВОЈИСЛАВ МИХАИЛОВИЋ

Опозиција је потврдила своју победу у Шумадији. Резултати избора су показали да је учињен још један помак у демократизацији нашег друштва, али исто тако да је тај демократски процес нешто дужи од онога што бисмо сви ми желели.

По први пут су социјалисти изгубили доминацију у Парламенту и то је, по мени, почетак краја социјалиста и јачање досадашње опозиције. Социјалисти нису добили апсолутну војину и када би хтели да изгласају нешто прибојавање се да им се неки посланик не разболи од кијавице.



БОГОЉУБ ПЕЋИЋ

У условима под којима су одржани избори у лексовачкој изборној јединици, исходом сам више него задовољан. Са дописаних 40 хиљада својих бирача и избрисаних у истом толиком броју оних за које се претпостављало да су опозиционо опредељени, владајућа партија је пре отварања бирачких места стекла осетљиву предност. Ано још знамо да је била потпомогнута локалним медијима и централном телевизијом и да се на услузи нашла комплетна апаратура власти са активностима који нису штедели ни државни новац, ни бензин да стигну до сваког засеока и представе опозицију страшилом-онда заиста изборни резултат опозиције је и мали подвиг. Што се Делоса тиче он је као и прошле године освојио два мандата, али је добио преко три хиљаде гласова више. Да којим случајем ДСС није напустила коалицију, ДЕПОС би сигурно добио један, а вероватно и два мандата више, а овако њених тринаест хиљада гласова остали су расути и Коштуничина странка остала је без посланика.

ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 4. ЛЕСКОВАЦ

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1993	ДЕПОС 1993	ДЕПОС + ДСС 1993
БЛАЦЕ	4363	1094	4859	1055	1838
БОЈНИК	8820	442			
БОСИЛЕГРАД	4827	649			
БУЈАНОВАЦ	5791	648			
ВИТНИА	2438	788			
ВЛАДИМИР ХАН	8950	1141			
ВЛАСОТИНЦЕ	11748	1389			
ВРАЊЕ	22116	4555			
ВУЧИТРН	3084	92			
ГЊИЛАНЕ	7241	802			
ЖИТОРАЂА	5670	705			
ЗВЕЧАН	1895	301			
ЗУБИН ПОТОК	2281	178			
К. КАМЕНИЦА	4942	243			
К.МИТРОВИЦА	3829	624			
ЈУРШУМЛИЈА	8037	972			
ЛЕБАНЕ	7226	1309			
ЛЕПОСАВИЋ	4038	1013			
ЛЕСКОВАЦ	43474	9496	42897	9483	12228
МЕДВЕЂА	2814	637			
ПОДУЛЕВО	712	45			
ПРЕШЕВО	1108	74			
ПРОКУПЉЕ	13809	3281			
СУРДУЛИЦА	8131	1072			
ТРГОВИШТЕ	1238	51			
ЦРНА ТРАВА	1434	61			

ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 5. НИШ

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1993	ДЕПОС 1993	ДЕПОС + ДСС 1993
АЛЕКСИНАЦ	14894	2510	19134	2904	2619
БАВУШНИЦА	5554	2714			
БЕЛА ПАЛАНКА	4845	483			
БОЉЕВАЦ	3772	1478	3783	1713	1907
БОР	10039	5185	9192	8031	7098
ГАЦИН ХАН	3814	651	3025	741	847
ДИМИТРОВГРАД	3738	1158	4419	1229	1437
ДОЉЕВАЦ	4999	1208	5983	1456	1711
ЗАЈЕЧАР	13755	8714			
КЛАДОВО	5525	1574	6732	1375	1838
ЈУЊАЖЕВАЦ	11900	3278	12848	3021	3709
МАЏАНПЕК	5390	2848	5757	2984	3330
МЕРОШИНА	4757	630	3985	557	715
НЕГОТИН	10488	8075	10870	5450	6158
НИШ	40094	21838	44853	22592	32098
ПИРОТ	15918	4545	14731	3772	4841
СВРЉИГ	6379	840	6318	1209	1418
СОКО БАЊА	5058	1319	3930	952	1248

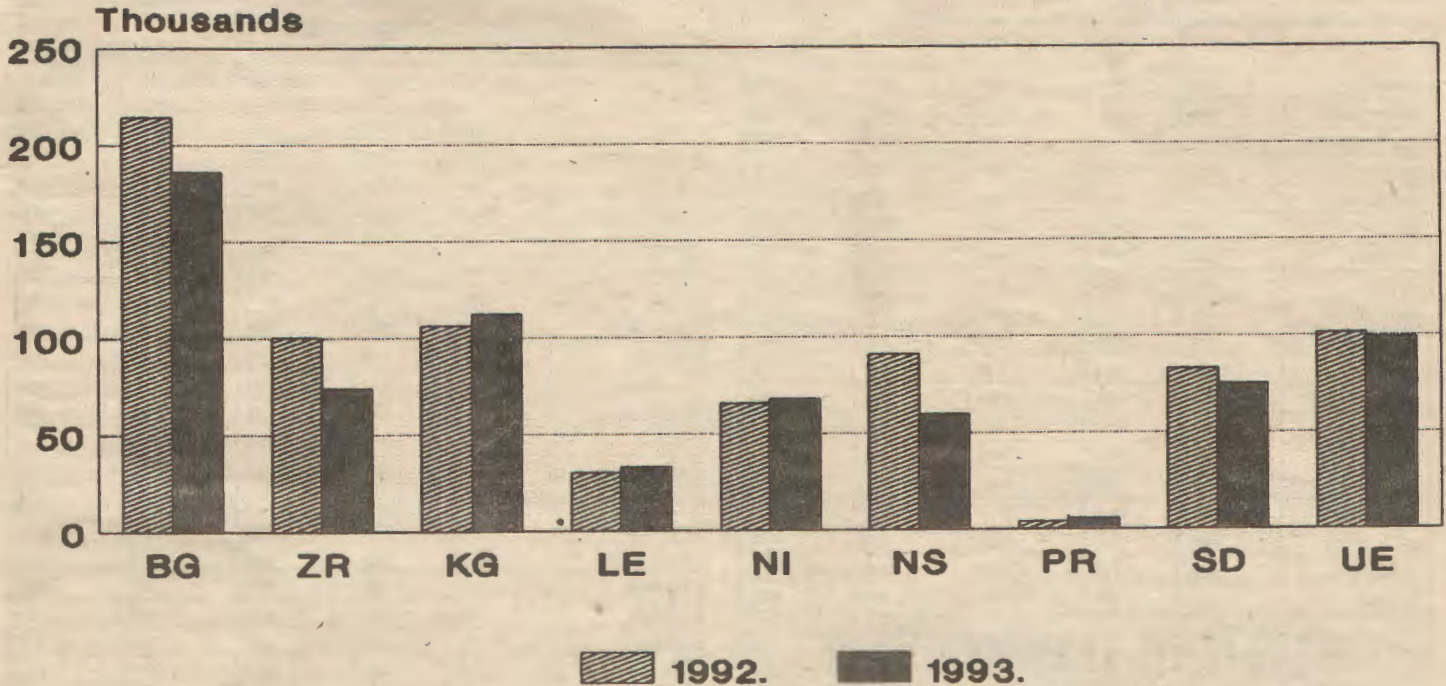
ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 6. НОВИ САД

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1993	ДЕПОС 1993	ДЕПОС + ДСС 1993
АПАТИН	6379	2117	7539	1280	2086
БАЧ	2982	1329	3010	758	873
БАЧКА ПАЛАНКА	11489	5480	12709	3397	4182
БАЧКА ТОПОЛА	2715	2234	3290	1853	2078
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	1278	897	1580	618	729
БЕОЧИН	2410	1409	3045	895	948
ВРБАС	10874	3541	12117	1890	2470
ИНЂИЈА	5583	3625	9187	3074	3714
ИРИГ	2286	932	2522	624	772
ЈУЛА	8832	3921	10824	2190	2814
МАЛИ ИЂОШ	1690	608	1522	684	798
НОВИ САД	32943	31608	38874	17879	22672
ОДЈАЦИ	9145	2408	10831	1740	2137
ПЕТИЊЦИ	3979	1674	4178	1471	1893
РУМА	9891	4338	11733	3326	4170
СР. МИТРОВИЦА	14293	8294	14493	5238	7498
СР. КАРЛОВЦИ	1032	917	1233	709	987
СОМБОР	14488	7084	17818	4762	7189
СТАРА ПАЗОВА	7182	6020	8959	5053	6646
ШАД	6332	2722	1915	435	518

ЗВОНИМИР БУДИЋ

Скинута је са нас хипотека „црвеног Ниша“ и „што јужније то тужније“. Социјалистима је ово последњи пут да манипулишу гласовима. Наиме, видећемо се у парламенту.

DEPOS
PO IZBORNIM JEDINICAMA



APSOLUTNI BROJ GLASOVA (u hiljadama)

ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 7. ПРИШТИНА

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1993	ДЕПОС 1993	ДЕПОС + ДСС 1993
ГЛОГОВАЦ			192	0	0
ГОРА	4106	408	3689	1282	1980
ДЕЧАНИ	244	20	209	25	31
ЂАКОВИЦА	1436	74	2173	85	86
ИСТОК	1808	283	2181	483	616
КАЧАНИК	207	0	364	3	7
КУПИНА	1770	155	2146	164	185
КОСОВО ПОЉЕ	2570	200	3785	238	337
ЛИПЉАН	2708	298	4317	342	306
НОВО БРДО	686	11	885	28	38
ОБИЛИЋ	1462	75	2110	125	175
ОРАХОВАЦ	1105	24	1647	82	71
ПЕЋ	7032	871	10965	884	988
ПРИЗРЕН	4480	361	8045	272	489
ПРИШТИНА	8246	815	8129	837	1251
СРЕБИЦА	413	8	443	14	19
СУВА РЕКА	931	55	983	117	123
УРОШЕВАЦ	2510	163	376	241	289
ШТИМЉЕ	338	18	508	22	30
ШТРПЦЕ	2302	178	3295	250	333

НИНОСЛАВ РАЈЕВИЋ

Да би се постигли било какви резултати треба се добро организовати, ништа се не сме препустити случају. Ове године смо били много организованији него прошле године, али недовољно да би се говорило о победи опозиције. Укључујући драстичну крађу гласова и наглу депопулизацију становништва на Косову, углавном младих гласача које су избацили са спискова, а на списак убацивали људе који су се одавно опростили од света живих, не смеју нас изненадити никакве бројке које нам немају.

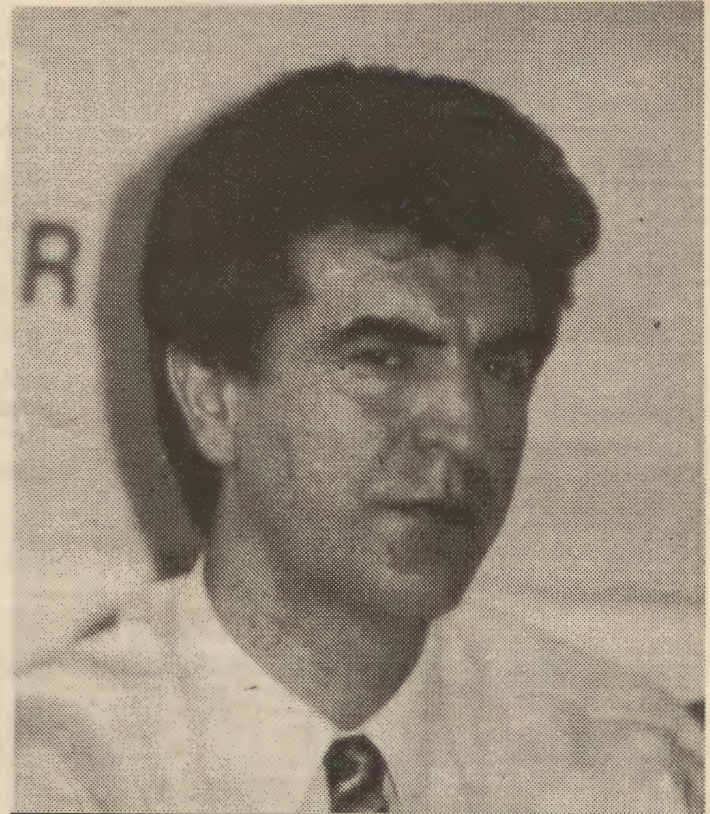
Кад већ говорим о резултатима рада, дужан сам да похвалим Гору која је и потенцијално и бројчано донела највише гласова ДЕПОС-у.

ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 8. СМЕДЕРЕВО

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1993	ДЕПОС 1993	ДЕПОС + ДСС 1993
ВАРВАРАН	4030	2217	4631	2348	2688
ВЕЛИКА ПЛАНА	9420	6111	10173	5891	8023
ВЕЛ. ГРАДИШТЕ	4857	2824	5465	2342	2807
ГОЛУБАЦ	3074	1200	3185	1074	1188
ДЕСПОТОВАЦ	7212	2214	7089	1892	1879
ЖАБАРИ	3218	1673	3854	2384	2686
ЖАГУБИЦА	2823	1607	3020	1872	1438
КУЧЕВО	5518	2889	5715	2258	3831
МАЛО ЦРНИЋЕ	3876	1807	4028	1884	2142
ПАРАТИН	11829	6143	11494	8381	8295
ПЕТРОВАЦ	8825	4070	9430	4574	4888
ПОЖАРЕВАЦ	15148	10183	16104	9824	12080
РАЖАЊ	5048	718	4827	618	843
ЈАГОДИНА	14238	7788	14829	5887	7443
СВИМЈАНАЦ	5888	3873	6857	3339	3887
СМЕДЕРЕВО	18882	13670	20741	13383	16371
СМ. ПАЛАНКА	10071	9259	10116	8798	10830
ТМЉЕВАЦ	2519	1375	2852	1487	1739
ТУПРИЦА	7829	3381	7835	2284	3134

ВЕСЕЛИН ПАВИЋЕВИЋ

Ако узмемо у обзир све околности под којима су избори одржани, информативну блокаду у којој смо деловали и медијски притисак државних средстава на гласаче, задовољан сам резултатима избора у изборној јединици Смедерево и мислим да је ДЕПОС постигао велики успех. Прошле године освојили смо пет места, а ове године смо то поновили.



БОРИВОЈЕ БОРОВИЋ

Ужичка изборна јединица је показала свој опозициони карактер, а у подринском дијелу опозиције је добила од 5-10% више гласова него на прошлогодишњим изборима. То значи да је програм СПО-а из '90. наш данашњи програм и да је прошло проверу и у тренуцима када рат престаје. То је доказ да смо били у праву и да је све могло мирним путем да се реши.

ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА 9. УЖИЦЕ

	СПС 1992	ДЕПОС 1992	СПС 1993	ДЕПОС 1993	ДЕПОС + ДСС 1993
АРИЉЕ	3388	2042	3485	1671	2283
БАЉИНА БАШТА	4881	2851	4283	2850	3680
БОГАТИЋ	6748	3818	8017	3580	4072
ВЛАДИМИРОВЦИ	4087	1870	4047	2287	2884
ВАЉЕВО	18141	17812	18383	18246	21377
ИВАНИЦА	6481	2747	6816	2280	3206
КОСЈЕРИЋ	2340	2021	2102	1857	2244
КОЦЕЉЕВА	3814	1317	4883	1679	1882
КРУПАЊ	4785	1483	5280	1382	2013
ЛАКОВАЦ	4170	2277	3884	2142	3419
ЛОЗНИЦА	16422	7225	18472	7302	10882
ЉМГ	2731	2200	3288	2504	3818
ЉУБОВИЈА	4035	1205	3883	1855	2110
МАЛИ ЗВОРНИК	2105	473	3157	378	880
МИОНИЦА	3748	2472	3802	2319	2577
НОВА ВАРОШ	2500	2288	3438	2138	2827
ОСЕМЈИНА	2820	1750	2885	2204	2880
ПОЖЕГА	6384	5015	6824	4187	4888
ПРЕБОЈ	3882	4811	5285	3011	3880
ПРИЈЕПОЉЕ	5882	4822	6016	3874	3712
СЈЕНИЦА	1880	858	4258	1352	1484
УБ	6725	2182	8845	3784	4885
УЖИЦЕ	11371	11888	11252	10488	13171
ЧАЈЕТИНА	2382	1825	2880	1841	1884
ШАБАЦ	18789	14281	23108	12880	17881

ПРВИ УТИСЦИ О ДЕЦЕМБАРСКИМ ИЗБОРИМА

БРОЈКЕ СУРОВИЈЕ ОД ЛИДЕРА

Малаксавање рата али и преговора о „хлађењу босанског лонца“ који су у Србији пропраћени дословним малаксавањем становништва, ставили су актуелну власт пред озбиљне дилеме које се најкраће могу свести на следеће питање: „Како и даље остати на власти ако је национални набоб пао и ако из дана у дан глад и немаштина расту?“

Ови избори су и били покушај Милошевићевог режима да да одговор на ово питање.

Плативши на изборима '92 скупу цену радикално националистичким политичким опцијама, које су га подржале и одржале на власти, режим је закључио да је сада, у освет мира, крајње време да се дебарасира тих опција и то не само због међународних чинилаца који га притискају већ и због тога што је хтео да спречи да после рата буде доведен у позицију да са њима дели власт и тако промени своју посткомунистичку или криптобољшевичку природу.

МИЛОШЕВИЋ ГУБИ ПОДРШКУ

У пракси, ствар се свела на комадање Српске радикалне странке, јер је управо она, односно њено бирачко тело, чинило ону „сиву зону“ од 20-21% бирача који су раздвајали србијански криптобољшевички режим и опозицију. То је слику српске политичке сцене у много чему чинило нејасном, много нејаснијом него после избора '90.

Да подсетим: на изборима '90. режим је имао, вољну или невољну, искрену или изманипулисану, сада је то свеједно, али је имао, подршку 50% изашлих бирача.

На изборима '92. тај бирачки корпус се раздвојио на два дела — нешто преко 30% је припало социјалистима, а нешто преко 20% радикалима. Очигледно је, дакле, да се бирачко тело које подржава режим, раздвојило на део који је уз режим као такав — односно део које режим види као заштитника својих властитих партикуларних интереса — као и на део који је подржавао режим јер га је — кроз своју искривљену националну оптику — видео као заштитника националног интереса. Избори '93 је требало да покажу да ли свих тих више од 50% бирача и даље припада владајућем социјалистичком режиму.

На срећу, овај пут се показало да то није тако. Социјалисти су на овим изборима освојили 38% гласова изашлих бирача што значи

Да је Коштунница остао у Делосу, социјалисти би имали 117 посланика.

Да је Коштунница могао са Вуком, Ђинђић са Шешељем, Шешељ са Вуком и Ђинђић са Коштунцом, социјалисти би имали 109 посланика.

Овако, задовољимо се што социјалисти имају мање од 40 посто бирачког тела.



Пише: Милан БОЖИЋ

да се међу радикалским бирачима нашло само 7%, тј. само једна трећина која је на бојни поклич СПС да се сви окупе око заставе Слободана Милошевића позитивно одговорила.

Иако је, дакле, СРС највећи формални губитник ових избора, она је успела да се одржи као странка и када је прешла у опозицију, а самим тим је добила и она и целокупна опозиција. Тек даљи след догађаја ће показати да ли је ова трансформација аутентична, али тренутно делује тако. Подршка режиму је тако сведена на тек нешто више од једне трећине бирачког тела. Иако је и то довољно да се и даље влада, то је далеко од било какве стабилне власти. Власт је коначно сатерана у лошак и биће довољни још једни, у најгорем случају још двоје избора, па да се Србија коначно врати у цивилизован свет.

И индиректни показатељи учвршћују овај утисак. Сам Слободан Милошевић је имао на изборима '90 подршку 65% изашлих бирача, на изборима '92 та подршка се смањила на 58%. Ове године није било председничких избора, па се ова подршка не може тачно утврдити али јој се може поставити горња граница. Наиме, сасвим је јасно да бирачи ДЕ-ПОС-а и ДСС сигурно не подржавају Милошевића. Исто важи и за преостале бираче СРС, јер је опет сасвим јасно да после тако бестијалних напада на њихову странку тамо

више нема обожаватеља председника Републике. Остају дакле, само бирачи СПС и ДС. Укупан збир њихових гласова износи 48% изашлих бирача што значи да ни подршка Милошевићу не може бити већа од овог процента. Она је засигурно и мања, јер ако чак и претпоставимо да су сви новостечени Ђинђићеви бирачи некада припадали естаблишменту који је подржавао Милошевића, а да су бирачи који су прошле године гласали за ДС — то је око 5% — били против Милошевића, добијамо да подршка Милошевићу не може прећи 44%.

Укратко, и он и његова странка су изгубили већинску подршку србијанског бирачког тела. Опозиција је, са закашњењем од скоро четири године, постигла један од своја два циља — успела је да добије већинску подршку у бирачком телу.

Када ће остварити и други циљ — односно преузети власт претворивши сада несумњиву подршку бирача и у посланичку већину — друго је питање.

Одговор на њега зависи од развоја догађаја у земљи и од понашања режима, али и од понашања, политичког поготову, опозиције саме.

Опозиција је на овим изборима начинила неколико својих класичних грешака и глупости, али, ипак, у знатно мањој мери него рани-

јих година, и то је, уз опадање подршке социјалистима, једно од главних достигнућа ових избора.

Опозиција је најлакше преболела своју класичну бољку из ранијих година — чантрање, гунђање и наглавања око неравноправних изборних услова. Ионако је сваком било јасно да ће опозиција изићи на изборе — председан је већ учињен 1990. и сада повратак назад више није могућ — тако да су ова нећкања и пренемагања увек само губила време драгоцено за изборну кампању. Ово је најбоље схватио Ђинђић који је одмах после избора изрекао песмицу: „Тражили смо изборе, добили смо изборе. Дobili смо изборе, идемо на изборе!“ и кренуо у одлично пројектовану кампању која је, поврх свега, била праћена благонаклоношћу државне телевизије која је истовремено сатанизовала ДЕПОС и СРС. Сва је прилика да су чаршијске и кафанске приче о „договору Ђинђића и власти“ бесмислене, али сасвим је извесно да су власти Ђинђића гледале благонаклоно, као умерену опозициону опцију са којом се да сарађивати. Било како било, ефекат није изостао. У појединим тренуцима прогнозе су Ђинђићу давале и свих 45-50 посланика и стављале га чак и изнад ДЕПОС-а и ДЕПОС га је тек последњих неколико недеља, са неколико одличних спотова и турнејом Вука Драшковића по србијанским градовима која је кулминирала последње недеље уочи избора митинзима у Новом Саду и Београду, стигао у кампањи и успео да одржи примат међу опозиционим странкама. Шешел је мора се признати, издржао сатанизацију коју су му приредила државна медија и социјалисти и практично на својим сопственим леђима, лично наступајући у свакој прилици, изнео целу кампању радикала и донео, прецизније спасао, тих 14% гласова који су СРС ипак одржали на трећем месту.

Највеће разочарење, мада не и неочекивано, је ДСС односно Милош Јаковљевић Коштуница. Он је очигледно лоше одиграо своју политичку карту направивши две грешке — једну вођен једним легитимним мотивом, а једну вођен једном лошом проценом. Легитиман мотив се састојао у покушају да своју странку самостално одвагне на политичкој сцени како би знао колико вреди у неким евентуалним

будућим коалицијама. Добио је преко 217.000 гласова — нешто мало мање него ДС прошле године, међутим не треба сметнути са ума да је она тада наступала, у две војвођанске јединице, у коалицији са РДСВ — али је по броју посланика прошао катастрофално — само 7. Овај покушај је, по мени бар, извео исувише рано и у томе је прва његова грешка његовог потеза. Не треба заборавити да се он пре непуних годину и по дана управо и отцепио од ДС основавши „Крило за ДЕПОС“ и приговарајући, тадашњем лидеру странке Мићуновићу да разбија јединство опозиције. Он је управо исто учинио сада, разбивши јединство ДЕПОС-а и заслужена казна није изостала. Опозициона Србија којој са уста не силази магична синтагма „уједињење опозиције“, сурово га је казнила. Тиме је један легитиман мотив лошим избором тренутка у коме ће се реализовати довео у питање и саму станку и њену политичку будућност. Друга сада већ политичка грешка ДСС се састојала у игрању на тврду националну карту у тренуцима када националистички набој малаксава. Чак је и СРС своју кампању концентрисала на социјална питања и на питања корупције власти и њене повезаности са организованим криминалом.

РАСПИЊЕ ГЛАСОВА И САЗРЕВАЊЕ БИРАЧКОГ ТЕЛА

Кроз несрећну судбину ДСС стигли смо и до тих магичних речи „уједињење опозиције“. Опозиција је, наравно, и ове године пропустила да се уједини. Проста рачуница, са којом смо се ја и мени слични, склони употреби папира и оловке, већ одавно попели на главу целој Србији, не скидајући се са екрана и страница новина. Кукајући за уједињењем макар у изборним јединицама, у којима поједине странке падају испод цензуса, показује да је, како је ја зovem, **ЗД група** (ДЕПОС, ДС, ДСС), имали 1.450.000 гласова а социјалисти око сто хиљада гласова више, односно ни 10% више. Социјалисти међутим имају 123 посланика а ЗД заједно 81 што значи да имају 50% посланика више. Овоме никакав коментар није потребан.

Феномен „уједињености“ или „разједињености“ опозиције непосредно је повезан са такозваним „распињем“ гласова, односно са појавом одређеног процента гласова који не производе никакво дејство. Наравно, то су они гласови који су у појединим изборним јединицама дати странкама које у тим јединицама нису прошле петопроцентни цензус. У том распињу ДСС је изгубила око 85.000 гласова или чак 40% гласова које је освојила! Тако су, просечно, од сваквих пет бирача који су гласали за ДСС двоје дали глас узалуд! Наравно и сви бирачи који су гласали за Народну странку, за Српску народну обнову, за Селачку странку Србије, за Војвођанску коалицију... који нису освојили ни једног посланика дали су свој глас узалуд.

Од још катастрофалних последица разједињености и распињања, опозицију су ове године бар донекле спасли сами бирачи који су коначно престали да гласају за разне групе грађана „Супермен“ типа, и тако распињају своје гласове. На моје пријатно изненађење, број гласова који су се расули — тј. оних који су дати листама које нису прешле цензус — се ове године скоро преполовило, тако да су многи опозициони гласови ипак отишли на право место. Наиме, на изборима '92 чак 21% гласова бирачког тела се расуло док је ове године тај проценат сведен на 12%. Ово очигледно сведочи о постепеном политичком сазревању српског бирачког тела. Такође и пад броја различитих листа које су пријављене прошле (106) и ове године (84) сведочи о томе да патуљасте странке полако нестају са политичке сцене.

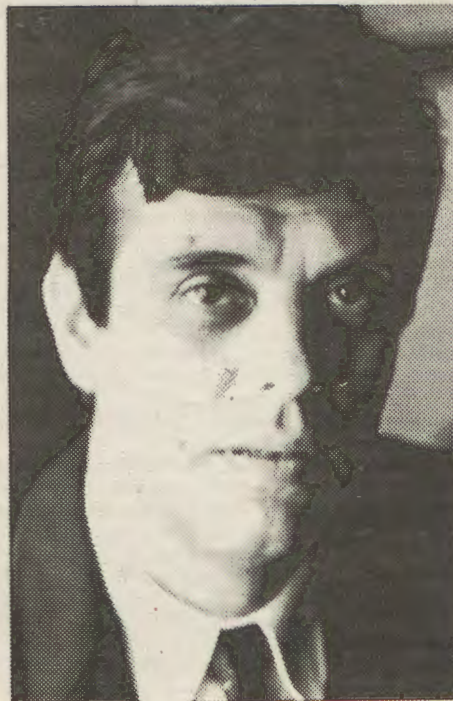
Очигледно пропорционални изборни систем је почео да делује онако како и треба да делује у земљама са парламентарном демократијом у зачецима — постепено уништава мале и минијатурне странке и укрупљава политичку сцену. Сва је прилика да ће се у скорој будућности у Србији стабилизovati четири до пет парламентарних странака, две или три мањинске и неколико угледнијих најпарламентарнијих странака.

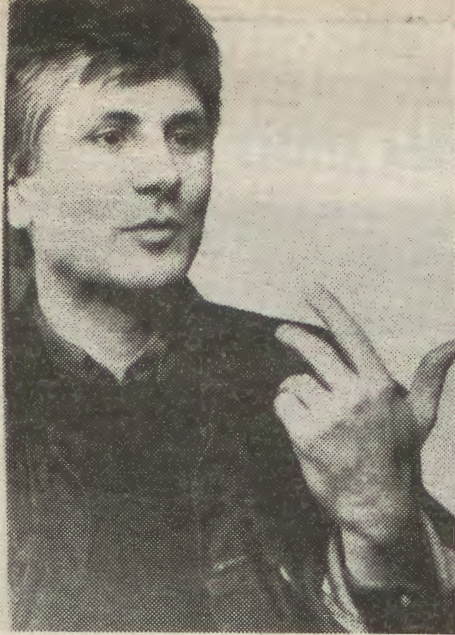
СКУПОЋА И У ГЛАСОВИМА

То је једна од предности пропорционалног изборног система. Међутим, овај систем је, истовремено демонстрирао и своју главну ману — **Косметску изборну јединицу**. Иако се више него добро знало да ће Арбанаси одбити учествовање у српском политичком животу, јер тиме оспоравају легитимитет српске државе, опозиција је крајње неопрезно пристала на округлим столовима у јесен 1992. на девет изборних јединица, одуставши тиме од свог, до тада недоступног, захтева да цела Србија буде једна изборна јединица. Стога и прошле године социјалисти почињу изборе са **двадесетак посланика који су им већ у „целу“**. Тако испада да се избори заправо воде око 230 посланика, те да је опозицији потребно да освоји 126 посланика да би имала већину, а владајућим социјалистима само 106. Ова неравноправност се најбоље огледа у „цени“ једног посланика односно у броју гласова потребних да би се добио један посланик. Тако је, на пример у осам „српских“ изборних јединица посланик „коштао“ између 13.500 и 16.700 гласова који су имали дејство (који нису били расути на странке које нису прешле цензус) зависно од процента у коме су бирачи изашли на изборе и зависност од броја расутих гласова. Међутим, на **Космету је посланик коштао само 3.100 гласова!** Ни овоме никакав коментар није потребан.

Занимљиво је погледати у цену, изражену у гласовима, које су поједине странке „платиле“ по посланику. Тако је, захваљујући „јефти-

Драшковић и Коштуница: скупло плаћено раздвајање





Ђинђић и Шешељ: ако се може са Слобом, може и са војводом (и обрнуто)

ним" косметским посланицима, СПС посланика платила у просеку 12.700 гласова. ДЕПОС и СРС су већ платиле већу цену, и њих је посланик коштао између 15.000 и 16.000 гласова. ДС је платила знатно већу цену и њихови посланици су коштали 17.000 гласова. Најтражнију цену је платила ДСС чији је посланик коштао чак 31.000 гласова!

Међутим, чак и када се не урачунају косметски посланици, социјалисти су, у преосталих осам јединица, посланика плаћали просечно 14.700 гласова а ДЕПОС, СРС, и СПС већ наведене „износе“. Ово наоко делује чудно, јер су све четири странке у свим овим јединицама прешли цензус и тако корисно утрошиле све своје гласове. У чему је ствар? Одговор лежи у пропорционалном систему у коме се примењује такозвани Донтов систем. Овај систем, мало али ипак, фаворизује веће странке па је тако испало да је социјалистима посланик најјефтинији. ДЕПОС и СРС су платили приближно једнаку али већу „цену“ но социјалисти, док су га демократи најскупље плаћали. О ДСС-у и да не говоримо. Чак иако им урачунамо гласове само у оним јединицама у којима су прешли цензус, њихов посланик је и даље коштао читавих 19.000 гласова! Ово разматрање нас већ уводи у сферу овог „шта би било кад“ би било“. Ипак, допустимо себи, за крај и нека размишљања која из ових анализа проистичу.

МАТЕМАТИКА РЕАЛНЕ МОГУЋНОСТИ

Једно је очигледно. Да опозиција није допустила себи кобну грешку и допустила поделу Србије на 9 изборних јединица и да је Србија остала једна изборна јединица распоред мандата би био следећи.

СПС 110
ДЕПОС 50
СРС 41
ДС 41
ДСС 15

Наравно, изборни систем би се у том случају морао мењати тако да се мањинским странкама омогући да, без обзира на цензус могу имати посланике, те би стога свака од ових странака изгубила једног до два посланика, али, свеједно, једном изборном јединицом, социјалисти би били дефинитивно удаљени од било какве помисли на парламентарну већину! Но, „не вреди плакати за просутиим млеком“ каже једна енглеска пословица која до у длаку исто погађа значење једне српске пословице која, на жалост, није за штампу.

Погледајмо, међутим, нешто што је реално. Какав би био распоред посланика у парламенту, у садашњем пропорционалном систему са девет јединица таквим какве су, у случајевима да је опозиција „правила разноврсне коалиције. Претпоставићемо, наравно, да би се бирачи одазвали тој коалицији и да би број гласова тих коалиција био једнак простом збиру остварених гласова на њима учествујућих странака, мада је веома вероватно да би био још и већи јер би српски опозициони бирач, који толико жуди за уједињењем, радо дао глас уједињеној опозицији.

У случају да цела опозиција осим мањинских странака наступи јединствено, СПС би имао 109 мандата, опозиција 134 а мањинске странке преосталих 71. Но, оставимо ову могућност као најмање реалну по страни. Сасвим је јасно да је коалиција у којој би учествовали заједно СРС и ДС фактички немогућа. Међутим, чак и у случају да је СРС наступала самостално а ЗД заједно распоред би био следећи: СПС 111, ЗД 98, СРС 34, мањинци 7.

Конечно, а с обзиром да је сасвим сигурно да нова политика ДС коју води Ђинђић и која ову странку држи на пола пута између власти и опозиције не би била у сагласности са великом ЗД коалицијом, погледајмо политички најреалнију могућност: **могућност да је ДЕПОС из '92. дакле ДЕПОС у коме је и ДСС наступио јединствено. Распоред места у парламенту би тада био:**

СПС 117
ДЕПОС 59
СРС 38
ДС 29
ДЗВМ 5
ПДД и ДПА 2

Овде се не ради само о шест места које би изгубили социјалисти, већ пре свега о околностима да је резултат ових избора био веома тесан. Са оваквим распоредом посланика социјалисти не би могли да играју на карту „бугарског“ модела са обрнутим предзнаком (тј. владавине уз помоћ мањинских странака, што је остварено у Бугарској али од стране демократске опозиције) већ би, ако желе да оформе владу, морали да се обрате некој од главних странака, а тада би било јасно на коју страну се ДС одлучила да пође.

Бројеви су често суровији од људи и њихове политике. Мислим да овај мали преглед јасно показује шта је опозиција изгубила. Као што нам је оклевање СРС да пређе у опозицију одузело годину дана, тако нам је вероватно бар још годину одузела неодлучност опозиције или бар ДСС да се удружи.

БАРЕМ „ТЕХНИЧКА КОАЛИЦИЈА“

Конечно и која реч о регуларности ових избора. О режимском монопољу над медијима и бестијалним нападима на ДЕПОС и СРС као и бескрајном сликању за телевизију функционера СПС и разних фантомских странака нема смисла ни говорити. Са те тачке гледишта услови за изборну кампању су били апсолутно нерегуларни. Но, то није тема овог текста. Овде нас занима, пре свега, формално-правна регуларност избора, или српски речено, одговор на питање: „Да ли је власт краља?“ Директан одговор на ово питање, одговор који би се могао поткрепити и судским доказима, наравно, не може се дати. Ипак, погледајмо стање контроле избора од стране опозиције. Ове године је по први пут постојао заједнички Одбор за контролу који је координисао свих пет већих странака опозиције. Ову сарадњу смо звали „техничка коалиција“. Редовно су размењиване информације о постигнутим резултатима. Такође, захваљујући упорности представника опозиције, по први пут су уведене копије записника са бирачких места који припадају представницима странака. Сам ДЕПОС (заправо углавном активисти СПО-а) је покрио око 90% бирачких места. Остале странке су, на жалост, због знатно слабије инфраструктуре покриле неупоредиво мање бирачких места. Ово заправо значи да је највише 10% бирачких места остало властима на „слободном располагању“. Изражено у броју гласов, тај проценат је још и мањи јер се најчешће радило о забаченим бирачким местима са мало бирача. Према неким проценама тај проценат је био испод 5%.

Према томе можемо закључити да су резултати избора били ван контроле опозиције над највише 5% бирачког тела. То наравно није мало, то је, па рецимо, 10-12 посланика што је итекако критично у овој тесној расподели али је, како то експерти за изборе кажу, у границама тзв. „државне крађе“. Експерти наиме сматрају да и у најбоље организованом парламентарном демократијама власт може да „украде“ по 5% гласова. Тако гледано, овакав надзор је један од успеха опозиције.

Покушајмо да на крају изведемо неке закључке, иако би добри обичаји захтевали да сачекамо још коју недељу.

Ови избори су за опозицију, која се нада ла преузимању српског парламента, свакако неуспех са тачке гледишта очекивања. Ипак, по први пут је власт остала сама са мање од 40% бирача иза себе. По први пут је опозиција показала компетенцију у надзору на изборима. Бирачко тело се позитивно одазвало на пропорционални систем и подржало укрупњавање парламентарне позорнице. Можда некоме ово није довољно, али је успех несумњив. За преузимање власти опозицији треба још времена и изградње инфраструктуре. Да земља не иде у суноврат, ови закључци би се могли сматрати оптимистичким. Овако, остаје нам да се запитамо: „Да не буде касно?“

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ, ШЕФ ИЗБОРНОГ ШТАБА ДЕПОСА



СТРАНЦИ ДИКТАТУРА,

Иако је ДЕПОС друга по снази странка у парламенту, иако је јасно да су социјалисти први пут изгубили већину, опозициони бирачи су тужни. Победа се некако не види. Ситуација је мутна, опет се чека Милошевићева иницијатива, а то, признаћете, не слуги на добро. Да ли сте очекивали боље резултате за ДЕПОС?

Очекивала сам боље резултате за ДЕПОС, бар 70 — 80 мандата, што би било сасвим реално. Резултати овакви какви су, нису одраз стања у земљи, јер социјалисти немају подршку у народу за једну половину мандата у Скупштини. То се види из простог збира гласова: од око четири милиона и 300 хиљада гласача који су изашли на изборе, један ипо милион је гласао за социјалисте — и то не може обезбедити половину укупних места у парламенту.

То је парадокс и најбоље показује да нешто није у реду. А опет се, наравно, догодило на овим изборима и све оно што се догађало на прошлим — крађа, избацивање присталица опозиције са спискова, гласање мртвих, гласање на по десетак гласачких места, дописивање хиљада непостојећих гласова (као што је било у Приштини), злоупотреба телевизије и све што иде у комунистичким диктатурама.

По мени је највећи показатељ да су избори били нерегуларни ово што се догодило у руговским селима, близу Пећи, где бирачка места уопште нису била ни отворена — а сви уписани бирачи су гласали за СПС. При том, сви су Албанци.

Таквих случајева сигурно има и у другим изборним јединицама где опозиција није успела да обезбеди своје посматраче.

Највеће крађе су се догодиле на Косову и у Лесковцу. Те две изборне јединице, са свега 12 процената изборног тела Србије, донеле су СПС-у 39 мандата!

То је недопустиво и опозиција не би смела да прихвати резултате ових избора.

Што се тиче успеха ДЕПОС-а, сада политички аналитичари, као Гоати, на пример, које сам слушала неко вече, говори о томе како је ДЕПОС добро прошао — изгубио је 3 — 4 мандата, а да је највећи губитник Шешел који је изгубио 50% мандата и објашњава тиме што је Шешел био медијски сатанизован.

Па, господине Гоати, то апсолутно није тачно.

Пре свега, у последњих месец дана пред изборе, Шешел апсолутно није био сатанизован. О њему ништа није говорено на телевизији, а баш у то време све промоције СПС-а и све телевизијске могућности су биле употребљене за сатанизацију ДЕПОС-а и Вука Драшковића лично.

Присетимо се сви шта смо гледали последњих месец дана пред изборе, о чему смо слушали на промоцијама СПС-а?

Након више од два месеца оправданог одсуства, Даница Драшковић се враћа у „Српску реч“ да поштено разговара о Депосовим изборним резултатима, кампањи, раду, лењости, Војиславу Шешелу, Зорану Ђинђићу, Војиславу Коштуници, Аркану... Лакоћу њене руке осетили су они којима је делила храну, а тежину ће осетити сви који мисле да оно што се лако добије не може лако да се изгуби.

**Разговарали:
Љиља ЈОРГОВАНОВИЋ
Стево БАТИЋ**

Да ли је прављена специјална емисија о Шешелу онаква емисија као „Вук против Вука“ и репризирана „на захтев гледалаца“? Да ли су Шешелја сачекивали на улазу француске амбасаде и емитовали то ноћ пред изборе — како улази у издајничку амбасаду да издаје земљу?

Ништа није против кога није прављено — једино против Вука. Сва сатанизација је била уперена једино против Депоса и то је сигурно један од разлога што ДЕПОС није добио више од овога што је добио. Наравно, уз све остале крађе, малверзације и махинације, припремање новог коалиционог партнера СПС-у — Демократске странке.

Разговарала сам, на пример, са француским посматрачима баш о тим емисијама Телевизије, а посебно о овој емисији која је емитована последње вече пред изборе, где је шпијун Телевизије чукао испред француске амбасаде и сликао ко улази и ко излази, да би, наравно, сликао САМО Вука и они приказали САМО Вука! Питала сам их конкретно о овоме: На прошлим изборима у Француској, Митеран и Ширак су били противници. Да ли би, да је Митеран употребио први канал званичне француске телевизије урадио нешто слично Шираку, да ли би ти избори били регуларни?

Рекли су ми: „Госпођо, то је у Француској незамисливо!

„Али, да се то догодило?“, инсистирала сам.

Одговорили су ми: „Избори би били поништени.“

„А овде су избори регуларни,“ кажем. Французи само слежу раменима.

Али и поред свега, „Србија не воли њега“, јер је носилац свих листа СПС-а и председник Републике, носилац наших живота и судбина — добио само један и по милион гласова, од седам и по милиона бирача у Србији. А и од тога је око 50 посто украо. Значи, прошла је љубав народа и узалуд је све.

Они полако одлазе, а ја бих волела да Депос долази.

ИМАЛИ СМО НАЈБОЉУ КАМПАЊУ

Евидентно је да ДЕПОС има стабилан број гласача и да је реч о бирачком телу на које не делује режимска пропаганда. Ипак, коалиција, а ту превасходно мислимо на СПО, тешко привлачи нове гласове. Каква је по Вашем мишљењу била овогодишња кампања?

Не слажем се да коалиција не привлачи нове гласове. Мислим да су овај пут наши гласови отишли Демократској странци, као што су прошли пут отишли Шешелу. Социјалисти на свим изборима имају некога кога изабери да добије нешто, да би им био партнер и подржавао њихову владу. Немојте се чудити да на следећим изборима то буде Мирко Јовић, ако им Ђинђић не буде добар. Или Коштуница, ако буде добар.

У сваком случају, Вук то неће бити никада — јер није добар.

Сећате се шта је о Вуку председник Србије једном рекао: „Неуљудан је. Не могу да га примим“.

Не знам само како ће га сада примити?

А видите шта се све ту догађало: на једном изборном месту на Старом граду, наши чланови који су били довољно заинтересовани за резултате, па контролисали све, на крају су преконтролисали и одвојене гомиле листића осталих странака. Установили су да је (само на том изборном месту!) у гомили Демократске странке било преко 30 листића Депос! Они су ту, наравно, листиће вратили Депосу. Али, тако се сигурно крало по целој Србији у договору са СПС-ом.

Поред тога, гласови Депосове коалиције су отишли напоље. Стотине хиљада младих је напустило земљу, а ту је највише гласача Депоса. Затим, најмање 10 процената Депосових гласача је скинуто са бирачких спискова.

Ја лично познајем човека који ми је приказао да у СУП-у ради на бирачким списковима и избацује са њих присталице опозиције, и то оне који нису довољно познати, да не би правили проблеме.

Ту понекад и погреше, као што су погрешили са владиком Артемијем на Косову и осталим свештенством! У мојој породици је

СРБИЈИ ДЕМОКРАТИЈА!



шесторо скинуто са бирачких спискова и нису могли да гласају ове године.

Ми олако прелазимо преко тога, али то су наше резерве за неке праве, демократске изборе, са срећеним бирачким списковима и промењеним изборним законом.

Депос је одласком Коштунице требало да изгуби 200 хиљада гласова, али их није изгубио! Добио је мање само 75 — 80 хиљада гласова него прошле године, што значи да је, иако је Коштуница однео својих 200 хиљада, Депос добио 120 хиљада нових гласова?

А што се тиче кампање, мислим да је била добра, мада превише модерна за наше услове. Наши спотови су били најбољи, летак са Вуковом азбуком фантастичан, деца су га задржавала у кућама... Где год је подељен — присутан је! Али, недостајао је лидер у кампањи, на споту, на плакату — што су друге странке имале.

Поред свега, мислим да нам је кампања била најбоља.

Не мислите ли да је Зоран Ђинђић имао бољу кампању од Депосове и да је то разлог што је у односу на прошлу годину учетворостручио број гласача?

Не мислим да је Зоран Ђинђић имао бољу кампању. Она је била само скупља! Он је ишао на изградњу лидера, што смо ми превазишли. Посматрано од стране људи који се баве политичким маркетингом, Депосова кампања је знатно боља од кампање Демократске странке.

Није тачно да је Демократска странка добила четири пута више гласача него прошле

године. Лане је ДС добила 196 хиљада гласача, ове године мислим 480 хиљада, што је два и нешто пута више. Али, добила је четири пута више посланика, то је тачно. На који начин, уз чију помоћ, то ћемо видети.

У СТРАНЦИ ДИКТАТУРА, У ДРУШТВУ ДЕМОКРАТИЈА

Када као шеф изборног штаба анализирате резултате, како објашњавате да, рецимо, у Београду имате четири мандата мање, у Зрењанину један, као и у Новом Саду?

Ако прихватимо резултате избора као регуларне (што ја лично апсолутно не прихватам), онда је то онај део који је Коштуница однео из Депоса. У Београду заједно имамо 15 посланика. Да смо били на заједничкој листи, Депос би имао 248 хиљада гласова, што значи 8 хиљада гласова више од социјалиста, и вероватно би имали 19 — 20 мандата.

У тој варијанти, да је листа била заједничка, највише би изгубили Ђинђић и Шешељ. Исто се догодило и у Зрењанину и Новом Саду. То значи да би требало на изборе ићи заједно, јер појединачна листа нема шансе. Па видите да нема шансе чак ни СПС-ова појединачна листа!

Без обзира на све тешкоће, да ли сте задовољни радом локалних страначких одбора и мислите ли да су дали све од себе?

Нисам задовољна радом локалних одбора. Мислим да су могли више, без обзира што је сав рад на добровољној бази, на ентузијаз-

му и да ми немамо плаћеног партијског апарата. Није се довољно радило по селима, чланство се није довољно ангажовало у пропаганди, у кампањи, дељењу летака, лепљењу плаката. Све је то ишло теже него 1990. и 1992. године, када је било много више ентузијазма. Било је ту и непослушности, неизвршавања одлука Изборног штаба, па ће сигурно уследити и кадровске промене у странци на свим нивоима. То ће, барем, предложити Изборни штаб.

ДЕПОС-у се често спочитава да више брине о другим странкама него о себи и да је запустео страначку организацију. С обзиром да је реч о највећој странци опозиције, сматрате ли ова запажања тачним? Рецимо, за Шешеља се тврди да је ојачао своју странку, иако се не зна на основу чега.

У ове три године откако постоји наша странка, имали смо много невоља са влашћу и са другим странкама. Кроз толико тешкоћа смо прошли, да је чудо што уопште и постојимо као странка. Међутим, и после свега, то је најорганизованија опозициона странка, са највећом инфраструктуром и са фантастичним чланством, каквог нема ни једна странка.

Токм ове кампање, новинари који су пратили Вука, уверили су се да у унутрашњости Србије, у већим градовима и селима, постоје само СПС и Српски покрет обнове. Других странака нема. Радикала такође нема. Они су веома слаби у организационом смислу — немају јаке одборе нити велико чланство, они су странка једног човека. Није тачно да су ојачали. Ослабили су знатно после разлаза са СПС-ом.

Тачно је да би требало више да се посветимо организацији странке, и то кроз професионализацију функција у унутрашњости, финансијском јачању и стабилизацији хијерархије странке, што је основ организације. Мислим да морамо да схватимо и да прихватимо да у странци мора да буде диктатура а у друштву демократија, а не обрнуто.

ПОДРЖАЛА БИХ МАЊИНСКУ ВЛАДУ

Вратимо се судбини новог парламента. Варијанте су небројене: мањинска, коалициона, експерата концентрациона, националног јединства, националног спаса... реч је наравно о влади. Искуство нас учи да Милошевић изабере нешто чему се нико није надао. Хоће ли тако бити и овај пут?

Мислим да при оваквом распореду снага никаква влада нема никакву шансу. Ни концентрациона, ни коалициона, нити влада спаса нити било која. Биће криза, криза, па поново избори. Милошевић не може нити жели да дели власт. Покушаће да понуди мрвице опозицији и да подршку. То нико неће прихватити и гњавићемо се неко време па ће бити све поновљено.

Ја сам сигурна да ће на састанку са опозиционим лидерима причати о патриотизму, тешкоћама Србије и њиховој обавези да подрже социјалистичку владу и социјалисте.

Не мислим да је Зоран Ђинђић имао бољу кампању од Депоса. Била је само скупља. Он је ишао на изградњу лидера, што смо ми превазишли. Посматрано од људи који се баве политичким маркетингом, Депосова кампања је знатно боља од кампање Демократске странке. Али, недостајао нам је лидер, на споту, на плакату — што су друге странке имале.

Да одлучујем о томе, ја бих ту владу подржала, јер мислим да је мањинска влада једино решење и — пустила бих да доврше посао који су започели. А да затим одмах, на првој седници Скупштине, пошто је опозиција у већини, ставимо на дневни ред Закон о Телевизији, променимо Управни одбор Телевизије и њено руководство, затим ставимо на дневни ред Изборни закон и променимо га, ставимо на дневни ред законе из области финансија и све остале стратешке законе који су систематског карактера и који су спутавали промене у земљи. Након тога би опозиција расписала праве, демократске изборе и на тим изборима социјалисти би били потучени до ногу.

Без ових промена, без промена закона, опозиција нема шансе ни на следећим изборима тако да мислим да треба искористити прилику, прихватити ту владу, пустити је да ради, а истовремено мењати законе, пошто смо у већини.

Можете ли прецизно да наведете на шта Депос може на шта мора, а на шта никако неће пристати приликом састављања нове владе?

Кратко и јасно и Депос може само да подржи мањинску владу, заједно са другим странкама, наравно, и — то је све. Друго ни-

Пустила бих, да о томе одлучујем, мањинску владу социјалиста. Затим бих одмах, на првој седници, пошто је опозиција у већини, ставила на дневни ред Закон о телевизији, променила Управни одбор телевизије и њено руководство. Затим бих ставила на дневни ред Изборни закон, законе из области финансија и све остале стратешке законе. Након тога би опозиција расписала праве, демократске изборе и на тим изборима социјалисти би били потучени до ногу.

шта не сме да прихвати, јер би радио против себе и против народа. Не смемо ништа да спасавамо, јер тим практично подржавамо агонију народа и државе.

Верујете ли у варијанту да ови избори не значе ништа и да служе режиму само да добије у времену како би „позавршавао неке послове“, претпоставља се у Босни? Сходно томе, нове изборе би требало врло брзо очекивати. Ако је тако, да ли би нови избори били лоши или бољи по опозицију?

Нови избори су сасвим извесни већ у 1994. години. Они морају бити бољи за опозицију, јер време ради за опозицију. Наравно, када би савладали сујете и направили једну листу, победа би била спектакуларна. И на овим изборима је заједничка листа могла да донесе 150 места у парламенту?

Али, поставља се питање — ко би био на плакату заједничке листе? И, ту је сва тајна неслоге у опозицији.

ПОШТЕНО, АЛИ МОЖЕ И ПОШТЕНИЈЕ

Могућност да Милошевић тражи време лансирао је Војислав Шешељ. Шешељ тврди да одлучно познаје социјалисте. Осим тога, стиче се утисак да му опозиција то верује. Уз Ваш коментар, занима нас да ли сте и Ви постали благонаклони према њему, с обзиром да је Вашој странци и опозицији уопште наносио огромну политичку штету?

Шешељ је сада у праву о свему што говори, и готово потпуно је у праву! То је онај стари, прави Воја, који бриљира само у опозицији, а у власти или уз власт је бесконачно непријатан и лажан. Ја никада нећу, наравно, заборавити шта је све говорио против нас, нити ћу му опростити, али не могу да не подржим оно што ради социјалистима сада. Само да издржи и да га опет не намаме лажним

Шешељ је сада у праву о свему што говори и готово потпуно је у праву. То је онај стари, прави Воја, који бриљира само у опозицији, а у власти и уз власт је бесконачно непријатан и лажан. Ја никада нећу, наравно, заборавити шта је све говорио против нас, нити ћу му опростити, али не могу да не подржим оно што ради социјалистима сада. Као и већина у опозицији, ја уживам просто у овоме што сада ради. Познајући га, сигурна сам да ће срушити Милошевића пре него било ко у опозицији, јер је то сада његова фиксација. И док не заврши посао, он се неће смирити.

обећањима. Он је сада овакав, као противник Милошевићу, много јачи са 40 посланика, него као његов слуга са 70 посланика.

Као и већина у опозицији, ја уживам просто у овоме што сада ради и има све моје симпатије и подршку. Познајући га, сигурна сам да ће срушити Милошевића пре него било ко у опозицији, јер је то сада његова фиксација. И док не заврши посао, он се неће смирити.

Коментар успеха опозиције немогуће је не повезати и са осталим демократским странкама. Да ли је позиција Зорана Ђинђића довољно јака да заслужује место председника владе?

Наравно да позиција Зорана Ђинђића није довољно јака да заслужује место председника владе. Пре свега, позиција Зорана Ђинђића је лажна позиција, која је добијена сарадњом са влашћу и договором о ненападању, затим вероватно мајверзацијама на изборним местима и све оно што је рађено и прошле године за Војислава Шешеља, сада је рађено за Зорана Ђинђића.

Поред тога, он нема и никакве квалификације за то место председника владе. Зоран Ђинђић је филозоф по струци, и то марксистички филозоф, а не економиста како многи мисле. Он се разуме у економију и политику таман толико колико економиста и политичар у филозофију. Нигде у демократским земљама света политиком се не баве филозофи, писци и песници, већ пре свега, правници, економисти и људи који се школују за политичаре.

Наравно, рећи ћете — Вук је књижевник! Не господо, Вук Драшковић је правник по струци и на том факултету је учио све што се тиче политике, изучавао је друштва, системе. Правници су потпуно спремни да се баве политиком, и једино практично спремни да буду политичари.

Али, код нас је све могуће па и то да филозофи буду председници владе. Каква би то влада била и где би нас довела, не знам. Он каже да би то било — поштено. А ја кажем — може то и поштеније. Човек и странка који већ трећи пут терају опозицију на неправедне изборе, не могу говорити о поштењу.

У данима после избора, Ђинђић обавља посао портпарола СПС-а, па ће имати становите проблеме са Дачићем.

А од места председника владе нема ништа, срећом.

Демократска странка Србије изричито је забранила да било ко из њеног руководства говори за „Српску реч“, дакле за новине чији сте директор. Ми верујемо да би многи од њих који су нам разговор обећали, а онда отказали, радо коментарисали успех своје странке. Да ли Вам је у овогодишњој кампањи недостајао Војислав Коштуница као коалициони партнер?

Ни мало ми није недостајао господин Коштуница. Очигледно да смо ми недостајали њему према резултатима избора. Доказао је да су му мандати на прошлим изборима — поклоњени, и да не вреди онолико колико мисли. Мени је жао, наравно, што је тако прошло, али ми је и драго, јер ће ваљда на следећим изборима ићи на заједничку листу.

Кад већ толико воли Видовдански сабор и користи га за своје спотове, не би требало да бежи од Депосове листе.



Да се ја ипак козама вратим?

Непријатно сам изненађена толиком дозом самољубља и неумерености у политици коју он поседује и коју нико не подноси. Нити је он велики лидер како је о себи мислио, нити му је странка толико јака и велика, како је говорио. У свему треба да нађе меру.

То што он неће да говори за „Српску реч“ и што је забранио свом бројном чланству да говори за наше новине, то највише говори о њему самом и о његовој странци. Ја као директор листа могу да замислим како би нас брзо забранио да је којим случајем победио. Зато, што се листа тиче, ипак, ЖИВЕО СЛОБА! Сви други би га забранили много брже.

СПО — НЕКО ФУНКЦИОНЕР, НЕКО РАДНИК

И ове, као и прошлих година, Вук Драшковић улаже огроман напор у кампањи, физички и психички. Раде ли то и остали људи у странци, јер се стиче утисак да се углавном само ОН не топи на снегу и киши?

То је највећи проблем наше странке и њена највећа слабост. Господа функционера Српског покрета обнове, потпредседници странке, савезни посланици, разни чланови овога или онога тела, чим то постану, замрзну се и не пада им на памет да та функција подразумева да нешто морају и да раде. Само мисле да треба да постоје и да им се ми дивимо — и то им је сав програм.

Као председник Изборног штаба ове године, огорчена сам на многу господу из

странке, и то ћу и рећи на Главном одбору у извештају о раду. Не може, по мени, бити савезни посланик Српског покрета обнове неко ко за ова два месеца кампање уопште не уђе у странку, нити телефонира, а о путовањима и држањима трибина, да и не говоримо.

И поред прецизно направљеног плана и подељених задужења за све посланике и све функционере странке, нико није радио изузев Вука и два-три човека око њега!

На пример, господин Ракитић за ова два месеца уопште није ушао у странку, ни да каже „добар дан, како сте, треба ли вам нека помоћ“. Није учествовао ни на једној трибини, ни на једној конференцији за штампу, нити на телевизији, нити било где.

Затим, господин Кастратовић такође. Обрен Јоксимовић, Раденко Јоковић, Павле Премовић и многи савезни посланици. Као и неки потпредседници странке.

То је заиста невероватно и ја не могу да схватим да ти људи после свега могу у Скуп-

штини говорити у име странке чију су адресу заборавили! То је ипак питање пре људске, него страначке одговорности.

Међутим, знајући како су се баш ти људи понашали у време када смо Вук и ја били у затвору, имам утисак да још увек жале што смо пуштени и што им је план пропао.

Да су сви према функцији која им припада у странци обавили посао у кампањи, путовали по селима и градовима као Вук, ми бисмо сигурно добили више гласова. Због тога ћу тражити, и то пре свега због тога, одговорност појединачну од свих. То више није у питању разлика у националном или неком другом схватању програма и спровођењу програма странке, него је то проста подела на функционере и раднике. Ја на то не пристајем!

Већ три године смо Вук и ја запоставили свој лични живот, посао којим смо се бавили, породичну егзистенцију главе држимо у торби, хапшени смо, премлаћивани, да би неко постао посланик и после тога заборавио где

Бинђић нема никакве квалификације за место председника владе, он је филозоф по струци, и то марксистички филозоф, а не економиста како многи мисле. Нигде у демократским земљама света политиком се не баве филозофи, писци, песници, већ пре свега правници, економисти и људи који се школују за политичаре. Наравно, рећи ћете — Вук је књижевник! Не господо, Вук Драшковић је правник по струци и на том факултету је учио све што се тиче политике, изучавао је друштва, системе. Правници су потпуно спремни да се баве политиком. Али, код нас је све могуће, па и да филозофи буду председници владе. Бинђић каже да би то било — поштено. А ја кажем — може то и поштеније. Човек и странка који већ трећи пут терају опозицију на неправедне изборе, не могу говорити о поштењу.

Кад господин Коштуница толико воли Видовдански сабор и користи га за своје спотове, не би требало да бежи од Депосове листе. Непријатно сам изненађена толиком дозом самољубља коју он поседује и коју нико не подноси. Нити је велики лидер како је о себи мислио, нити му је странка толико јака и велика како је говорио. У свему треба да нађе меру.

му се странка налази и рекао нам — довиђења, господо!

Не, господо, ја вам свима већ сада кажем — ЗБОГОМ!

Да ли сте задовољни Вуковим понашањем у медијима, приликом директних сучељавања?

Да, задовољна сам потпуно. Мање је био писац, а више политичар, што је добро.

Најзад, шта бисте му замерили?

Замерила бих му непотребно надметање у патриотизму и србовању.

НИСАМ ХРАНИЛА МИЛОШЕВИЋЕВЕ ГЛАСАЧЕ

Многе сте нахранили, многима дали лекове. Не чини ли Вам се да сте нахранили Милошевићеве гласаче?

Не чини ми се. У Београду је две трећине гласача гласало за опозицију! Они који долазе на Трг су већином гласачи опозиције. Њихови гласачи неће од нас ни да узму храну.

Зашто никад нисте говорили, осим о „Спони“ и поводом „Споне“? Допадате се људима, али нам се чини да у вашој Странци постоји зазор од Ваше отворености?

Тачно је да сам говорила мање него што је требало, али, то ми је на неки начин било и онемогућено. Оно што бих ја говорила није се слагало са програмом кампање Депос-а, тако да је боље да сам остала по страни. Међутим, има времена.

„Спона“ и даље дели храну и осталу помоћ. Докле ћете издржати?

Тек смо почели, уходавамо се и наставићемо. Уживам у том послу, срећна сам што могу да помогнем некоме, бар мало. Добијам много писама, потресних, и увучена сам просто у многе породичне и личне трагедије. Тако, и да желим, не могу да се повучем!

Издржаћемо и зато што нам се многи придружују и помажу нам изван очекивања.

АРКАН НЕКА УЧИ ОД ЂИНЂИЋА

Странка српског јединства и Удружена левица нису ушли у парламент. Да ли Вам је жао?

Није тачно да левица није ушла у парламент. Левица је ушла и има 123 посланика и Мира, као лидер левице, има моје честитке на успеху. Они улазе увек, овако или онако.

Што се тиче Аркана, није ми жао што нису ушли. Жао ми је пара које су улудо потрошили. „Спона“ би од тога могла да нахрани милионе људи. Саветујем му да за следеће изборе иде на курс код Зорана Ђинђића и да научи како се стручно и поштено подилази социјалистима. На следећим изборима ће тако имати шансе?



Сматрате ли да оно што се зове Запад или међународна заједница заправо подржава Милошевића истичући га као свог „јединог преговарача“?

Да, Милошевића Запад подржава, јер су га таман укротили да им потписује шта треба и — неће да мењају!

То не значи да ће га подржати и конкретно — политички, финансијски и укидањем санкција. Ништа од тога. Подржавајући га овако, вербално, они руше Србију до потреб-

не мере, али им не пада на памет да га подржавају онако како права подршка подразумева.

Да ли бисте и на следећим изборима обећавали да санкције падају одмах ако ви дођете на власт?

Да, говорили би то опет, јер је то просто — ИСТИНА.

Ова власт су наше највеће санкције и њиховим одласком, све се мења: престаје рат, беда, изолација, а тиме и санкције!

Не знам откуда сумња у то? Па санкције су пре свега уведене због власти у Србији и представљају средство у стратешкој борби Запада против комунизма. Неће их скинути, сигурно, док не промене систем. А систем се мења из основа — нашом победом. Све је то логично и једноставно као и остале ствари на Западу.

Већ три године смо Вук и ја запоставили свој лични живот, посао којим смо се бавили, породичну егзистенцију, главе држимо у торби, хапшени смо, премлаћивани, да би неко у нашој странци постао посланик и после тога заборавио где му се странка налази и рекао нам — довиђења, господо. Не, господо, ја вам свима већ сада кажем — ЗБОГОМ!

ИПАК ПОБЕДА

ПОХОД МАРОКАНСКИХ СКАКАВАЦА



Пише:
Владан А. ВАСИЛИЈЕВИЋ

Страсти су се истовремено и стишале и поново разбуктале. Брзоплето заказани избори на основу погрешних процена или добро смишљеног плана да се агонија земље уведе на најбезочнији начин у њену завршну фазу биће ускоро поновљени на неколико места на којима су пронађене неправилности довољне за поништавање већ исказане воље бирачког тела. Међутим, и тај очајнички покушај главних и јединих режисера да пре свега себе убеду у надмоћни положај, који им, како једино они сами набуисито верују, припада по промисли незаменљиве идеје и на њој настале политике уништавања свега што има ма какву људску и другу вредност, неће донети никакве промене у затеченом стању после 19. децембра. Ни грубо отимање гласова, нарочито у изборној јединици Приштина, где је сада владајућа партија унапред себи дала огромну предност пред супарницима, пружајући могућност да шачица заблуделих и осионих грађана српске и црногорске националности изабере ни мање ни више него 24 посланика, колико би по одговарајућој сразмери требало да припадне и надмоћној албанској већини која живи на том простору; (слично је и са јединицом у Лесковцу) није било довољно да се спречи нежељени исход избора којима је намењено да социјалистима подаре уљућен парламент и стабилну владу по њиховим мерилима и укусу. Овога пута се недвосмислено показало да бирачко тело у Србији **полако, али сигурно сазрева**. Отпорно је на обмане, с непогрешивом прецизношћу препознаје неистине и замајавања. За њега нема више ирационалног националног интереса у бестијалним плјачкама националног богатства у које је огрезла социо-комунистичка елита и у земљи матици и још више у дијаспорима. Бесмисленост и безизлазност сопственог положаја то тело осећа боље и трагичније од било кога другог. Истовремено оно уочава да је деценијама дуго политичка моћ коначно истрошена на најгори могући начин. А то одмах значи да је ваља из корена мењати, пронаћи нове животни свеже снаге и неистрошене политичке моћи. Један логичан процес познат свуда у свету, на коме се и граде бране од погрешних, неуспешних политика у условима пуног парламентаризма и де-

Најзлурадјијн тзв. политички прогнозери, који су заговарали неизлажење на изборе, показали су се обичним шарлатанима. Јер, и поред крајње неповољних услова и уз безброј сопствених грешака опозиција је извојевала и фактичку и моралну победу.

мократије. Таква размишљања на којима су вероватно и утемељени изборни резултати од 19. децембра охрабрују додатно. Показују да свеколики напор званичне власти, са неограниченим монополом у јавном информисању и коришћењу државног буџета за своје потребе у политици, **није на крају успео да спречи преокрет и дубинско дестабиловање тоталитарног система за који се донедавно веровало да је застрашујуће моћи**. Поставља се и додатно питање. Да ли је тај преокрет заиста резултат тог једног звезданог часа, како би рекао Цвајг, или је он наговештен и децембра 1992. године и измакао пажњи аналитичара и хроничара? Груби прошлогодишњи фалсификати, непознати у аналима изборних одмеравања снага, када је добро уходани апарат социјалистичких славодобитника дописивао и брисао гласове по сопственом нахођењу, по свему судећи су потцењени. Одијум који се са стране губитника сручио на грађане није био у потпуности праведан. У суштини, њихова воља је била другачија од формално изражене према резултатима избора. Већ тада се сумњало у исправност и искреност по злу познатог слогана „тако треба“ и у отровност мириса руже. Та погрешна процена у опозицији допринела је новим грешкама уочи овогодишњих избора. Бирачком телу које је почело да се буди ваљало је помоћи.

Највећа помоћ би му била заједничка листа оних странака-које су очигледно демократске провинијенције, без унапред извршене поделе места и мандата, са обједињеним снагама најбољих представника с којима се може изаћи пред бираче.

ЗАУСТАВИТИ СУНОВРАТ

Пропуштено се сада не да надокнадити. Ипак, и из тога се могу извући драгоцене поуке. Јер, игра не само да није завршена, већ добија у жетини. Сваки потез који се чини праћен је огромним ризицима који се одржавају у равнотежи искључиво политичком промишљеношћу и смислом за практично. Онај ко добије поверење грађана суочен је са неминовношћу да почне испочетка: од темеља државе, преко темеља здраве економије, до демократије и слобода грађана и ваљане социјалне политике. Генерацијски тежак и одговоран посао на коме ће се морати жртвовати две или три генерације само да би се очувала полазишта за оно што очекује удаљеније генерације, отеране из земље и бачене у очај избеглиштва и туђине. Садашњи властодршци ту немају шта да изгубе. Њихово гесло је било и остало себичност и неконтролисано и неограничено подмиривање сопствених, појединачних и групних, потреба (**чопор им је главни извор снаге па и о његовом опстанку морају да брину**). Решени су да иду до краја. Намера им је да за собом оставе пустош као после пролаза мароканских скакаваца. Они не тубе време. Користе сва средства да достигну циљеве. Највећи део капитала већ је у иностраним банкама на приватним рачунима поузданих партијских чланова, чија поузданост ипак није никаква гаранција да део тих средстава неће припасти искључиво њима. Организација власти, пошто нема државе, постала је криминална организација са добро разгранатим везама у међународном под-

земљу. Насупрот тим властодршцима свако други ко прионе да мења стање, са најбољим и најчеститијим намерама, чини корак доки-хотерије. Свесна је жртва у једном хаосу за који се у другим временима и другим срединама сада већ извесно готово не може наћи примера. Странпутице напред, странпутице назад. Безизлаз као велики изазов и искушење са изгледима на скромне добитке и катастрофалне губитке због тога што су претходници починили толико грешака са далекосежним последицама да више није остало места ни за једну додатну. Непромењиви захтев тренутка је да се суноврат заустави у смислу ублажавања брзине пада, пошто се једино ту може пронаћи упориште за неко не тако блиско оздрављење. Позивање на одговорност и уопште постављање питања одговорности за стање у коме се земља налази не доноси никаква олакшања, а може да донесе додатне бригае и некорисно трошење енергије која с обзиром на величину основних прегнућа итекало недостаје. Наравно, ово не значи да се сме у потпуности заборавити на злоупотребе и злочинства. Једино треба бити промишљен и сачекати право време за то, када острашћености неће помућивати осећање за правду и правичност, као најпоузданије скровиште од сопствених моралних посрнућа која увек ваља препустити противнику.

Без мирног сна

И како је поменуто злочиво и одговорност за њега, не би било целисходно не подсетити се још неких околности везаних за 19. децембар. На страни опозиције има ту места и задолжавања и горчинама незадовољства. Шта би преовладало према оствареном резултату можда и није упутно у овом часу одређивати. Ипак, не сме се заборавити на неке чињенице које би на први поглед изгледале и безначајне. С(К)ПС је добила највећи број гласова. Од извора 1920. године па нао-вамо одлучивао је Југ Србије. При том дого-диле су се и извесне пре неочекиване него очекиване промене. ПокOLEбана је источна Србија, Чачак у коме су 1990. године социјалисти у првом кругу постигли неприкосновену победу и потврдили је две године касније, оп-ределило се за ДЕПОС, спедило га је Ваљево, па део Шумадије. Ранија социјалистичка до-минација се испотила. Чак и повећање броја гласова у односу на прошлу годину није тако изражено као што се упорно настоји да до-каже и покаже. Оно се да одредити у стварном значењу само зависно од повећаног изласка бирачког тела на изборе. А то повећање није занемариво. И управо уз њега опозиција је имала више успеха од својих политичких опо-нената из позиције. Мора се запитати и каква је структура гласача који су дали свој глас владајућој партији. Она је својом политиком у претходном раздобљу разбила средњи гра-ђански слој, главну снагу сваког друштва, и кроз профитерство из рата који је водила и води у Босни и Херцеговини и Хрватској створила елиту од социјалног талого. Таква елита у постојећим југословенским, односно српским условима, није малобројна, а уз њу иде значајан пратећи слој ситних шићарција, превараната, криминалаца, професионалних убица, предузетника у својој економији и на црном тржишту који не жели да мења било шта. Хаос и незакоње су природна средина тих слојева друштва, а ту средину одржава „чистом“ само С(К)ПС, који у узајамној под-

управо тада расте по стопи која је и у најугро-женијим срединама била мања. Организова-ни криминал у најтежим и најсавременијим облицима (трговина оружјем, праће новца, ускладиштење радиоактивних и отровних от-пада и сл.) добија високо покровитељство остатака установа које би требало да означа-вају државу, да би онда дошао и под њихову непосредну заштиту и био организован и са те стране у највећем броју случајева. Настају паралелне власти исте моћи и утицаја, са преливањем актера из једних у друге. Једино логично упозорење које одговара стварним интересима грађана да ће се том проблему прићи без одлагања на начин како то већ по-знају правне државе (специјални тужиоци и сл) долази од опозиције. Довољно да се ре-дови људи нечисте савести згусну око С(К)ПС као свог јединог заштитника. Број гласова који одатле потиче заслужује највећу пажњу. Поготову ако се не заборави да већи-на правоверника формално учлањених у во-дећу партију такође нема миран сан због многих подухвата с оне стране закона, што олакшава проналажење заједничког језика.

Доброчинитељ заваћа

Чинилац означен једноставном али вишез-начном речју **страх** додатно је утицао на по-беду у поразу С(К)ПС. Веома вешто је припи-сивана у заслугу тој партији чињеница да рат-на разарања нису захватили тле Србије. Оси-они Динарци из дијаспоре, сада већ старосе-деоци Београда и Ндвога Сада, потпуно пред-ати лудилу убијања и рушења, чешће присут-ни у емисијама државне телевизије него сви опозициони политичари заједно, упорос фик-тивним договорима и правилима о предиз-борним делатностима, додатно су уверавали народ да зло није далеко; напротив да је ту у кући или бар на кућном прагу. Необавештени грађани нису могли да знају да их власт не штити од убилачких нагона уљеза, већ да их спрема за жртве тим уљезима, како би себе сачувала и обезбедила и за времена која до-лазе. Зато су олако давали подршку превари, уместо да се од ње благовремено бране.

Најзад, и међународна заједница се по-трудила да изборима 19. децембра днерегу-ларни ток. Социјалистима организује највећу предизборну промоцију у Женеви, с наговештајем коначног тријумфа непосредно после из-бора поново у Женеви и Бриселу. Фарсе: мир, укидање санкција, нагли обрат у корист српских страдалника заслугом оних који су их у страдања гурнули, отпуштајући кога стигну за своја злодела бирачком телу делују заиста обећавајуће пошто је оно немоћна играчка у рукама владиних и прорезјимских медија. Опозициони прваци су продани страним заве-реницима, подржавани од њих, у њиховој су служби. Званични носилац свих листа С/К/ПС доброчинитељ у заваћа са Европом и све-том, али и миљеник исте те Европе и света и управо оних завереника према којима се по монструозној званичној пропаганди окрећу издајници из редова опозиције. Уместо да се постави питање гоњења за злочин против мира, ратне злочине и зло чине против човеч-ности, саучесници у тим злочинима, представ-ници европске дванаесторице, седају за пре-говарачки сто и помажу настављање злочина онима за које постоје већ довољни основи сумње да су их масовно и до сада чинили. Грађанима се нуди рат као мир и они лако-верно прихватају неистину као истину. Рата је свима доста, мир је неопходан. Српски наци-

изгубљеним у безнађу све теже свакодневни-це.

И сада када је завеса пала, када се зна ис-ход изборног одмеравања популарности и поверења грађана шта је добијено?

ПОД ЛАЖНИМ ИМЕНОМ

Најзлурадији тзв. политички прогнозери који су заговарали неизлажење на изборе по-казали су се обичним шарлатанима. Под крај-ње неповољним условима и са безброј соп-ствених грешака опозиција је извојевала и фактичку, и што је још важније, моралну по-беду. Стицајем прилика та победа неће разре-шити парламентарну и општу кризу у Срби-ји с обзиром на готово мртву трку, после које ће свима бити тешко да избегну веома сло-жена позициона и фронтална сучељавања у будућем парламенту. Још је горе у погледу састављања владе која мора да буде струч-на, одговорна и енергична, окренута еконо-мији и социјалној политици, као и искорењи-вању криминала и корупције. За социјалисте у таквој влади не би могло да има места. А ко онда и да ли ико од опозиционих странака жели да преузме огромни ризик трошења свог моралног и политичког кредибилитета у немогућим захтевима за заустављање и онда, сређивање наслеђеног хаоса? Па и све оне заједно, и једној озбиљној коалицији да ли треба да се лате тог незахвалног посла?

Неминовност је у сваком случају да се оз-биљно и без одлагања узме у обзир једна друга опција. Тренутно веома опасна ако не буде на прави начин објашњења грађанима, али чини се прагматичнија од осталих. Среди-ти сопствене редове, превазићи узајамне су-ревности и натерати социјалисте да са својом мањинском владом у краћем року по-ново затраже мишљење гласача. То јесте губљење драгоценог времена и даље упро-пашћавање пре свега економије, с тим што преко тог трошног моста ипак води један од ретких путева ка крајњем превазилажењу по-стојећег варнердног стања које формално није проглашено и скоро двогодишње парламен-тарне кризе, праћене пропадањем државе у целини. Велики добитак тек завршених избо-ра је извесно рашчићавање на политичкој сцени Србије, које мора да буде искоришће-но у највећој могућој мери за стварање пра-вог већинског парламента демократских странака. Сада се зна да Србија може и мора да рачуна са четири политичке странке у оп-озицији тренутној власти: ДЕПОС, СРС, ДС и ДСС. Оне сносе и искључиву одговорност за будућност демократије у Србији, пошто изван њиховог круга нема нико више изгледа да се умеша у политику земље. При том су освеже-ња: улазак ГСС у коалицији ДЕПОС-а у парла-мент и значајна, иако не суштинска, промена става СРС. То су додатни елементи обједи-њавања у јединствени антисоцијалистички блок, кадар да оствари кључни циљ — про-мену система који одржавају српски соција-листи и који за земљу има само један пут: безнађе и поново безнађе, увек само назва-но другим, по правилу лажним именом. Де-мократска опозиција је обавезна пред грађа-нима да у следећем свом наступу прекине ту погубну праксу, ако јој је заиста стало до ре-инкарнације Србије као модерне државе.

рши са слојевима у којима је по- ни ослонац за себе. Једна од стратегијских тачака програма социјалиста после избора 1992. године била је борба против криминала. Доследно је спроведена у пракси. Криминал

онални интерес не-могне снаге у предаћу између ратовања. Трагична заблуда, у тај мир нико озбиљно не верује међу онима који га нуде лаковернима

РАШОМОН НА СРПСКИ НАЧИН

Наше саговорнике замолили смо да прокоментаришу изборне резултате, дају прогнозу могућих коалиција и кажу своје мишљење о смислу седења опозиционих посланика у Скупштини Србије уколико после поновљених избора у 46 изборних јединица, СПС коначно „намакне“ још три посланика и добије парламентарну већину

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

ДУШАН КОВАЧЕВИЋ:

БЕЗ ПОЛИТИЧАРА АМАТЕРА

Ови изборни резултати су могли да се очекују. Тешко је говорити ко је ту највећи, условно говорећи, кривац, јер човек који није ни у једној политичкој странци не зна какве су се све игре играле у странкама, али је очигледно да је опозиција, ако је желела победу, морала да изађе јединствена. Понављају се проблеми и грешке које су по трећи пут исте. Власт је вероватно знала да ће опозиција и овог пута бити нејединствена и рачунала је на то да у ходу, касније, покуша да формира јединствену владу. Сада је јако занимљиво шта ће се учинити, јер је очигледно да се морају правити компромиси. Мени лично је изузетно драго што је један велики део српског народа схватио да мора постојати нешто што се учи и што се још увек неучко зове демократија. Међу тим, као и све озбиљне ствари у животу, и ти први кораци из демократије су јако болни и јако тешки. Демократија је почела да корача. Не можемо очекивати да први дан трчи. То нестрпљење се мора савладати и морамо бити свесни тога да после 50 година тешке и страшне болести, где је цео организам оболео, први корак значи јако велики успех.

У српском народу је све могуће. Ко у то не верује нека прочита српску епску поезију и онда ће установити да постоје чудеса каква не постоје у светским бајкама. Мене ништа апсолутно не би изненадило. Лично бих изу-

зетно волео да добијемо један озбиљан парламент са озбиљним људима у њему. Нека буде свађа — то је нормално. Јапанци се туку, Енглези се туку у парламенту, сукоби мишљења често пређу са језика на руку. Међутим, оно што је стварно потребно нашем пар-



ламенту су озбиљни људи од поверења, који имају перспективу политичара. То је јако важно. Јако је важно да човек који почиње да се бави политиком да се и убудуће бави политиком, да не буде излетник. Не политичар за кога се ми одредимо за годину дана, него да то буде човек са перспективом. Затим, да људи, који ће се убудуће бавити политиком и који ће бити нова политичка генерација за пет-десет година, то буду стварно људи од заната. Зна се да политичар мора да буде правник, мора да буде економиста. Песник, уз све поштовање мојих пријатеља песника, може само да пева. И треба само да пева. Не може се он бавити економијом и правом, који су основ сваке политике. Било би јако добро да аматери, љубитељи политике, напусте политику, да почне да се ствара један, условно говорећи, нови профил младих перспективних људи који ће учити тај занат и за пет-десет година бити људи који ће водити унутрашњу и спољну политику Србије.

Ако се СПС докопа апсолутне већине, наравно да нема смисла да опозиција седи у таквом парламенту. Ако се резултати у 46 изборних јединица поништавају искључиво због тога да би се добила парламентарна већина, онда то значи да парламентарна већина лепо моли људе из опозиције да напусте скупштину. Ако су лепо замољени пошто СПС жели да влада сам, треба им дозволити да сами владају. С тим што све последице апсолутистичке власти снесе сами. Постоји ствар којом не смеју да се баве људи од емоција, када је реч о политици, а то је да је политика математика. У политици су два и два четири, а не три и три. Ако се докопа апсолутне већине, онда је јасно.

ЖАРКО КОРАЋ:

С ПОНИЖЕЊИМА ИЛИ БЕЗ ЊИХ

Овим резултатима сам ипак изненађен. Очекивао сам да дође до значајније промене расположења у бирачком телу Србије. Очигледно је да још не постоји спремност за једну снажну промену политичке воље и морам да кажем да је незапамћено да у оваквим условима беде и изолације готово плебисцитарно народ трећи пут даје подршку једној политици која је српски народ довела у беду, понижење, самоизолацију и рат са целим светом. Са тог становишта ми је жао да странке тзв. демократске опозиције нису добиле више гласова, без обзира на примедбе које имам на њихове програме — посебно национални програм. У практичном смислу мислим да се у овом тренутку политичка ситуација у Србији може дефинисати као одсуство снаге власти да задржи контролу, али, на жалост ни демократска опозиција нема довољно снаге да је преузме. Србија улази у један период приличне нестабилности.

Мислим да је потпуно нереална прича о кралицији са Шешељем. То што је он нападнут оштро од стране власти уопште не значи да је постао демократа и у његовој странци не видим ниједан елемент који би је чинио демократском. Што се тиче коалиције социјалиста са неким другим странкама — све је могуће, јер социјалисти не знају вероватно ништа друго сем технике владања, у којој су, на жалост веома вешти, тако да они могу да покушају да поцепљају неку странку, или да направе неку коалицију коју нисам у стању у овом тренутку да предвидим. Ово време поништавања избора видим као њихово продужавање времена да направе неку комбинацију која ће их одржати на власти. То може да буде било шта, укључујући и ванредно стање, али ће се свакако задржати на власти.

Питање останка у таквом парламенту по-



тиче још из деведесете године, када је било драматичније, јер тада је СПС од 250 посланика имала готово 200. То је стална дилема демократских снага у Србији. Без обзира на стравичне манипулације скупштинском процедуром и злоупотребом демократских права у одлучивању у парламенту, мислим да опозиција мора да искористи било коју шансу да српском народу предочи неку бољу политичку варијанту.

Мислим да би опозиција требала да уђе у парламент без обзира на понижења којима ће бити изложена.



РУЖИЦА СОКИЋ:

ОД ОВОГ НАРОДА ...

Ови резултати верно одсликавају како стојимо. У сваком смислу, и моралном и људском, и то је то! Искрено да кажем да од овог народа очекујем све најгоре. Ето!

Мислим да је опозиција доста крива за све. За мене је шок и изненађење и не могу да им опростим што нису били у стању да се уједине. За то кривицу сносе неки, не сви људи, јер нису хтели да се уједине. Не знам шта им је то значило, шта су хтели да провере? Да је боља опозиција, позиција не би била таква каква јесте, част изузетцима.

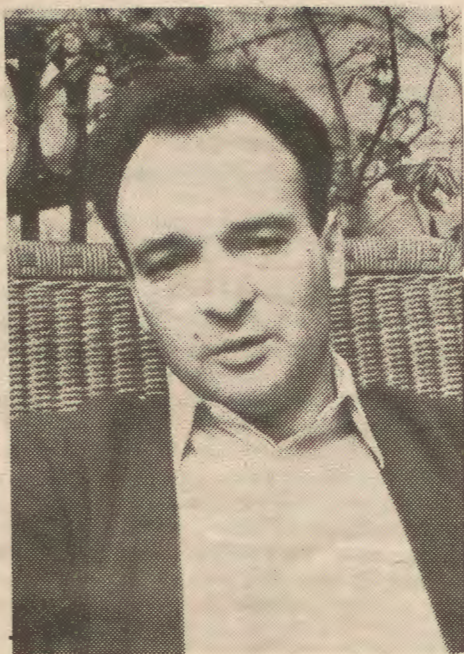
Верујте да нисам размишљала о смислу седења у оваквој скупштини. Ми смо врло наивни. Власт се не предаје тако лако.

ЛЕОН КОЕН:

АКО НЕ ЗНАЈУ ЗА ГЛАДНЕ...

Ови избори, још више него претходни, носе основну поуку за опозицију: без максималне контроле изборног процеса, а пре свега пребројавање гласова, опозицији не вреди да се упушта у борбу са СПС-ом. Да су опозиционе странке свуда имале своје представнике у бирачким одборима, укључујући изборне јединице, Приштину и Лесковац, и да су ти представници на време доставили копије записника, уверен сам да би крајњи резултат избора био битно другачији: СПС сигурно не би имао ни садашња 123 мандата, а још мање 126 или 127, колико ће вероватно има-

ти после поновљеног, „поправног“ гласања за неки дан. Пажљива анализа званичних изборних резултата и њихово поређење с подацима које поседује опозиција тек предстоји. Али, политички гледано, она неће много помоћи, осим као опомена за будућност, јер је опозиција још једном затечена неспремна и потпуно надиграна. Што се тиче социјалиста, њихова тактика није ме много изненадила: ако су њихови челници мирне душе могли да изјављују да у Србији данас нико није гладан (или бар да не знају за такве), што би било чудно да њихова странка сама освоји већину у парламенту.



МИЋА ПОПОВИЋ:

ПРВО ДЕФИНИТИВНО

Ја још не знам какви су резултати, тако да не волим да говорим док нешто не знам дефинитивно. Само то могу да кажем.

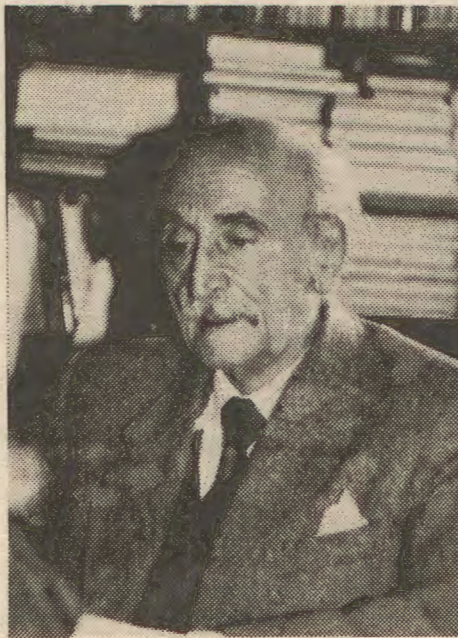
ВЛАДИМИР ГОАТИ:

СОЦИЈАЛИСТИ У ИЗНУДИЦИ

Ови избори су показали зачуђујуће висок степен дерадикализације бирача с обзиром на то да су изведени у изузетно тешким и драматичним околностима, какви се вероватно нигде до сада нису одржавали и прво очекивање би било да у таквој ситуацији превагу добију екстремне опције. Међутим, на овим изборима се то није догодило. Екстремне опције и на левици и на десници су на неки начин поражене, а добили су у сваком случају социјалисти. Други добитник избора је Демократска странка, која је практично успела да упетостручи своје парламентарно представништво. Депос је практично консолидовао своју позицију, с обзиром да је наступао без ДСС-а, који је са седам мандата претрпео неуспех. Највећи губитник је Српска радикална странка, која је остала без великог дела својих мандата и у таквој ситуацији, када имамо практично четири јаке партије, мислим на СПС, Депос, СРС и ДС, очекивати је да дође до коалиције.

Постоји зазирање од коалиционих влада и апсолутизовање вредности једностраначке владе, нарочито од социјалиста. Преферирање партија да саме владају је разумљиво само делом. Не може се говорити да су коалиционе владе нешто што је инфериорно у демократском смислу. Према томе, социјалисти се налазе у прилици, рекао бих скоро у изнудници, да буду спремни на компромисе и договоре. Мора потпуно да се промени парадигма владања у Србији и то је крупна ствар, од које ће зависити да ли ће демократске институције опстати. Уколико до тога не дође, бојим се да ће све више бити наглашена председничка компонента власти и да ће доћи до даље маргинализације парламента и његових институција.

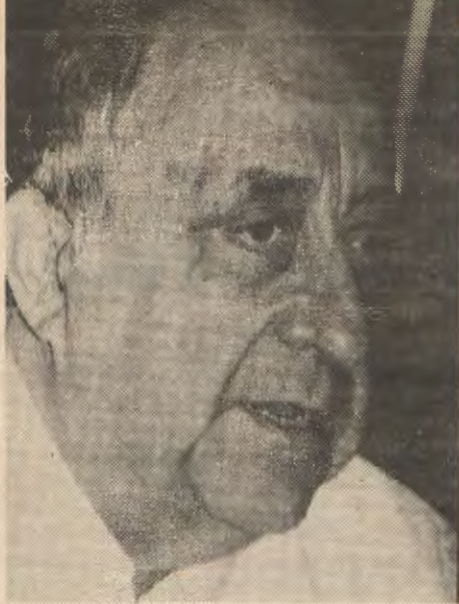
Не видим, уколико је парламент показатељ односа снага политичког тела, разлоге да се за сада априори из њега изађе.



МИРОСЛАВ ГАШИЋ:

УСКОРО СЛЕДЕЋИ

Резултатима ових последњих избора објективно нико не може да буде задовољан — ни странка на власти, ни опозиција, а ни гласачи. Странка на власти без обзира на број освојених посланичких места мора ипак да буде свесна да тај број посланика које има нема одговарајућу подршку у броју гласача. Мора да буде такође свесна да је предност која је освојена у парламенту последица, у првом реду, изборног закона, а затим телевизије, административног апарата и свега онога што прати положај странке на власти. Опозиција, опет, са своје стране не може да буде задовољна, јер не победити странку која је на власти у оваквој ситуацији, у којој се налази цео народ, у ситуацији економске беде, политичке несигурности, правне несигурности, јесте објективно пораз за оне који се за власт боре. Други разлог зашто опозиција не може да буде задовољна овим резултатом јесте јер управо он открива њене слабости. Основна слабост јесте у томе што није успела да изгради један заједнички концепт који би наступила на овим изборима. Бирачи такође не могу да буду задовољни, јер сумњам да при оваквом односу политичких снага у Скупштини, од те Скупштине може да се очекује да буде оно што би морала да буде, а то је извор и политичке и правне и економске сигурности. Претпостављам да нећемо дуго чекати до следећих избора.



АЛЕКСАНДАР ПЕТРОВИЋ:

ИЗБОРНИ КОШМАР

Изборни резултати нису одраз политичког расположења српског народа. С друге стране, има још увек нејасних ствари и цео тај изборни закон је један кошмар и са таквим изборним законом се није смело ићи на изборе. Што се тиче политичке ситуације, која је проишла из оваквих изборних резултата, она је такође кошмарна. Како ће се владати са оваквим парламентом? Како ће се саставити влада кад ниједна политичка опција нема апсолутну већину са којом би могла да влада. Мислим да би председник Републике, чим се констатује да се не може саставити разумна и ефикасна влада, требало да распусти и овај парламент, састави владу експерата, који би створили услове за политичке норме и изборне законе, на основу којих би могла да се изабере једна меродавна уставотворна скупштина.

И поред поновљених избора, постоји могућност да СПС не издејствује та три неопходна посланика. Какве се коалиције могу правити? Ако би се ујединиле све странке које су против СПС, не знам како би то могло да функционише, јер има јако много различитих опција. Друга варијанта је да нека од странака, која има посланике у Скупштини, направи коалицију са СПС и одмах се поставља питање: како било која странка из опозиције може да се уједини са комунистима, на којој политичкој, идеолошкој и друштвеној основи?

Логично је да онда не треба ни остати у парламенту. Прави пут за излазак из кризе је влада неутралних експерата коју би требало да образује председник Републике из патриотских разлога.

Врло је тешко коментарисати изборне резултате засноване на изборном закону који је, у ствари, нелогичан. Пођимо од чињенице да 15.000 гласача на Косову бира преко 20 посланика. Шта онда остаје за оних седам милиона осталих гласача у Србији, који, сви заједно, треба да изабере 230 посланика? Из-

БОРКА ПАВИЋЕВИЋ

СМЕНИТИ ОПРЕДЕЉЕЊЕ, ПА МИЛОШЕВИЋА

О изборима се не може говорити као о само једном тренутку. Наш народ говори „гласање“ и иде на „гласање“, а између гласати и изабрати је једна веома велика разлика. Бирати је један компликовани појам и он подразумева извесну слободу да би човек нешто изабрао. Слобода избора је једна врхунска слобода, а ми за то време живимо у једној земљи која је у рату и која говори да није у рату. Кад сте унутар једне такве ситуације, какви могу да буду избори? Према томе, јако је битно шта се уради и шта се промени у свести људи и у њиховом мишљењу пре него што се изађе на биралиште.

Моје мишљење је да треба да дође до једне потпуне пацификације друштва и до једне потпуне унутрашње промене на темељу увида у неке ствари и да ће ти избори једнога дана бити другачији него што су сада. Ми говоримо о медијима, о емисијама, о томе колико је ко добио минута, али нико не говори о томе какву ствар читав апарат шири од јутра до мрака. Није проблем у томе да ли ће неко од страначких првака говорити пет или десет минута, проблем је што и у целом осталом програму имате један менталитет, једно опредељење и једну тенденцију која иде за овима који су на власти. У томе је проблем и то

се неће променити тиме што ће се неко појавити у пола осам и рећи нешто друго. Треба прегледати и дечије јутарње емисије, треба прегледати и драмски програм, па онда видети која се духовност у ствари шири. Дакле, не можемо да грдимо те гласаче који живе овако како живе и не увиђају шта то у њиховим животима може да се мења. Мислим да ће морати да дође до једне обнове друштва, до једног озбиљног грађанског флора, до једног солидног рада, до формирања паралелних институција било да су то универзитети, позоришта. Свуда где људи стичу образовање, као некада у Пољској. Па ће онда, једнога дана из тог некаквог грађанског друштва моћи да проистекне некакав другачији изборни резултат. Та се ствар не може решити у

месец и по дана. Мени је основна идеја да треба потпуно променити политику, да она више не буде на националним, односно националистичким темељима и да треба градити једно демократско друштво потпуно другачијим методама. Пре свега се мора излечити једна ужасна национална болест по којој се све гледа кроз питање идентитета ко је шта по националности. Ми морамо избећи једну ужасну опасност да беда роди фашизам, а то је оно што се у историји догађа. Ако смо паметни ми морамо избећи сумрак читавог света. Познајем историју, али никада нисмо били на овако ниској тачки као ова коју нам је приредила ова власт. Међутим, ми морамо прво да сменимо опредељење, па тек онда Слободана Милошевића. То што је донео он и што је донео његов режим није више политика, то је једна социопатолошка коренита болест друштва у коме се на бази тог патриотизма направио најужаснији хоштаплерај и најстравичнија манипулација.

Што се тиче конституисања нове владе мислим да би било најпаметније да се она конституише тако да се за 5-6 месеци раслишу нови избори. Не знам ко ће конституисати владу, али сам у протеклих 6 година научила да социјалисти могу све.



ПОМАК У ДЕМОКРАТИЈИ



Без обзира не евентуално штимовање и крађу резултата, ови избори одражавају релативни, подвлачим релативни, однос снага у Србији и расположење бирачког тела. Не знам само шта ће овакав распоред снага променити у нашим животима и да ли ће ишта бити промењено. Присутна је још једна ствар — никада раније се није толико говорило о криминалу као у последњих неколико дана до избора. Сваки грађанин може да примети да овде сада ништа друго не постоји изузев криминала. Не знам ко ће, бар на том плану ствари, да доведе у ред да не почнемо да личимо на Русију у којој су све вредности подређене мафији.

Верујем да ће нови Парламент бити бољи од претходног, нарочито, зато што ће у њему бити Вук Драшковић и Весна Пешић, људи који имају културни и ораторски квалитет. Надам се да ће ти нови људи који сада буду ушли у Парламент моћи да успоставе стан-

дарде који апсолутно нису постојали у ранијим сазивима. Лично верујем да је можда и добро што опозиција није успела да добије апсолутну већину зато што би то показало да коалиција опозиционих странака: ДЕПОС, демократе и радикали можда не би трајала дуже од два сата. То је још једно моје велико разочарење — амбиције извесних људи су огромне и то би правило проблеме приликом формирања нове владе. Опозиција би требало да још овога пута препусти СПС-у да сам формира владу и да сам вади кромпире из ватре.

Једини оптимизам и радост коју су ови избори донели је мали помак у демократичности упркос ужасним злоупотребама медија и манипулацијама владајуће странке. И поред нечувених хајки на Вука и Шешеља, то прилично неуротично бирачко тело у Србији је показало да се полако отрже од загрљаја Социјалистичке партије.

ЗОРАН ПОПОВ:

ИЛИ НАРОД ИЛИ ПАРТИЈЕ

Мислим да нико не би смео за ове резултате кривити народ. Мислим да је народ показао завидан степен зрелости у односу на своје партијске лидере. Више у том парламенту нема екстремне левице, нема екстремне деснице, партије које су повећале број гласова су мало лево, мало десно од центра. С друге стране, народ, је суочен са невољама и без обзира колико је тачно да ли су узроковане интерним или екстерним разлозима, показује бригу за судбину и сврстава се иза председника државе Србије, без обзира шта ко о њему лично мислио, слагао се идеолошки или не, али што су партије мање нападале Милошевића, и што су биле ближе центру, то су добиле више гласова. То је моје тумачење ових резултата избора, наравно као човека који не припада ни једној партији, него је ту негде мало лево и мало десно од центра. Партије које су очекивале победу на изборима нису победиле, а ниједан њихов лидер није поднео оставку! То се ради у земљама демократије. Задњи је био Мицотакис. Народ је, по мом мишљењу, дао лекцију партијским лидерима. А да ли ће партијски лидери ту лекцију научити, остаје нам да видимо!

Партије би морале сада да покажу, после избора, већи степен зрелости него што су га показале пре и после избора. И то све, од победничке Социјалистичке, па надоле, а то значи и спремност са коалицијама. Многе ствари од праве демократије ми немамо. Практично ниједна наша партија која је сада у парламен-

ту нема себи блиску партију, партију посетриму, са којом традиционално негује пријатељство за случај, не дај Боже, да се мора ићи у коалицију. То код нас још увек не постоји, па, рецимо, господин Дачић користи грубе речи према лидерима и другим партијама, иако, да је мало умнији, морао би бити свестан, да је то неспојиво са принципима функционисања партија, које не треба без преке потребе да стварају непријатељи од других партија. Исто то су радили и лидери других партија, које наравно нису победиле на изборима и штету од тога ће имати народ. Верујем да ако партије не буду спремне на неке коалиције које могу трајати годину-две дана, док земља не реши неке крупне проблеме настале разводом бивше Југославије, неспремност партија на коалицију ће народ знати да вреднује на следећим изборима. То би све партије требале да имају на уму у овим тешким временима. Уколико партије не буду спремне да брзо реше питање коалиционе владе, то може да има катастрофалне економске последице по све грађане земље у условима у којима смо се сада нашли. Ако морамо чекати крај јануара, фебруара, да се формира влада, па Савезни парламент, народ онда мора да зна и треба да зна, и пренесите му поруку, да су за то криве партије и њихови лидери који нису били спремни (мислим на све партије подједнако) да раде оно што је нормално у сваком демократском друштву. Не треба народ да криви иностранство, него и те своје политичке лидере.



Зашто не ући у парламент ако СПС освоји парламентарну већину? Сасвим нормално. Ја из принципа нисам хтео да приступим ниједној партији управо због свега што се дешава. Упустили смо се у парламентарну борбу, а не прихватамо правила игре која важе у парламентарним демократијама. Избори су зато да се улази у парламент независно од тога ко је победио на изборима. Партија која не жели да уђе у тај парламент, не признаје свој народ. Онда та партија мора да мења народ, а ако то не жели онда ће народ, пре или касније угасити ту партију.

КОНСТАНТИН ОБРАДОВИЋ:

СЕДЕТИ И ЧЕКАТИ

Мислим да је апсолутно искључено да у оваквој ситуацији, у којој људи не могу да купе хлеб, без обзира на расипање Шешељевић гласова и њихово одливање социјалисти-ма, да социјалисти добију овако велики број гласова, 30% више мандата него раније. Ту мора да има нека подвала! У чему је подвала заиста не знам, али мислим да је опозиција морала с тим да рачуна, јер не верујем да би господин Милошевић расписивао изборе када не би био апсолутно сигуран да ће да их добије! Према томе, с тим се морало рачунати. С друге стране, мислим да, како ствари стоје, за опозицију не би било много паметно нити добро да у оваквој ситуацији саставља владу. Социјалисти су нас доводе водили, па нека нас воде до краја, јер би преузимање владе могла да се одрази на будућност опозиције негативно, а бојим се да овде нико ништа не може да уради. Нека нас господин Милошевић води до свршетка сам!

Мислим да би једина пристojна и могућа коалиција могла да буде између Депоса, Бин-

ђића и Коштунице. Један добар број присталица опозиције би заиста са гнушањем прихватио сваку коалицију са Шешељем. Зато што је Шешељ сада слаб са социјалистима, оно је што је и био!

Када је опозиција пристала на изборе, има смисла да седи под свим околностима у скупштини. Подсећам Вас да господин Милошевић не би расписивао изборе уколико не би био сигуран да ће да их добије, онда је било најпаметније, још када је почела кампања, да је опозиција могла да се сагласи да апстинира. Па нека изађе 30% људи и гласа за њега и нека тако прави владу. Међутим, сада када је опозиција пристала да под оваквим условима води кампању, и да под овим условима треба да уђе у скупштину, онда нека у њој седи. Нека добро пази шта ради и како се понаша. Ако председник опет буде неко попут оног Зорана Аранђеловића, онда треба изаћи из скупштине, али у почетку треба седети и видети шта ће да се деси.

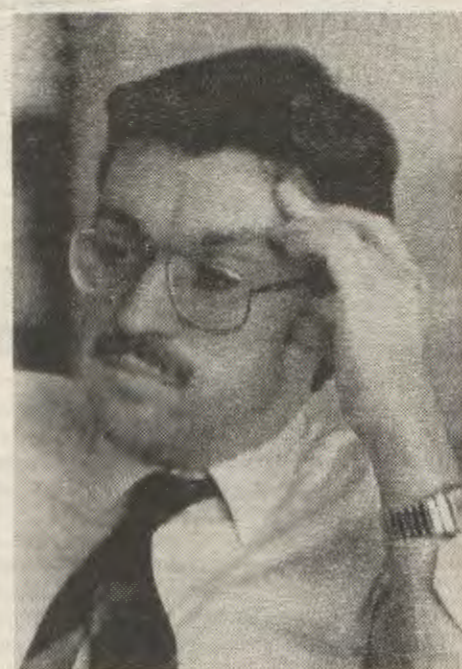
ПРЕДРАГ СИМИЋ:

НА ГРАНИЦИ ХАЗАРДА

Мислим да овакви резултати избора нису лоши. Прво, добро је што се политички спектар у Србији консолидовао у неколико партија, које су очигледно у овом тренутку, не улазећи у њихове програме, организоване, финансиране, политички артикулисане и може се рећи да представљају здраве партије и да на политичкој сцени више нема места за аматере. У оваквој ситуацији ја нисам толико критичан као што су многи. Друго, показало се да су одређени трендови из претходних избора учврстили демократске партије, без обзира што многи другачије виде резултате избора, што показује одређени напредак.

Коалиције су могуће и очигледно је да ће бити потребне и власти и опозицији. Било би идеално ако би се наш политички живот поларизовао у два бока, који би се јасније артикулисали. Мени је заиста жао што ни на овим изборима нису учествовали Албанци, јер мислим да је то велико оптерећење за парламентарни живот и демократски живот у Србији, али то вероватно остаје за неку другу прилику. Мислим да би било јако добро ако би се искристалисала два политички потпуно профилисана блока, јер мислим да стабилна демократија подразумева не квантитет — број партија, него подразумева сасвим јасну власт и опозицију. У том погледу, мислим да је у овом тренутку тешко рећи да ли ће се стварати мањинска влада. Ако би се створила ор-

ганизована опозиција наш би парламентарни живот могао да буде много бољи него што је био до сада. За прилике у којима се налазимо чека нас врло тешка зима, до ублажавања санкција ће неформално доћи, али не до њиховог званичног укидања, па и формалног ублажавања. Према томе, у овом тренутку је главна ствар стабилан и озбиљан парламент, а однос снага је такав да нико не би требао да има разлога да се из њега довлаци и да апстинира. У овом тренутку никоме није потребан хаос, потребна је крајња зрелост и због питања, којима смо окружени, а и због оних питања која нам предстоје. У овом тренутку смо постигли светски рекорд инфлације, а на прагу смо зиме. Ситуација од партија које су добиле гласове бирача изискује да са крајњом озбиљношћу приђу том послу. У парламенту треба бити, сем ако се не жели сувише хазардирати. Можда смо пре годину дана, пре две године, пре више година, имали много више опција. У овом тренутку се ова земља налази у таквој ситуацији да су наше опције сведене на пуко преживљавање. За демократију се треба борити у датим околностима, које су много теже него било где на истоку Европе и мислим да би у овом тренутку не улазити у овакав парламент значило ићи на све или ништа, ризиковати, а плашим се да би цена тог ризика могла да буде јако висока.



МИОДРАГ ПЕТРОВИЋ ЧКАЉА:

ПОЈМА НЕМАМ

Ја се никада нисам интересовао за политику, нити знам како уопште стоји ствар са политиком. Нити ме интересује, нити желим да о томе размишљам. Живим као што и други живе и то је све што могу да кажем.

КОМЕНТАРИ КОЈИ СЕ ТИЧУ СВИХ НАС

МИЛОШЕВИЋ УСПЕО, ДРУШТВО УНИШТЕНО

Прођоше, ето, још једни избори — „за Србију — поштено“, али званичних резултата, бар у тренутку када овај текст иде у штампу, још нема. Све је било „регуларно и поштено“, кажу званичници, а избори се понављају у 45 јединица, од чега више од половине — 24, отпада на „јужну пругу“, лесковачку! „Победничка“ партија СПС, наиме, жели да оствари пуни „тријумф“, па на све могуће (и немогуће) начине покушава да намакне још два места у парламенту, што је без стављања у погон надалеко чувене „српске кухиње“ практично неоствариво. Та два места, како се претпоставља, СПС би могла да изнуди једино у Ковину и Топоници. Ако смо јасни...

„Од Србије и Русије — пише бечки „Пресе“ — свет мора да се навикне на већ заборављени феномен: данима се чека на резултате избора... Међутим, тужне паралеле имају много дубље корене: и овде и у Русији државна власт је ангажовала државну телевизију да би манипулисала становништвом. Једино се разликује политички курс — у Москви је он оријентисан на реформе, а у Београду је социјалистички — националан (да кажемо тим редоследом). Ни овде ни тамо не постоји демократско друштво, које уме да барата инструментом званим „избори“... Иако је Милошевић ову земљу гурнуо у поделе, мржњу и рат, бирачи га због тога нису казнили. Али, они на тај начин постају сукривци за сопствене патње“.

ПИШЕМ, БРИШЕМ...

Питање је, ипак, ко је више крив: да ли они који манипулишу или они који допуштају да буду манипулисани. Ова прича о небеском народу под опсадом и целим светом окренути против њега — истиче Би-Би-Си — много снажније овде одјекује него било какав рационални програм који би привреду ставио под контролу. Тај национализам је много више доминирао овом изборном кампањом него прича о стварном привредном опоравку“.

А права злоупотреба, пише „Тајмс“, била је контрола над медијима. С друге стране, „Монд“ наглашава да су „међу многим прекршајима најчешће биле манипулације са изборним листама. Сем тога, у великом броју округа члановима комисије из опозиције био-

„У свему што је предузео, Милошевић је успео да постигне оно што је планирао и онда није чудо што се на крају ове године ваљда налази на врхунцу своје каријере, јер више нема где... Код куће га воле, у дипломатским круговима поштују, јер се политичари као циници, често оскредње памети, диве људима из своје струке који су иморални, ако имају техничко савршенство да изводе и најгоре пројекте. Тако су својевремено Хитлер и Мусолини, без упоређивања са Милошевићем, фасцинирали западне политичаре док нису дошли људи калибра Черчила и Де Гола који знају да је техника извођења, ако је независна од поштовања вредности, не само одвратна ствар, него и способност коју многи бескрупулозни људи малог калибра могу лако да разбју“.

(Радио Франк ентернационал)

Пише: Никола БУРЗАН

је забрањен приступ бирачким местима. Само СПС и Странка српског јединства нису откриле „никакве аномалије“ приликом гласања...“

Угледни париски дневник наводи још низ

изборних прекршаја: брисање људи из бирачких спискова, али и уписивање истог бирача на неколико листа или неколико гласања, додаје лист, српски бирачи су били приморани да је се одрекну, пошто није постојала никаква могућност изолације. Сем тога, каже, владајући режим је имао монопол над телевизијом, застрашујућом медијском машинеријом у земљи у којој је штампа постала финансијски недостижна за већину Срба.

Победу „Милошевићевих неокомуниста“ („Диарио 16“), по мишљењу „Штутгартер цајтунга“, Европљани морају да схвате као тежак пораз. Шта сада они још имају у руци да зарађене стране покрену на промену мишљења? Лист сматра да су санкције биле промашај, јер су милионима Срба нанеле штету — сиромашне учиниле још сиромашнијим, а критичке духове отерале из земље.

И ПОСЛЕ СВЕГА — ВОЛЕ ЊЕГА!

Зашто, „и после свега“, Срби „воле њега“? Минхенски „Зидојче цајтунг“ процењује да су Срби „из ината и страха поново гласали за Милошевића“ и невесело констатује: „Исход најновијих избора још једном наводи на питање: да ли ће Срби икада дозволити да се Милошевић најзад порази? Зар последице његове политике нису биле довољно катастрофалне? Није ли та политика провоцирала распад Југославије, уместо да то спречи, и у својој другој зажетој варијанти циља — сви Срби у једној држави — проузроковала неизрециве ствари, најпре у Хрватској, а потом у Босни?“

Али и сада, после катастрофе са хиперинфлацијом, порастом криминала и бедом изблеглица, изгледа да још увек једна трећина Срба не хаје за то, трећина која је изашла на изборе а није дала свој глас Милошевићевим противницима. За већину бирача национално питање је било у средишту, а ту је Милошевић у предности, јер је он ово питање решио етничким чишћењем“ — закључује минхенски дневник.

И римска „Република“ истиче да је тешко схватити разлоге који су социјалисте довели до победе „у друштву које је већ остало без своје монете, плата и пензија, у

ПАЗИТЕ СЕ, ЧУВАЈТЕ СЕ ДОБРО!

Познати француски филозоф Анри Гликсман желео је да присуствује изборима у Србији, али је у томе осујећен — није добио нашу улазну визу! Тим поводом г. Гликсман улутно је отворено писмо српском војду Слободану Милошевићу:

„Нисам толико препотентан, а ни ви нисте толико глупи да бисте помислили да само моје присуство у Београду, и то за време избора, може довести у опасност ваш режим. Од чега се ви плашите?”

Одговор је очигледан. Плашите се своје сопствене јавности. Страхујете од онога што ћу рећи у Београду и да ћу Београд обавестити о ономе шта се о вама мисли у свету. Страхујете да ћу у Француској и читавој Европи причати о презирном ставу који показују према вама људи у Београду, који је такође погођен ратом.

Хвала вам, господине Милошевићу! Ваше одбијање за мене представља велику част. Ја сам већ био уписан на спискове у доба совјетског царства. Дуго сам био persona non grata у Прагу, зато што сам подржавао дисиденте и био пријатељ Вацлава Хавела. Пазите се, чувајте се добро! Ви знате шта се после тога десило.

Што се тиче ваших огромних одговорности за катастрофу која је захватила народе бивше Југославије, срећан сам што вам се толико не допадам. Ваш неукус и ваш безобразлук омогућавају ми да се осећам у одређеном смислу као да сам добио Нобелову награду за мир на Балкану, коју делим са толико других европских интелектуалаца који вас осуђују, а нарочито са сними који се супротстављају злочинима на месту злочина.”

друштву које се довија на свакојаке начине и које преживљава захваљујући социјалној помоћи”. С друге стране, лондонски „Инди-пендент” сматра да ће Срби „и даље плаћати велику цену за подршку агресивној политици њиховог лидера” и закључује да ће „можда следећа генерација Срба закалити због одушевљене подршке њихових родитеља Милошевићевом сну и слави”.

РУСКО-СРПСКА ПОДВАЛА

Но, нису само „људи Срби” и остале манипулације допринеле победи социјалиста. Изгледа да је помоћ стигла и од „великог брата” — руског. Лист руске владе „Известија”, наиме, пише да је Русија уочи избора „уручила неочекивани поклон Милошевићу, саопштивши да ће градити гасовод у Србији”. Оштро критикујући сопствену владу, лист истиче:

„Са своје стране, званични Београд никад није сакривао да не прихвата политику реформи и демократизације у Русији. Да ли је онда требало даровати оне који данас поздрављају успех црвено-црних на изборима у Русији и који су с одушевљењем дочекивали емисаре Хазбулатова? Званични Београд вероватно гаји илузије да ће Русија поново да се домогне „Хрушчовљеве ципеле” и да ће помоћу ње да брани интересе српских националиста, а Жириновски ће можда да пошаље трупе на Балкан...”

Два дана касније „Известија” су објавила објашњење овог „случаја”, који је — како истичу — „помогао владајућој СПС С. Милошевића да прикупи додатне поене на изборима”. Лист пише: „Министарство иностраних послова Русије није знало за то. Званични став Министарства је следећи: уговор у сваком случају не може бити реализован све докле док са Београда не буду скинуте међународне санкције. Високи руски дипломата није искључио могућност да је српска страна вешто искористила преговоре са „Газпромом”, јер Београду то није први пут да заигра на „руску карту” и чини то нечасно и некоректно.

И у причи у вези са овим уговором — наставља лист — има доста нејасноћа. Шеф

руске делегације која је преговарала у Београду, одмах по повратку у Москву отишао је — на боловање! А један од чиновника „Газпрома” изјавио је да на тај пројекат „не треба обраћати пажњу”, пошто је „уговор још сиоров и није разрађен у појединостима, тако да се може говорити пре о „протоколу у намерама” него о уговору!

Лист руске владе закључује: „Није јасно зашто је „Газпром” изабрао баш тако неповољно време за потписивање „недорађеног” споразум и самим тим — хтео он то или неувучен у велику политичку игру”. Русима можда и није јасно, али нема јесте: идеја моја — бензин ваш, што је говорио славни Остап Бендер.

СЛАБОСТ „МЕЂУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ”

Радио Франс-ентернасионал такође прави паралелу између Русије и Србије, истичући да је Србија важна „јер се ту појавио први прави националистички покрет у посткомунизму, а Русија као највећа европска држава, атомска сила, од које зависи стабилност целог континента”. Па каже:

Милошевић је не само замутио Србију, одиграо главну улогу у разбијању Југославије, понео највећу одговорност за избијање свих ратова на подручју Југославије и највећу за злочине почињене у Босни, него се у целом том развоју показао далековидији у односу на слабости међународне заједнице, тако да су дипломати не ретко признавали да он заиста води игру и у рату и преговорима.

У свему што је предузео, Милошевић је успео да постигне оно што је планирао и онда

није чудо што се на крају ове године ваља налази на врхунцу своје каријере, јер више нема где... Код куће га воле, у дипломатским круговима поштују, јер се политичари као циници, често осредње памети, диве људима из своје струке који су иморални, ако имају техничко савршенство да изводе и најгоре пројекте. Тако су својевремено Хитлер и Мусолини, без упоређивања са Милошевићем, фацицинирали западне политичаре док нису дошли људи калибра Черчила и Де Гола који знају а је техника извођења, ако је независна од поштовања вредности, не само одвратна ствар, него и способност коју многи бескрупулозни људи малог калибра могу лако да разбију.

Тежи је проблем, и важнији, како је могуће да се тријумф једне скоро апсолутне власти поклапа са незапамћеном катастрофом друштва за које је одговорна. Јер сви, али баш сви, Милошевићеви успеси могу бити виђени и из другог угла, који је можда угао истине, из којег они изгледају као промашај. И разбијање Југославије, и ратови у Хрватској и у Босни, и стварање велике Србије, и оваква победа на оваквим изборима, и наметање на мировним преговорима, могу бити виђени као узастопне катастрофе Србије и српског народа.

Узастопне катастрофе које су довеле до глади у Србији, до њене изолације на међународној сцени, до мржње према Србима код њихових суседа, до стварања велике Србије у којој је теже сложити Србе међу собом и све народе који у њој живе, него у бившој Југославији. Некако испада да му је све успешно и истовремено све промашено, то јест промашено баш зато што је успешно...”

И закључак којем није потребан коментар: „Ово је остатак комунизма и пасивност народа који је као хипнотисан пред властима и заиста изузетна вештина апарата полиције, војске и партијских службеника, за које нема равне у свету ван комунистичких земаља...”

Фале им само још онда два посланичка места: из Ковина и Топонице...



Дими Хол, 31-годишњи радник из околине Хјустона, осуђен је, због изгладњавања свог немачког овчара да проведе викенд у затвору, при чему ће као следовање добијати само хлеб и воду.

Како осудити Слободана Милошевића који већ годину дана изгладњује читав један народ?!

Прича се да је изборна кампања Странке српског јединства коштала три милиона марака. Питате се, вероватно, одакле новац?

Спонзори Арканове кампање били су „Зворничка банка“, „Бијељинска банка“, „Вуковарска банка“, итд.

Жељко Ражнатовић је у своју кампању потрошио огромне износе новца, али је остао без иједног посланика, па чак и на Косову. Социјалисти су, ипак, много већи лопови.

Владимир Иљич Лењин је казао да је земља у којој полицајац зарађује више од учитеља — полицијска земља.

А каква је земља у којој највише зарађују криминалци?!

Др Мирјана Марковић, носилац листе СКПЈ у Смедереву, изјавила је за „Вечерње новости“:

„Надам се да ће васкрснути Титова Југославија“.

Васкрснути не може, а дубоко верујемо да се не може ни повампирити!

Зоран Чичак, функционер СКПЈ рекао је на програму ТВ Политике:

„Да нема Милошевића вероватно би социјалисти отишли у чист фашизам“.

Овако, са Милошевићем на челу, имамо једна врло прљав фашизам.

Др Зоран Аранђеловић, бивши председник распуштене скупштине Србије и шеф изборног штаба СПС-а каже за „НИН“:

„И ја у Нишу стојим у редовима.“

Полако, господине Аранђеловићу, доћи ћете и ви на ред!

Пре само годину дана председник Милошевић нас је уверавао да ће санкције Уједињених нација подстицајно деловати на српску привреду.

Како би тек бедно изгледала наша привреда да нису уведене санкције?!

Бројни грађани су 17. и 18. децембра нарушавали предизборну тишину. Крчала су им црева због глади.

Пуних пет година је протекло откако је Николае Чаушеску ликвидирао у Румунији.

А Слободан Милошевић се још увек држи!

Министар иностраних послова Републике Српске Крајине Слободан Јарчевић је утврдио да је „Милошевићев говор у Женеви за историју“.

Стварно је за историју. Такви говори ће нас вратити у далеку, далеку прошлост!

Извесни Гинтер Геш је ударио немачког председника Рихарда фон Вајцзекера.



Пише: Александар ЧОТРИЋ

Најзад једна сличност између нас и Немача.

И ми имамо удареног председника!

У новој српској скупштини посланици дојучерашње опозиције имаће већину.

Милошевић и његови социјалисти већ поручују да су — „За Бели дом спремни!“

Кукољ припрема принудни откуп жита!

То што су муслимани радили Србима у овом рату, Хрвати не могу ни да замисле.

У београдској „Политици“ прочитали смо наслов:

„До Бара за једно јаје“.

Али, с обзиром какве су гужве у возовима, док се дође до Бара остане се и без јаја.

НЕМАМ НИШТА ПРОТИВ КОМУНИСТА. НЕ ДАЈУ МИ ДОЗВОЛУ ЗА ОРУЖЈЕ.

Цео демократски свет је удружен у борби против терористичких организација какве су, на пример:

ЕТА, ИРА, ПЛО, СПС...

Пошто социјалисти преко своје телевизије тврде да највише воле земљу, они ће после избора радити на пољопривредним добрима.

Свуда у свету се власти боре против криминалаца.

Једино код нас се криминалци боре за власт.

Све домаће новине су објавиле у насловима текстова:

„РАСПУШТЕНА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА“

Нажалост, то се догодило у Италији.

Када је председник Милошевић рекао да у Србији неће бити глади, он као да је знао да ће Дана Драшковић основати СПОНУ.

Када бисмо ми Срби имали свој „зид плача“, он би био дугачак као „кинески зид“.

Београд је са 41.000 откривених прекршаја у овој години, центар са највећим бројем кривичних дела у Србији, показују подаци МУП-а Србије.

У Београду се догађа највећи број кривичних дела, ваљда зато што се ту налазе седиште Владе, Председништва, Социјалистичка партија Србије...

Јосип Броз Тито је поред себе држао пудлице, а Слободан Милошевић има „аркане“.

Известан број грађана ће Нову годину дочекати у кући уз трпезу.

Неки људи Нову годину неће ни дочекати јер немају ништа за трпезу.

Социјалисти су изгубили изборе у Крајини, Русији и Србији. Они су, уопште, изгубљени случајеви!

Шта ако водећи српски властодршци побегну из земље?! У том случају, ваља ангажовати познатог ловца на злочинце — Симона Визентала!

Радоје Контић, тзв. председник савезне владе сматра да у СР Југославији неће бити командне привреде.

Наравно да неће бити, јер неће бити никакве привреде!

САСВИМ ЈЕ НОРМАЛАН.

САМО СЕ ПРАВИ ДА ЈЕ СОЦИЈАЛИСТА.

Срби и Хрвати ратују против муслимана. Муслимани и Хрвати ратују против Срба. Срби и муслимани ратују против Хрвата.

Тај дух заједништва у Босни нико и никада неће моћи да разруши.

ОСТАО САМ ЧИТАВ ЗАТО ШТО САМ НА ВРЕМЕ РАЗБИО ТЕЛЕВИЗОР.

Нисмо дозволили да у Хрватској и БиХ останемо национална мањина.

После овога рата мањина су постали они.

НАМА НИКО НИШТА НЕ МОЖЕ ЧАК НИ ОНИ КОЈИ ХОЋЕ ДА НАМ ПОМОГНУ.

Душанка Ђого, председница Младих социјалиста представљена је у брошури „Изборна јединица Београд — за Србију“ на следећи начин:

„Члан ИО ГО СПС-а, студент књижевности, публициста и песника позната као добар спортиста у југословенском рукомету“.

Укратко — права јавна женска!

Мр Жељко Симић, саветник господина Милошевића и први на београдској листи СПС-а поручио је Вуку Драшковићу да се врати у своје село.

Ми поручујемо господину Симићу да се врати на оно место које пристojни људи јавно не помињу!

СРЕЋНА НОВА 19940000000000000000.



НОВОГОДИШЊЕ ПОРУКЕ

ИЗЈАВА ГОДИНЕ

СЛОБОДАНУ МИЛОШЕВИЋУ: да у 1994. најзад уради нешто добро за Србију. Односно — да ништа не ради.

МИРЈАНИ МАРКОВИЋ: Да од ружа из косе не прави Кућу цвећа.

ИВИЦИ ДАЧИЋУ: Време је да пређе у опозицију. Можда тако смрша.

ГОРАНУ ПЕРЧЕВИЋУ: Да се не захваљује бирачима, већ Богу што нису победили на изборима.

ЖИКИ МУШТИКЛИ: Попушили сте га!

НЕБОЈШИ ЧОВИЋУ: Да се договори са Билом Клинтоним ко је крив за гужве у градском саобраћају.

ДУШАНКИ ЂОГО: Кад скаче падобраном да пази на шта ће да падне.

ЖЕЉКУ СИМИЋУ: Саветујемо му да саветује Милошевића да се пакује.

МИЛОМИРУ МИНИЋУ: Прош'о вам је воз!

ДОБРИВОЈУ БУДИМИРОВИЋУ — БИЦИ: Далеко ће догурати са Милошевићем. На Кипар, Кубу, Северну Кореју, а можда и даље.

РАДОМАНУ БОЖОВИЋУ: Да крене стопама својих министара Влајковића и Михајловића. Он им је био шеф.

АЛЕКСАНДРУ БЕРЧЕКУ: Да га Милошевић стави на новчаницу уместо Милоша Обреновића.

ЗОРАНУ ЛИЛИЋУ: Чији си ти, мали?

МИЛОРАДУ ВУЧЕЛИЋУ: Нећеш побећи јер су у лажи кратке ноге!

ЖЕЉКУ РАЖНАТОВИЋУ АРКАНУ: Да хашке судије буду што милосрдније.

ЗОРАНУ БИНЂИЋУ: Мало поштеније!

ВОЈИСЛАВУ ШЕШЕЉУ: Да се лепо слаже са својим кумом, а да раскринкава мафијашке кумове из редова СПС-а.

ВОЈИСЛАВУ КОШТУНИЦИ: Мало зрелије!

ВУКУ ДРАШКОВИЋУ: Да Нову годину чека у ресторану „Последња шанса“.

ДАНИЦИ ДРАШКОВИЋ: Да је прими Милошевић и захвали јој што је помагала да његови бирачи преживе до 19. децембра.

МИЛАНУ КОМНЕНИЋУ: Да Бог чува Србију, а Комненић стан од 80 квадрата.

МИХАИЛУ МАРКОВИЋУ: Да реплицира Вакићу!

МИЛАНУ ПАНИЋУ: Да пронађе вакцину против вируса комунизма.

МИЛАНУ БАБИЋУ: Да учини безубом комунистичко-ушашку аждају.

РАДОВАНУ КАРАЦИЋУ: Да Српска Република, наша дика, буде повелика!

„Пензионер“.

Одговор Марка Милошевића, сина председника Србије на питање гледаоца „Минимаксовизије“ шта би желео да му буде отац.

„Лични сам пријатељ и познаник са Слободаном Милошевићем. Целу једну школску годину спавали смо на истом каучу, у истом стану.“

Јован Копривица, адвокат из Београда

„Основни узрок беде у Србији је велика количина новца којом грађани располажу.“

Борисав Јовић у Тополи, 3. септембра

ШТА СА ГРУБАЧЕМ ПОСЛЕ ИЗБОРА

У свом уобичајеном суботњем коментару у другом ТВ-дневнику Стефан Грубач се обрушио и на „Српску реч“ и „Пету колону“.

Рекао је да има добрих сатиричара и афористичара и при том поменуо Станислава Жежи Леца, али да постоје и „они други“. Ту је сврстао Александра Чотрића, цитирајући следеће афоризме и коментаре:

— Шта са Стефаном Грубачем после избора?

— Нека уређује затворске новине!

Слободана Милошевића нећемо протеривати.

Он мора да остане у ЗЕМЉИ!

Владу Николе Шаниновића не треба на тапет, већ уза зид.

Господину Грубачу се редакција „Српске речи“ извињава. Ако већ не жели да буде уредник новина, у затвору постоје и други послови.

КОСМЕТ, КЉУЧ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ПОБЕДЕ

БОЈ НА ЦЕНЗУСУ

Косово и Метохија су инструмент СПС-а и Милошевићевог режима за управљање Србијом. То је суштина стања и чињеница, коју показују и последњи избори у Покрајини.

На чему се заснива ова теза?

Одговор је врло прост и садржан је у чињеници да је свега 59.000 гласача СПС-у омогућило 21 мандат и већину у српској скупштини. У неким изборним јединицама половина тог броја потребна је само за **цензус!**

У изборној јединици Приштина 7, међутим, то бирачко тело довољно је да директно опередели судбину Србије.

Парадокс међутим, није само у томе. Овако подељена покрајина Косово и Метохија, чија трећина припада лесковачкој изборној јединици, омогућује Милошевићевом режиму и партији да добије **још 5-6 посланика**. Дакле, тиме се апсурд увећава, али не исцрпљује до краја.

Зашто

Манипулације које из избора у изборе спроводи СПС машинерија са бирачким телом настављене су и спроведене и на овим изборима. Тако је у изборној јединици Приштина 7 бирачко тело надувано до 92.424 гласача чиме је цензус подигнут, с обзиром на број важећих листића на 4.453 и на тај начин су елиминисане неке странке које су добиле преко три хиљаде гласова. Реч је о **Социјалдемократској партији Момчила Трајковића, Странци српског јединства па и Демократ-**

Кад се на рачун само 59.000 бирача (а у неким изборним јединицама је половина тог броја неопходна само да се пређе цензус) добије чак 21 мандат, онда се поставља следеће питање: да ли је Милошевић наредно Ругови да неизласком на изборе омогући такав апсурд или је Ругова самоиницијативно Милошевићу донео такав поклон.

ској реформској странци Муслимана која је добила нешто мање гласова.

Из тог се изводе два закључка Први: **Ибрахим Ругова директно ради у корист Слободана Милошевића, свестан да политика СПС постаје средство које му омогућује да постигне неки свој циљ. Он, дакле, подржава упрошћавање и разарање Србије тиме што социјалистима поклања 20 посланичких мандата.** Друго, како тај поклон није довољан, неизласком на изборе Албанци омогућују социјалистима да неограничено манипулише бирачким телом и дописују онолико гласова колико им је потребно да онемогуће опозицију да било шта постигне. То се догодило и овога пута.

Где су докази за такву тврдњу?

СРБИ СЕ „ДОСЕЛИЛИ“!

И летимичан поглед на листу добијених гласова по општинама показује, на пример, да је у Глоговцу, где нема 20-так српских душа, гласало 206 гласача од којих 199 за социјалисте. Они тврде да то гласају Албанци за њих, пријатељи Басри Плане?

Или: у Пећи је гласало 14.368 гласача, само 634 мање него у Приштини. А зна се да је Приштина највећи српски град и општина у

Покрајини. То значи да су и тамо социјалисти, као и у Приштини, надували бирачко тело и украли гласове Албанаца у корист СПС-а.

Др Миладин Ивановић је познат као диктатор у Метохији, социјалиста који све може. Сумњу у толики број гласача поткрепљују случајеви из села Брољић, Баране и других, где има тек по која српска душа, а социјалисти су добили више стотина гласова за себе.

Тешка крађа догодила се и у Призрену, где су исправљани записници. Српска радикална странка је ушла у траг превари и тврди да су социјалисти украли преко 3000 гласова. Случај ће, кажу, радикали, доспети до суда.

Још два доказа: у Косову Пољу социјалисти су на једном поништену бирачком месту дописали себи гласове Албанаца, као и у Баковици, где су „наместили“ да је гласало преко 2600 људи, много више него што тамо уопште има Срба и Црногораца.

Ако се свему томе дода и „скраћивање“ спискова за којих 10 одсто, онда је јасно са колико је поштења ушла у борбу СПС и како добија изборе у Покрајини, односно мандате којим се одређује судбина Србије.

Но, иако звучи цинично или као лажна утеха, упркос свему може се рећи да опозиција на Косову и Метохији није изгубила ове изборе. Она је преко Српске радикалне странке и ДЕПОС-а освојила три мандата, односно 15 одсто бирачког тела и да није било намештаљки тај број мандата би био сигурно дупло већи.

Ако се томе додају расути гласови осталих странака добије се нових 10 одсто или још 10.000 гласача. То су чињенице које се морају имати на уму за следеће изборе, ако се жели онемогућити да СПС и Милошевић и даље владају Србијом преко Косова и Метохије а захваљујући Ибрахиму Ругови и Албанцима. Када то кажемо, наравно не жалимо за мандатима што нису Руговини, него доказујемо како и колико неко непоштено и неприродно освојеном влашћу управља Србијом, настављајући да је води у катастрофу.

Јер, ако је тачно да је на изборе изашло преко 92.000 гласача, а под претпоставком да је једна трећина била сачињена од Албанаца, Рома и Муслимана, што је апсурд, онда је логичан закључак да у ових 20 општина Косова и Метохије, живи око 200.000 Срба и Црногораца. Толико их нема каже попис из 1991. године у читавој Покрајини. Бројка од 92.000 је

АУТОБУСИ

Колапс саобраћаја на Косову и Метохији траје већ месецима. Путници чекају сатима — узалудно.

То, међутим, није сметало социјалистима да за своје промоције добијају специјалне аутобусе, који су у једном правцу ишли празни, а враћали се пуни људи који су имали задатак да створе лажну слику о масовној подршци народа социјалистима.

Тако су са часова одвођени ученици, из зграде МУП-а Приштине радници, из Кишнице рудари.



тим неуверљивија ако се зна да Косовско Поморавље и Ибарски Колашин, Косовска Митровица, Лепосавић и Звечан, где је концентрисан већи део српског народа у Покрајини не припада овој изборној јединици.

СЛЕДЕЊИ ПУТ — КОНТРОЛА

Ако, према томе, опозиција не жели да и на следеће изборе који ће по логици ствари бити ускоро не иде грлом у јагоде, нужно је да се позабави свим овим чињеницама. Основни закључци се свODE на следеће:

1. Овде се најлакше и најевтиније добија посланик. Социјалисти то знају и по том рачуну владају Србијом. Зато опозиција мора више да уложи, пре свега у контроли изборних места. То практично значи да уједињена треба да покрије свако од 505 бирачких места. Не би то било скупо ако је улог обарања социјалиста, добијање скупштине и владе, зар не?

2. Опозиционе странке се на Косову и Метохији морају ујединити, независно од ставова „централне“, јер су услови специфични, заиста, и тек на тај начин могу освојити толико мандата да онемогуће да социјалисти раде то што раде. Број њихових гласова и на овим изборима показује да се „тврдо језгро“ социјалиста увелико распада.

И народ је схватио да политика, која уместо живота и производње нуди „патриоти-

зам“ и производи издајнике не може да му донесе срећу. Кажемо схватио, иако из слике коју медији формулишу и артикулишу то не изгледа тако. Захваљујући телевизијској слици, по којој овде живи само социјалистички и само дух Слободана Милошевића, неко ми од пријатеља рече да нас треба „бомбардовати“. А такав дух овде већ није. Преко 20 одсто гласова за опозицију то доказује.

КОЗА И РОГ

Само на три бирачка места: бирачко место 21 Мамуша, бирачко место Призрен 6 и бирачко место Зоић 20 социјалисти су украли 3000 гласова.

Зашто?

Зато што је Призрен обрађиван последњи. Када су схватили да им мандат измиче, уместо 221 гласача у Мамуши себи су додавањем јединице уписали 1221, у Зоићу уместо добијена 92 уписали 1092 гласа. Дописивање јединице била је „техника“ у случају бирачког места Призрен 6.

Крађа би можда и успела, да контрола СРС-а није нашла 43 листића колико су радикали добили у Мамуши а социјалисти их избрисали. Међутим, из изборног материјала заборавили су их уклонити. Тако се, ето, показало како коза чува купус!

Уосталом, чињеница да је 1.300 Горанаца дало глас ДЕПОС-у и на тај начин директно донело једини мандат много говори. Прошли пут су исти Горанци половину гласова дали Милану Панићу. Дакле, у оба случаја реч је о гласовима за промену, о гласовима које дају људи којима је важан живот, производња, услови за рад, а не патриотизам који се подра-зумева.

Осећају то и социјалисти па је реагујући на ту изјаву Зејнел Зејнели изјавио како ће „видети“ и како ће се „обрачунати“ са тим Горанцима, јер „знају они“ (социјалисти) ко то гласа и шта тражи. Рече то савезни посланик социјалиста Зејнер Зејнели у микрофон Радио Приштине и не трепну.

Да опозиционо мишљење сигурно, иако полако, осваја Косово и Метохију показују још неке чињенице. Прво, Депос има своје стандардно бирачко тело и 5.404 гласа то и овога пута доказује. Друго, иако је први пут на изборима у Покрајини, Демократска странка Србије је освојила 1.299 гласова, а Демократска странка, иако нешто у паду, 2.014 гласова.

И, што је, можда, најважније, опозиционе демократске странке су добиле гласове у свим општинама, а СДП Момчила Трајковића је у неким селима убедљиво тукао социјалисте. Дакле, највећи верници највеће српске сеоске оазе, упркос медијској блокади и испирању мозга, гласали су против Социјалистичке партије, стављајући до знања да разликују вредности партија и да издвајају Слободана Милошевића од социјалиста. То је, мора се признати, знак да се са заблудама полако исти тај народ раставља.

Највредније у свему је то што народ схвата да СПС и није странка. Њему нису битни ни државни ни национални програм, ни интереси народа. Њему је битна гола власт. То доказује и изборна листа социјалиста. На њој су, и не само у приштинској изборној јединици, само директори оних предузећа и институција које је српска влада поставила, и то заједно са челницима социјалиста у Покрајинском одбору или општинама. Дакле, није реч о странци већ о интересној групи којој је власт једини циљ и средство!

Доказивање те тезе је нешто на чему опозиција у будућој кампањи мора истрајавати. Та интересна група функционише захваљујући изграђеној технологији власти а не остваривањем садржаја програма или обећања.

Технологија власти је доказана и крађом на овим изборима. Можда и није најбитније то што су социјалисти украли толико колико су украли колико чињеница да овога пута на пример Српска радикална странка има доказа о крађи. Тиме ће се коначно довести у сумњу сви резултати на овим и прошлим изборима, уколико тај Врховни суд Србије буде суд.

М. М.

КАКО СЕ ОВЕ ГОДИНЕ УКРАЛА ТРЕЋИНА ГЛАСОВА, ИЛИ КАКО НА СВЕТОЈ СРПСКОЈ ЗЕМЉИ НЕ ЗНАЈУ ГДЕ ИМ СТАЊУЈЕ ВЛАДИКА

ГЛАСАЋЕШ КАД УМРЕШ!

Два месеца смо имали прилику да гледамо какви све начини постоје да се од опозиције удаљи бирачко тело, а да јој се не завуче директно рука у џеп. Фрустрирана Милијана Балетић је, како доликује свим фрустрираним женама попут Миле Штуле, у тренутку највеће крвожедне страсти пуштена на Вука, док је искомплексирани Грубач чашћен отвореним термином за блаћење Весне Пешић. Мусави су добили чистог и уредног Зорана Ђинђића, мутави елоквентног Шешелја, а они који без неколико „овај“ не састављају реченицу смиреног Војислава Коштуницу. Спојено је лепо са корисним — пошто РТС више нема средстава да плаћа то готово морбидно срозавање професионалног угледа новинара, омогућила је својим послушницима да кроз блаћење опозиције излече и сопствене комплексе. Тако смо сазнали да ДЕПОС у ствари и није одржао митинг у Београду, да „Спона“ не постоји, али да зато СПС итекако постоји и да чак има дневно више трибина него чланова. Тако смо могли да видимо све фазе коврга Душанке Ђого, од јутарње трибине на којој је блистала, до оне касно ноћне по којој је бауљала. Нису нам ускратили ниједну.

Надзорни одбор за контролу избора овога пута није могао да затвори очи пред чињеницом да је 99 одсто времена предвиђеног за страначку хронику посвећено СПС-у. Прокоментарисали су ову неправилност, додали су јој још и то да је кршена изборна тишина прилозима о Жељку Симићу (првом са изборне јединице Београд) и извештајима са прославе Колубарске битке да би на крају закључили како и РТС ради за опозицију! Тачније, у њиховом образложењу се каже како је телевизија толиким инсистирањем на СПС-у изазвала „контраефекат“ и натерала грађане да им се „смучи“ владајућа партија.

Међутим, овај непристрасни орган који је пратио изборну процедуру и који је замерио силне ствари „Борби“, „Студију Б“ и „ТВ Политици“ није имао никакве примедбе на „Вечерње новости“ у којима је огромним словима на насловној страни објављен наслов: „Избори за Србију“. Такво промовисање изборног слогана социјалиста „За Србију“ само дан уочи избора је Надзорном одбору било сасвим по вољи — није попут РТС могло да изазове „контраефекат“.

Режимски медији су били гори него икад, али о њима је ипак још давно све речено. Можда још онда када је интервјуисана извесна госпођа која је морала да прода телеви-

Колико год пута буду организовали изборе, социјалисти ће увек красти. „Српска реч“ већ трећи пут ради узалудан посао доказујући нерегуларност избора, схватајући да то ни на шта не утиче. Ипак, не могу они толико красти колико ми можемо да пишемо. Па коме досади.

Пише: **Сандра ПЕТРУШИЋ**

зор да би купила храну и која је том приликом рекла: „Нема везе, гледаћу Дневник код комшинице“. Што се телевизије тиче, остаје нам само да се надамо да ће, кад и комшиница буде продала телевизор, обе, а и њима слични, нешто успети да схвате.

ЖИВ ИЛИ МРТАВ...

Дакле, крађа путем медија је већ легализована, а богами и усавршена. Виртуозно изведен циркус под паролом округлог стола је нешто најбедније што је грађанин од парламентарног живота могао да види. После таквих емисија и задрти опозиционари су размишљали да ли је Слободан Милошевић можда у праву када каже да нам је потребна само једна странка или у оригиналној верзији: „Парламент којим ћемо се поносити“. Међутим гледаоци РТС-а нису комплетно бирачко тело, а СПС је хтео још и још гласова. Бирачки спискови — опет су се досетили.

ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ

Зато што мисле да су државна партија социјалисти су од економски пропалих фирми тражили и изнудили помоћ за своју кампању. Како то није ишло лако, јер су и неки њихови директори зазирали, било је случајева да је помоћ уплаћивана поф фирмом — хуманитарна помоћ.

Поново су мртви ишетали из својих гробова (наравно ако су за живота били проверени социјалисти), а привремено су у њихове „гробове“ смештени колико-толико живахни опозиционари. Они са вековном традицијом и породичном кућом, који се бар од рата навамо нису селили, без сумње су били изненађени чињеницом да у њиховим породичним зградама станују разни познати и непознати који су добили уредан позив за гласање и који су се исто тако уредно одазвали својој грађанској дужности. Тако је на адресу Ивана Милутиновића 50 у Београду стигло десетак гласачких позива за разноразна лица под презименима као што су **Панић, Марсенић, Станисављевић, Новески** која никада нису живели на тој адреси, али за која не сумњамо да су тачно знали зашто станују којекуда и зашто морају више пута да гласају.

Али, да би једно лице више пута гласало неко мора и да не гласа. Појединачни случајеви су често zgodни, али је много боље радити на масовности. Због тога су у Јагодини са бирачког списка скинути сви они који су рођени између 1968. и 1975. године. Што је сигурно сигурно је — са младима се никада не зна.

Изузев младих постоји још једна несигурна категорија бирача — свештенство.

ГЛАСАЧИ — ПЕШАЦИ

У општини Ваљево ове године је, у односу на прошлу, било 11 бирачких места мање.

Индикативно је да су сва бирачка места укинута у оним селима у којима је 1992. триумфовао Депос. Овога пута, сељани појединих места морали су до нових биралишта да пешаче и по десет и више километара.

Све то, међутим, није омело присталице Депоса да масовно свој глас дају уједињеној коалицији која је у Ваљеву добила чак 33% гласова.

А. Ч.

8-RK *BEOGRAD* MARŠALA TOLBUHINA 57

499-KOSTIĆ STEFANIJA IVANA MILUTINOVIĆA 50 BEOGRAD

19.12.1993. IZBORI ZA REPUBLICKE POSLANIKE

19.12.1993. IZBORI ZA REPUBLICKE POSLANIKE

516-PANIĆ DUŠAN RADOMIR
BEOGRAD IVANA MILUTINOVIĆA 50

8-RK *BEOGRAD* MARŠALA TOLBUHINA 57

Број и адреса седишта гласачког места

19.12.1993. IZBORI ZA REPUBLICKE POSLANIKE

501-MARSENIĆ OLGA RADENKO
BEOGRAD IVANA MILUTINOVIĆA 50

8-RK *BEOGRAD* MARŠALA TOLBUHINA 57

Број и адреса седишта гласачког места

19.12.1993. IZBORI ZA REPUBLICKE POSLANIKE

524-STANISAVLJEV BILJANA RADOVAN
BEOGRAD IVANA MILUTINOVIĆA 50

8-RK *BEOGRAD* MARŠALA TOLBUHINA 57

Број и адреса седишта гласачког места

19.12.1993. IZBORI ZA REPUBLICKE POSLANIKE

512-NOVESKI ŽIVKO STEVAN
BEOGRAD IVANA MILUTINOVIĆA 50

8-RK *BEOGRAD* MARŠALA TOLBUHINA 57

Број и адреса седишта гласачког места

19.12.1993. IZBORI ZA REPUBLICKE POSLANIKE

525-STANISAVLJEV DRAGOMIR RADOVAN
BEOGRAD IVANA MILUTINOVIĆA 50

8-RK *BEOGRAD* MARŠALA TOLBUHINA 57

Највећи скандал током избора се догодио баш у односу на свештенство и то на Косову — јединој јединици која је за претходну годину показала огроман скок наталитета. Ваљда је због наглог прилива „подобних“ владика Артемија био принуђен да ове године апстинира.

ВЛАДИКА ИЛИ ШПЕКУЛАНТ

„Иако сам на Косову већ три године и нисам непозната личност у Призрену, ове године ми није омогућено да дам свој глас“, изјавио је на конференцији за штампу у Патријаршији владика рашко-призренски г. Артемије. Том приликом је додао да нико од свештенства на Косову није могао да гласа, а да су му се и многи млади људи жалили да су избачени из бирачких спискова.

Да би своју тврдњу поткрепио доказима, владика је у Београд донео и видео касету снимљену на бирачком месту, као и писмену изјаву комисије да не може да гласа. Материјал, који су гледаоци независних медија имали прилику да виде, најбеднији је доказ наше стварности. Гомила неидентификованих људи који представљају власт је пребирала по некој растуреној свещици и тражила владичино име у том „нечем“ што је требало да представља бирачки списак. Кулминантни момент је ипак био онај у ком су владика упитали која му је адреса. Од оних који закажу изборе за крсну славу већине Срба не можемо ни очекивати да знају где им живи владика, али ипак... Ради се о Косову, о светој српској земљи, и ради се о њиховом црквеном поглавару.

Нажалост, та ружна прича се ни овде не завршава. Задњу реч је морала да да изборна комисија која се упитала зашто владика није проверио да ли је у изборном списку на време. Она је понудила и одговор на ово питање: „Владика Артемије није уписан у бирачки списак вероватно зато што се не зна место његовог пребивалишта. Да ли је то Призрен, Пећ, Приштина, неки други град Србије или иностранство“. Нису само додали своју сумњу да је владика Артемије можда страни плаћеник који се преселио код свог газде у иностранству, али су зато додали нешто много боље. Образложили су своју сумњу због чега владика није проверио бирачки списак и закључили: „Вероватно зато што не би могао да емитује снимак који је унапред изрежиран, вероватно зато што му се не свиђају закони ове државе и што после тога не би имао чиме да шпекулише“.

РТС је урадио свој део посла, творци бирачких спискова су урадили своје, али по свему судећи ни то није било довољно да би се натегнуо Парламент за понос. Према томе, ни сами избори нису били лош тренутак да се још нешто уфари.

ЗАГАРАНТОВАНА ТАЈНОСТ

Нарушити тајност избора није био лош потез владајуће странке. Ако ништа друго бар они знају колико је народ уплашен — сами га плаше. Додуше, паравани су постављени, али по свему судећи само да би замазали очи страним посматрачима. На бирачком месту 19 у МЗ „Др Ненад Парента“ сви паравани су

Ови људи не станују у Улици Ивана Милутиновића 50. Да ли су гласали?

БОГ — ПА ШТА?!

Председник општине Шабац, члан СПС, у присуству владике шабачко-ваљевског Лаврентија, причају присутни, на једној вечери је осам пута опсовао Бога.
„Када је осми пут рекао: „Друже владика, ј... те Бог,“ сви ми, чланови демократских опозиционих странака, смо демонстративно напустили скуп“, прича др Живко Топаловић, председник СПО у Шапцу.

А. Ч.

били регуларно постављени, али тако да су окренути ка изборној комисији која је преко рамена бирача могла да прочита шта жели. Ни на Бањици није било боље, тако да је моја познаница успела од комисије да сазна не само да јој је отац гласао већ и за кога је гласао.

Као и прошле године, гласало се без докумената, а забележено је и много случајева да је један гласао за читаву породицу. Тако је у општини Бор, на изборном месту 28, Нови Центар забележено да је Величко Богдановић, члан бирачког одбора, злоупотребио свој положај и гласао на име своје супруге. Из целе нишке изборне јединице стигло је много притужби због гласања без докумената уз образложење да се бирач и члан бирачког одбора одлично познају. Све остало је већ познато: вишак гласова у кутијама, недостатак контролног листића, прерано затворено бирачко место...

И страни посматрачи су имали своје замерке. Није им се допало што на појединим изборним местима нису биле заступљене све партије, што су на списковима постојали умрли и што многи нису могли да остваре бирачко право. Представници Француске фондације су поставили право питање: зашто немају увид у гласове војника, болесника, рањеника и затвореника.

Одговор им је понудио Вук Драшковић на конференцији за штампу 21. децембра када су га замолили да прокоментарише тврдњу социјалиста да ће имати између 124 и 128 посланика. Истакао је да тек предстоји пребројавање гласова војске, а да ће се поништити избори на многим бирачким местима где је добила опозиција.

И... на многим местима су избори поништени. Додуше, не баш тамо где је опозиција

добила, већ тамо где се могло натегнути још које посланичко место за социјалисте. Приштина и Лесковац су били баш zgodни за то.

РАДИМО НА СТВАРАЊУ ВЕЋИНЕ

Највеличанственији тренутак избора је свакако бројање гласова. Да се којим случајем гласало за све институције, па чак и председника, Британци би гласове пребројали за

четири сата, а Французи за највише једанаест. Код нас се гласало само за посланике републичког парламента, а тачни резултати се у тренутку писања овог броја још увек не знају. У четвртак, 23. децембра, изборна комисија нам је саопштила да би се резултати свакако знали да се којим случајем не понављају на неколико бирачких места, али то је био четвртак, пет дана после избора.

Мора се признати да је пребројавање гласова у почетку ишло сасвим добро. Већ неколико сати након избора су изборне прогнозе биле прилично усклађене — социјалисти су могли да имају од 111 до 117 посланика. То је тврдио ДЕПОС, то је тврдила ДС, а ни завод за статистику није био далеко од тога. Нико сем Дачића. Он је хтео 128, а могао је да преживи и са 126. Био је то сигнал да изборна комисија „убаци у лер“ и размисли мало о ономе што ради.

БРОЈ ИЗ ИЗВОДА 625

Обавештење

ЗА Радојковић Данило
из Петровца улица В. Булића 22

ДА ЋЕ СЕ ДАНА 19. ДЕЦЕМБРА 1993. ГОДИНЕ.

ОД 07—20 ЧАСОВА У ПРОСТОРИЈАМА

СЦЗ — зајомљавања
ОДРЖАТИ ИЗБОРИ ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ У НАРОДНУ СКУПШТИНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

ПОЗИВАМО ВАС ДА ТОГА ДАНА, ДОВЕТЕ НА БИРАЧКО МЕСТО И ОБАВИТЕ СВОЈУ ГРАЂАНСКУ ДУЖНОСТ.

СА СОБОМ ПОНЕТИ ОВО ОБАВЕШТЕЊЕ, ЛИЧНУ КАРТУ ИЛИ ДРУГУ ИСПРАВУ.

ОПШТИНСКА УПРАВА
ПЕТРОВЦА НА МЛАВИ

БРОЈ ИЗ ИЗВОДА 600

Обавештење

ЗА Радојковић Данило
из Петровца улица В. Булића 22

ДА ЋЕ СЕ ДАНА 19. ДЕЦЕМБРА 1993. ГОДИНЕ.

ОД 07—20 ЧАСОВА У ПРОСТОРИЈАМА „Млава“
ОДРЖАТИ ИЗБОРИ ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ У НАРОДНУ СКУПШТИНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

ПОЗИВАМО ВАС ДА ТОГА ДАНА, ДОВЕТЕ НА БИРАЧКО МЕСТО И ОБАВИТЕ СВОЈУ ГРАЂАНСКУ ДУЖНОСТ.

СА СОБОМ ПОНЕТИ ОВО ОБАВЕШТЕЊЕ, ЛИЧНУ КАРТУ ИЛИ ДРУГУ ИСПРАВУ.

ОПШТИНСКА УПРАВА
ПЕТРОВЦА НА МЛАВИ

ЛЕПЉИВО

Чланови СПО из Љубовије причају да је ноћ уочи одржавања трибине Делоса у његовом граду, локална полиција ишла иза активиста који су лепили плакате и скидала их. Полицијци су, причају они, одржавали радио везу и обавештавали се где се налазе залепљени планати које треба поцепати.

СПО-ови активисти нису се смели супротстављати, јер су имали у виду како су у сличним ситуацијама прошле њихове колеге у Врању и Сремској Митровици.

Они су животима платили верност СПО-у, да би касније њихове убице биле ослобођене од сваке одговорности.

А. Ч.

Да ли је Радојковић Данило гласао на два места?

Тако смо већ петнаестак часова касније успели да сазнамо од представника СПС са Косова да они имају већ 21 мандат, а да „управо раде на томе да добију и двадесет други“. Онда им је зафалио и двадесет трећи... Радиле су и радиле, али никако да га натегну.

„На 45 изборних места ће се поновити гласање због разних неправилности“, објавила је изборна комисија. Поменули су Косово и Лесковац као две изборне јединице у којима је дошло до највећих кршења изборних правила. Овај пут је и опозиција могла да се сложи са члановима изборне комисије — и сама је дошла до закључка да је баш на тим местима у многоме повређено бирачко право. Фонд за развој демократије је већ упутио приговор за поништење свих изборних резултата у те две јединице са предлогом да се из јединице Лесковац издвоји девет општина које припадају Косову и да се број посланика смањи са 26 на 16. Такође су затражили да Косово према броју бирачки расположених људи представља само 6 посланика што би било више него довољно до тренутка када Албанци одлуче да гласају. Сличан захтев је имао и Вук Драшковић у име Депоса.

Република Србија
ОПШТИНА ОПШТИНЕ ПОЖЕГА
о 1 број: службено
9. децембар 1993. године
П о ж е г а

АРСЕНИЈЕВИЋ МИЛОЈЕ

ПРЕДМЕТ: Молба за помоћ.

Милоје, молим те да овој жени, како знаш и умеш, помогнеш да јој се истружу дрва са виму, јер прети опасност да се она и њена мајка сирану. Ти познајеш њеног покојног оца, знаш да је био добар човек и зато те молим да помогнеш. Наравно, скренућеш им пажњу како да се понашају на предстојећим изборима. На бенвину који будеш утрошио задужи Општину или мене лично.

С поштовањем,

ПРЕДСЕДНИК,

Мр Слободан Драгутинковић



С. Драгутинковић

ТВРДО

У селу Коњушићу у општини Осечина, чланови бирачког одбора — представници Депоса, затекли су на бирачком месту истакнуту слику Јосипа Броза.

Чланови бирачког одбора именовани од стране Месне заједнице и Социјалистичке партије Србије једва су пристали, и то тек после полчасовне расправе, да се уклони фотографија покојног председника.

Чланови Депоса су потом имали силне муке да скину фотографију која је била тако причвршћена уз зид да су, према сведочењу једног од њих, олупали пола зида док је нису макли.

У Коњушићу, треба ли то рећи, СПС је добила највећи број гласова.

А. Ч.

Подаци до којих је дошла Демократска странка само су ишли у прилог општег апела да се пониште избори бар на Косову — они су дошли до фрапантног податка да су на три изборна места у општини Призрен фалсификовани резултати СПС и да је испред двоцифрених бројева гласова дописана десетка тако да је некад владајућа странка добила 3000 гласова који за јединицу Приштина сигурно не представљају шалу.

У вези признаних малверзација огласила се и Српска радикална странка која је сем већ поменутог фалсификовања листића

напоменула да је дошло до уништавања гласачких листића СРС-а. Њима је одузето 100 гласова, 3000 је додато СПС и они су „урадили“ тог још једног посланика. Невешти фалсификат је брзо откривен, али је изборна комисија остала без коментара. Предложила је опозицији да се обрати суду!

Епилог — да, на Косову је било неправилности, али не у Призрену. Владика Артемије и остали оштећени ће морати да чекају нека срећнија времена, а избори ће се поновити само на оним местима где је дошло до веома грубих кршења изборних правила као што је дописивање бирача у списак после истека законског рока. Тачније, избори ће се поновити тамо и само тамо где постоји шанса да СПС намакне још неког посланика не би ли се на тај начин дочепао жељене цифре од 126 посланика.

Већ виђено на изборима у Републици Српској Крајини.

ЧЕСТОБРОДИЦА

ПРЕ ИЗБОРА, ЗА ВРЕМЕ ИЗБОРА И ПОСЛЕ ИЗБОРА



Ред још од претходне ноћи

ИЗ ДНЕВНИКА СПОНЕ

SP
СПОНА
NA

ХЛЕБ УМЕСТО

НЕДЕЉА, 12. 12. 93.

Иако је недеља, СПОНА ради. Данас делимо храну у Земуну. Припремиле смо 2 тоне хране (хлеб, пиринач, кафа) и 2000 кутија детерџента. У исто време траје акција у Ужицу где је подељено 5,5 тона хране (млеко у праху, тестенине, шећер, пасуљ, пиринач, кафа, сапун...) У Младеновцу 1000 пакета у којима се налази хлеб, со, кобасице.

ПОНЕДЕЉАК, 13. 12. 93.

На тргу у Чачку подељено је 11 тона хране (брашно, кромпир, пиринач, паштете, јогурт, со, јабуке, детерџент). Крагујевац — Обишле смо студентске домове где смо поделили 2000 пакета (прашак, шампон, сапун, паста за зубе, тоалет папир).

УТОРАК, 14. 12. 93.

У Београду испред Општине Вождовац, већ од раних јутарњих сати, људи се тискају у реду и чекају. Редови и стрпљиво чекање бесплатних пакета од СПОНЕ постали су већ саставни део живота многих Београђана. Млади, уместо одласка на посао, своје радно време одрађују у тим редовима, а стари, уместо партије шаха у топлим просторијама свога клуба, јадају своје муке међу онима који ће их стварно разумети. То је 7,5 тона хране и 2000 кутија детерџента.

Друга данашња акција била је у Зајечару. На Тргу је подељено преко 2 тоне хране и средстава за хигијену.

СРЕДА, 15. 12. 93.

Ниш — други пут. Обишле смо Дечју клинику, Дечју хирургију, Савез слепих, Дом пензионера, Интернат ученика средњих школа. Дато им је око 2 тоне хране и средстава за хигијену.

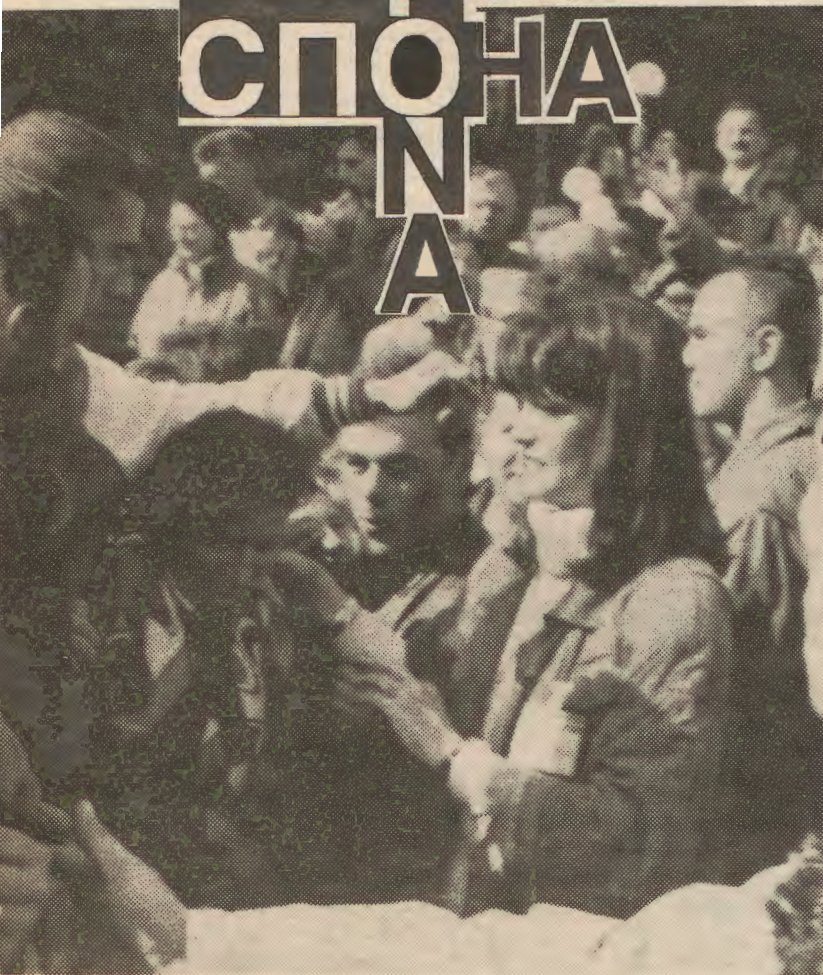
ЧЕТВРТАК, 16. 12. 93.

Данас СПОНА оставља своје „трагове“ у Сомбору. Више није важно где се налазимо. Потребне смо свуда где има гладних — потребне смо целој Србији. Подељено је 2 тоне хране (хлеб, млеко, гриз, тестенине, со, кекс, чоколада, кафа, сокови) и средстава за хигијену.

ПЕТАК, 17. 12. 93.

У 12 сати испред Општине Звездара слика која више не одређује ни тачно време ни одређени простор, слика која се стално појављује у којој место догађања не значи ништа. Овог пута дато је 7,5 тона хране (хлеб, пасуљ, пиринач, тестенине, кафа, воће, поврће...)

Нови Београд, велики плато преко пута СИВ-а пун је људи. Уходаним



поступцима СПОНА је брзо поделила 10 тона хране (хлеб, со, пасуљ, купус...)

СУБОТА, 18. 12. 93.

Сутра је Свети Никола. Тог дана у многе београдске домове (и домове породица широм Србије) требало би у свечаном расположењу, за пуном, слављенички постављеном трпезом, прославити дан овога свеца. Пуно је домаћина који ће посрамљено дочекати недељно јутро, немо се молећи, испред старе иконе, да им се услеше многе мале, свакодневне, људске жеље... и, уместо радосног поздрава свакоме госту, страх и срамота што га не могу услужити бар славским житом и шољицом вреле кафе.

СПОНА ће данас покушати да ублажи ову муку многим, не само у Београду, већ и широм Србије. На девет тргова, у девет градова, синхронизована акција у којима ће неколико десетина хиљада људи захвалити нашој Хуманитарној организацији на помоћи. Припремиле смо слављеничке пакете у којима се налази: хлеб, жито, шећер, пасуљ, конзервирана риба, уље, сапун, детерџент. Пожаревац — 4 тоне хране, Ужице — 3 тоне хране, Топола — 1,5 тона, Младеновац исто, Зрењанин — 4 тоне, Крагујевац — 8 тона, Ниш и Смедерево по 2 тоне.

Београд — невероватних 36 тона хране распоређених у приближно 12.000 пакета.

Израчунале смо колико хране је прошло кроз наше руке. Бројка (за тако младу организацију као што је СПОНА) просто невероватна, укупно је подељено 3000 тона хране (2000 тона у Београду и 1000 тона у унутрашњости) плус средства за хигијену, лекови, одећа и обућа, плус савети лекара, плус топла реч и осмех...

Данас смо посетиле Дом пензионера на Вождовцу којем смо оставиле потребне лекове и Завод за аутизам коме смо поклонили 600 кг хране. Лекове за њих, на жалост нисмо имале, лекари кажу да ће ускоро морати да их везују јер седатива више немају.

УТОРАК, 21.12.93.

Посета Дому пензионера на Врачару где је подељено 300 кг хране, мало алкохола...

Посета Дому за незбринуту децу „Јуса“ на Врачару којој је поклонено 600 кг хране.

СРЕДА, 22.12.93.

Данас поново обилазимо дечије домове. Посетиле смо једну дечију установу на Врачару и једну на Звездари. Подељено је укупно 800 кг хране и средстава за хигијену.

СУБОТА, 25.12.93.

Редари ме обавештавају да су радили целу ноћ. Ред на Тргу слободе направљен је још у петак, око осам сати увече. Целе ноћи београдске улице чистила је хладна, зимска кошава. Ни станови се не мо-

СЛАВСКОГ КОЛАЧА

НЕДЕЉА, 19.12.93.

Порта Саборне цркве у Београду. СПОНА је изнела 200 преосталих пакета-добило их је првих двеста људи који су љубећи хлеб ушли у цркву и окретали га уместо славског колача.

ПОНЕДЕЉАК, 20.12.93.

Телефони звоне од раног јутра. Људи усплахилено питају да ли ће СПОНА и даље делити пакете грађанима. Медији под чврстом, државном контролом, систематски су им усађивали страх да ће наша помоћ трајати само до избора, да смо ми партијска а не хуманитарна организација. Умирујемо људе, стрљиво им објашњавамо да се не брину и да ћемо сваке суботе делити пакете, да амбуланта и даље ради.

Чини ми се да је и нама било теже што је убрзо после почетка нашег хуманитарног рада објављена изборна трка. Тада смо одлучиле да не тражимо нове донаторе баш из страха да не будемо погрешно схваћене. Тек сада можемо слободније да се размахнемо и да у име несреће, болести и глади с пуним правом тражимо од оних срећнијих и богатијих парче милосрђа за друге.

гу угрејати када кошава дува, а неколико стотина људи пробдело је ноћ под ведрим небом:

У подне смо поделиле 19 тона хране. У пакетима се налазило: хлеб, шећер, пиринач, уље, паштете, пасуљ, тестенине, купус, јабуке, сапун и тоалет папир.

Ближи се Нова година и Божић. У колико домова ће деца имати јелку окићену шареним и сјајним куглицама, испод чијих грана ће се стидљиво показати шарени папир неког, макар и сасвим симболичног поклоничића?

СПОНА улаже све своје снаге да обезбеди за Божић београдској деци да се радују Божић — Бати, јелки и шареним поклонима. Молимо све људе добре воље да се придруже овој нашој акцији. Јавите нам се у СПОНУ, поклоните једну чоколаду, једну кесицу бонбона, рукавице које је бака наштрикала, јастуче које сте сами сашили... Верујте, лепо је усрећити другог, нарочито ако је тај други неко дете чији радостан поглед упућен вама, биће лепши од било које речи.

МАРИЈА КАРЛЕУША, СПОНА



Закаснио

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋ, ПРЕДСЕДНИК ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ



У свом првом разговору за „Српску реч“, председник демократа коментарше изборе, будућу владу, уједињење опозиције и ситуацију у својој странци где ће Главни одбор ускоро одлучивати о имену председника

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

Како оцењујете изборне резултате које је постигла опозиција?

Опозиција је мање-више тамо где се и до сада налазила. Већ неколико година опозиција има већину у бирачком телу и сва напетост је и долазила отуда што је бирачко тело било наклоњеније опозицији, него владајућој странци. Они чак ни на првим изборима нису имали 50 посто, а у другима су имали далеко мање. Сада имају 36-37 посто, што чини трећину бирачког тела. Али захваљујући Изборном закону они су успевали да се крећу негде око половине мандата и да владају захваљујући подршкама других странака. Тако да на једној страни имамо већину бирачког тела које је опозиционо расположено, а парламентарну већину социјалиста у парламенту, или владавину социјалиста у парламенту. Због тога смо имали за три године три пута изборе.

Опозиција говори о великој изборној крађи. Како то да нн опозиција, после три узастопна изласка на изборе, није обезбедила ваљану контролу?

Проблем, рецимо са бирачким списковима је јако тежак, јер само лично грађанин може да провери да ли је на бирачком списку. Шта мислите, какве би то гужве биле када би шест милиона људи кренуло у проверу? Ми смо имали договор о заједничким контролним комисијама и требало је више дисциплине у странкама да се то боље обави. Изборне јединице на Космету и Лесковцу опозиција очигледно није покрила на најбољи начин. Највеће злоупотребе су биле могуће на Косову где се са неколико десетина хиљада бира-

НЕ ЖЕЛИМО И

ча добија двадесет и неколико посланика, што је предност коју више ниједна странка не може лако да надокнади. Опозиционим странкама је било онемогућено да тамо делују, што се овај пут догодило и Шешељу кога су такође опструирали. Избори се и поништавају у једним јединицама због нерегуларности, али се бојим да немамо велике шансе да оспоравамо изборе у целини. Прошле године је такође било много злоупотреба (имали смо Белу књигу о томе), али се испоставило да у Изборном закону не постоји члан који дозвољава поништавање избора у целини.

Према писању и истраживању „Борбе“, да је дошло до уједињења опозиција би добила око 150 мандата. Због чега, по Вашем мишљењу, није дошло до уједињења? Поред Коштунице и Ваша странка се помиње као кривац за тај неуспео покушај?

Мислим да се са тим касно стартовало. Избори су намах расписани, странке су ушле у кампању, почеле су да штампају материјале, да бирају своје листе тако да је онда било јако тешко наговорити све странке да сад од тога одустану у име једног заједничког програма. С друге стране, искрено речено, није било воље код свих да се тако нешто уради. Ја сам до последњег тренутка инсистирао, јер је било веома видљиво да ће гласови неких мањих странака, што се и догодило, отићи у руке социјалиста. Једино што смо за следеће изборе понели као искуство јесте да се уједињење мора озбиљније узети. Предлагао сам и могућност тзв. флексибилне коалиције. То је значило да се баш на Косову, Лесковцу, евентуално и Подрињу где ће странака које ће бити испод цензуса бити више, а где је СПС јака, да тамо, ако не у свим јединицама, направимо коалицију. Не знам зашто до тога није дошло, али је то реално за будуће.

ПОПУЛАРНОСТ У УСПОНУ

Шта је по Вашем мишљењу било пресудно за опредељивање бирача — програм странака или умешност у вођењу предизборне кампање?

Тешко је рећи шта је више утицало. Сигурно је да је утицала кампања, затим третман на телевизији. С друге стране су били програми и поверење — дакле имиџ појединих странака, али је у крајњој линији одлучила апатија код грађана који су се плашили да у већој мери изразе промене. Сви су незадовољни ситуацијом, али на њу неједнако реагују. Једни реагују тако што гласају за промене и спремни су чак да учине нешто више да би до промена дошло, а други једноставно сматрају да им промене ништа више не могу донети, да

су пропали толико много да нема личности или странке која може поправити ситуацију. Велики број грађана је сишао испод прага нормалног одржавања своје егзистенције, очајан је и безвољан, без наде, што све ствара депресију. Када се вредност живота тако сроза, људи изгубе аспирацију да имају нешто боље брзо, него мисле само како да преживе. У таквим околностима има далеко мање отпора и жеље за променама. Ако ова економска ситуација буде ишла даље бојим се да ће то губљење наде бити још изразитије.

Признаћете да је ипак нелогично, да трећина бирачког тела гласа за странку на власти која је довела нацију до егзистенцијалног понора.

Преко пропаганде им се упућује да је ово историјски тренутак за одбрану „националног поноса“, очување националног интереса упућује потреба да се издржи, да је сада права историја. На другој страни је ксенофобична ситуација „сви нас мрзе, остали смо без пријатеља који би могао да нам помогне“. Има оних који трпе у име очувања Србије и њене државотворности итд. То је моје објашњење због чега се бирачко тело понаша релативно одано, бар више од трећине, социјалистима. Питање је само која је то тачка која би могла да доведе или до потпуног обрта у смислу унутрашњег револта, да се више пропадати не може и не сме, или пак потпуне апстиненције тако да никога више избори неће интересовати.

Демократска странка успела је да освоји четири пута више мандата него на претходним изборима. Да ли је у томе главну улогу одиграла атрактивна политичка личност господина Ђинђића?

Мислим да овде није реч о атрактивним личностима, јер су све личности познате на политичкој сцени. Ђинђић је водио наше кампање, иако није био носилац листа, и на првим и на другим изборима. Мислим да је ово у сваком случају била офанзивнија кампања, са много више присутности на телевизији и са једноставним порукама: да морамо покушати да на поштен начин изађемо из ове кризе. С друге стране, Демократска странка је имала доста добру позицију иако је прошле године посечена на изборима када смо изгубили 130.000 гласова преливањем, јер смо се у неколико јединица налазили на ивици цензуса, али је њена популарност била у успону и у том тренду је прошла и кампања која је у сваком случају вођена на један атрактивнији начин и агресивније, што је привукло бирачко тело разочараних социјалиста и раније неопредељених. С друге стране мислим да је ути-

цало и место на листи јер смо одмах били препознатљиви као Демократска странка. Прошли пут смо доста изгубили јер смо се нашли при дну листе, после многих странака које су својим називима имају „демократско“, па је мање обавештене бираче то могло да збуни. У сваком случају, направили смо један успон који је премашио чак и наш број гласова на савезним изборима прошле године (имали смо 460.000, сада 490.000). Захваљујући томе што смо у свим јединицама, изузев Косова, прошли цензус, просули смо мало гласова, за разлику од прошле године, и то се изразило на броју мандата. Све у свему, мислим да је Демократска странка имала шансу и због чињенице да су неке мање странке пропале на овим изборима, као што су Селјачка, Народна, СНО итд. тако да смо се учврстили као четврта странка по величини.

ИМИџ ИЛИ НЕГОВАЊЕ ЗАБЛУДЕ?

Кампања Демократске странке била је обележена само и искључиво личношћу господина Ђинђића који је у софистицираном дајесту изговарао речи поштења, носио свог сина, итд. Док су остали плакати показивали свакодневну беду у којој живимо, по беспрекорно избријаном Ђинђићу стицао се утисак да живимо у некој сањаној земљи благостања и хармоније. Мислите ли да је осиротелом свету требао тај фантазмагорични сан лепоте пре него потврда стварности коју живи?

Никога не одушевљава превелико суочавање са бедом, јер сусрет са стварношћу умара дух и нико не жели да буде трауматизиран. Овде је било доброг изгледа, обећања да наде има, да постоје могућности, није се превише инсистирало на црним сликама нашег живота, већ окренутост будућности. Материјал је био доста скуп, али је изведен на професионалном нивоу.

У којој мери је на гласаче утицало то што је Демократска странка као пре свега опозициона странка, најмање од осталих жестоко, љуто критиковала режим Слободана Милошевића? Зар се од опозиционе странке не очекује да буде пре свега критична?

То је очигледно могло да има утицаја на бираче, и то на онај број бирача који су разочарани социјалисти, који би да не окрње Милошевићев углед и харизму, а да истовремено изразе неки протест. То усмеравање критике према влади, а недирање Милошевића, у једној политичкој анализи не мора да буде тачно, јер мислим да Милошевић не може бити изузет одговорности за оно што се дешава

ТРЕЋИ РАСКОЛ

у земљи, поготово због влада којима даје мандат (то су људи из његове странке), али народ више воли да види нешто друго. То је мотив „проклете Јерине“ у којој влада игра Јерину, а Милошевић је добри Ђурђу Бранковић, тако да је у тој ауторитарној матрици задржано гесло: вођа је сачуван, а лоши су извршиоци. Тога смо имали и под Титовим режимом када је Тито чуван као харизма, светиња, а говорено је да „он не зна шта ови раде“, да има лоше сараднике и саветнике а с друге стране би се дао одушак да се критикује оно што је појавно, што се види и што људе непосредно тангира. Што се мене тиче, не бих код народа неговао ту заблуду.

Уочи ових избора, господин Ђинђић је пред Главни одбор изашао са платформом тзв. новог имица странке најављујући нагли преокрет у вођењу политике, офанзивније деловање на политичкој сцени и критичнији став који, по њему, странка до тада није имала, бар не довољно. То је била директна критика упућена Вашем вођењу странке. Најављујући и постижући утростручење посланичких мандата, Ђинђић је најавио нови политички концепт Демократске странке. Да ли се Демократска странка променила?

Не мислим тако. Новог имица нема. Наша кампања прошле године је била слична овој — исто смо ишли рационално, оптимистички, да ми можемо и хоћемо боље. Имиц странке се не може тако лако променити. Мислим да је више промењена политичка клима, промењена је мапа бирачког тела. Шешел је био у паду јер су његових 30 мандата били такорећи на располагању, онда се и Депос распао што је значило да ће и ту доћи до померања, мање странке су нестале, тако да је било простора за једну демократску опцију. Мислим да је релативни неуспех Демократске странке Србије био у томе што је за њу остало мало места између Демократске странке и Депоса. Наравно, они који имају старији имиц имали су веће предности.

ФЕР БОРБА У ГЛАВНОМ ОДБОРУ

Господин Ђинђић најављује да ће се кандидовати за председника Демократске странке на јануарској скупштини. Како Ви на то гледате?

Господин Ђинђић има право, као и свако, да се кандидује за било које место у странци, само што се то мора извести по утврђеним процедурама. Пошто мој мандат траје још годину дана, биће потребно да се прво расправља о председнику и да се констатује да ли председник заслужује опозив — који су то разлози због којих он може бити опозван, а онда и би морала да се закаже изборна скупштина и могуће је више кандидата, а до тада би потпредседник вршио ту функцију. За сада немамо дневни ред те скупштине и то питање треба прво да покрене Главни одбор, а онда ћемо видети. У сваком случају конкуренција је увек отворена, све ствари морају да се одвијају по процедури и статуту и ја сам желим истовремено да проверим поверење скупштине која ми га је дала прошле године. То у принципу не би требало да има веће драме за странку. Међутим, ако би се покушало да се ствари одигравају мимо процедуре, неким пучем, бојим се да би странка дошла у велику



кризу и опасност. То би се десило и ако се јаве крупне програмске и политичке разлике. Надам се да до тога неће доћи.

Демократска странка је прошла кроз два драматична раскола — први пут када су је напустили оснивачи и отишли у СЛС, други пут када је њен потпредседник такође отишао у ДСС. Многи верују да се Демократска странка налази пред трећим, великим расколом.

Пре свега, не знам шта ће се догодити. Однос снага је био такав да је претила опасност да се странка на Главном одбору, бар према томе како је кренуло прво гласање (однос снага је био 69:53 у корист мојих предлога) поцепла, онда би се тражила ванредна скупштина које би решавала о томе, а били смо у току избора. Гласали смо о компромису да питање страначких надметања и расправе у странци одложимо док траје кампања и избори се не заврше, а ја сам пристао да Ђинђић може бити носилац изборних листа. Предлагао сам да већину изборних листа води господин Ђинђић, а сматрао сам да би било добро да је водим једино Београд, јер је он обећавао једну агресивну, активну изборну кампању и то би било корисно за странку. Странка се изјаснила да он води све листе са већином гласова. Међутим, то је касније протумачено да је то и однос снага у односу на председничко место, што није тачно. То је био проблем само са ким странка мисли, као са својим беуом, да води кампању. Сада ћемо видети какав је однос снага.

Лично не верујем да би Демократска странка у једној чистој и фер борби нашла неки разлог за опозив председника усред мандата. Ако се ствари буду одвијале на један нормалан, процедуралан начин, мислим да ћемо ми до следеће године, када је редовна изборна скупштина, бити сви заједно и да ћемо можда на неким изборима који следе по-

стићи још већи успех. Међутим, ако се поставе неке програмске разлике, што је такође могуће, онда су то опасније ствари. То се односи на питање каква треба да буде Демократска странка, да ли она треба да буде лидерска странка или треба да буде демократска странка која уважава процедуру и колективно доношење одлука. Она је до сада била ово друго и вероватно већина људи који су у ту странку улазили, улазили су баш зато што је она таква странка, што није популистичка странка, што није покрет, него је стандардна, рационална политичка странка. Ако буде тенденције да се мења тај имиц странке, онда сигурно да може доћи до већих расправа и онда бисмо видели која би од тих фракција однела превагу.

СОЦИЈАЛИСТИ БЕЗ ДЕМОКРАТА

За странку која следи за демократску, признаћете да је неубичајено да се политичка кампања приватизује до те мере, како је то урадио Ђинђић, који је отишао тако далеко да је странку изједначио са својим презименом — „Ђинђић Демократска“.

То није уобичајено и то је странко Демократској странци. Може се разумети само у предизборној кампањи, као знак препознавања, и у том смислу се то можда могло толерисати, али се то не може толерисати касније у нормалном функционисању странке. Странка мора да се врати својим програмима, свом начину доношења одлука, поштовању статуса. Капацитети странке, који су веома велики, не могу се свести на једну личност. То јесте био један од проблема странке, јер је имала јако много каквих људи и догађало се да и то понекад буде разлог за њено цепање. Први пут је отишло неколико утицајних људи из странке, али нису повукли чланство. Већ други одлазак је значио одлазак једног дела

чланства и неких одбора и то је био већи по-
ремећај који је мало зауставио Демократску
странку. Надам се да до трећег цепања неће
доћи.

**Ако вам понуде место у некој новој со-
цијалистичкој влади, хоћете ли га прихвати-
ти?**

Ја то никада нисам прихватио. Познато је
да ми је то нуђено, не само мени, већ и пред-
ставницима СПО још 1991. када је понуђено
да се створи влада националног спаса. Г-дин
Ракитић и ја смо били на тим разговорима,
али је предлог био да то фактички буде соци-
јалистичка влада са председником чланом
СПС, што смо ми наравно одбили. Сада тако-
ђе мислим да Демократска странка не може
да уђе сама ни у какву коалицију са соција-
листима. Ми смо предлагали „прелазну вла-
ду“ која је требало да припреми изборе и
обави важне послове у року од шест месеци
како би се превазишли ови најтежи дани. То
би била нека врста „прелазне владе“ која би
нам омогућила пут ка парламентарној демок-
ратији. То је одбачено. Говоркало се да би
Демократска странка са социјалистима на-
правила коалицију. Док сам ја у тој странци
председник, мислим да до тога неће доћи.
Наше чланство је пре свега опозиционо и
сматра да је досадашња владавина соција-
листа крива за досадашње стање у коме се
налазимо, да постоји огромно незадовољ-
ство грађана и да није рационално поделити
са социјалистима сав одијум за постојећу си-
туацију. И друго, однос између једне релатив-
но мале странке каква је Демократска која
има 29 мандата према Социјалистичкој која
има 123 био је неправдоправан, играли бисмо
подређену улогу, што би нас само компроми-
товало, а не би нам ништа посебно донело.

Постоји и идеја о формирању владе струч-
њака или владе експерата. **Да ли бисте ушли
у такву владу?**

Та идеја ми је доста нејасна јер се постав-
ља питање: ко су данас стручњаци? Ако су то
само људи који нису познати јавности, а врло
су имућни, намеће се питање у чему је струч-
ност бити данас имућан? Ако су то људи који
су државни директори, државна привреда
није показала велике резултате. Ако пак поли-
тичари треба да представљају стручњаке, то
је онда исто сумњиво, јер бисмо онда имали
коалициону владу. Помињање Вукобрата је



исти случај као са Панићем, а то је покушај да
се створи један кризни штаб који би био под
Милошевићевом контролом. Док би му слу-
жио био би у реду, у супротном би се догоди-
ло оно што се догодило са Панићем.

ЗАПАД ВОЛИ ПРЕДВИДЉИВЕ

**Може ли после ових избора опозиција
да формира владу?**

То би била најбоља идеја, која није још
довољно тестирана, али већ сада изазива
сумње да је могуће да опозиција направи за-
једничку владу. Појављују се прве пукотине
— Шешел неће са Мађарима, Мађари неће
са Шешелем а ми без Мађара и Албанаца
имамо свега 120 мандата и немамо могућ-
ност да саставимо владу чак и кад би Шешел
био у тој влади. С друге стране, поставља се
питање да ли би било могуће да друге странке
подрже демократску коалицију Депоса,
Демократске странке и Демократске странке
Србије као мањинске владе. Чак и кад би то
било могуће, поставља се питање прећутне
Шешелеве подршке, Мађара и уопште ста-
билност једне такве владе. Тако да и то није
са великим изгледима. Једном речју, ми ће-
мо сигурно ући у парламентарну кризу.

**Господин Ђинђић је рекао да би прихва-
тио да буде председник владе експерата.
О томе очигледно у Демократској станици
не постоји јединствен став?**

То сам сазнао из новина и то представља
приватну изјаву. Да ли ће једна странка ући у
владу или да ли ће она преузети кормило
државе, странка мора добро да размисли и о
томе одлуку односи Главни одбор, ако не чак

и Скупштина. То је једна од најкрупнијих од-
лука која може да се донесе. Ја мислим да је
то пре свега испитивање јавног мњења, али
је необавезујуће за странку.

**Какав је став Запада према овим избо-
рима о њиховом исходу?**

Чим су избори расписани, Запад је давао
стопостотне шансе СПС-у и веровали су да
ће социјалисти имати апсолутну већину. Кас-
није, током кампање, почело је да се схвата
да Милошевићева странка не мора победити
и они су према тој чињеници остали равно-
душни много равнодушнији него што је то
раније био случај. Можда је то и добро. Теже
је оптуживати опозиционе странке да су под
стремним утицајем и да их помаже или форси-
ра било која земља или институција. Најбоља
је помоћ што се нису превише мешали у ове
изборе.

**У извештају ЦИА-е каже се да је пред-
седник Србије једина личност са којом се
овде може озбиљно рачунати. Како Ви то
коментаришете?**

То је био симпозијум који је ова служба
организовала. Она није свезнајућа. Њима се
догодило још са шахом Пахлавием у Ирану,
преко низа других ствари, да су били лоше
обавештени и лоши прогнозери. Они посмат-
рају реалну ситуацију и видели су да Милоше-
вић доста стабилно влада у Србији, да је
изабран два пута на изборима, да има утицај
и на Србе изван Србије и да је он политичар
који доноси одлуке и потписује их. На неки
начин можда је западним силама Милошевић
и одговарао јер они желе да имају личност
која им постаје предвидљива.

**Може ли у догледно време бити нових
избора?**

Да. Могуће су две врсте избора: ако уђе-
мо у парламентарну кризу, онда је сигурно да
нећемо моћи лако саставити владу, нити ће
та влада дуго владати и уколико некоме не
падне на памет да уведе ванредно стање, на-
ћи ћемо се пред новим изборима. Исто тако
се поставља питање савезних избора — да
ли ће социјалисти бити задовољни да имају
мањину у Већу грађана и ако се догоди да
буде артикулисана парламентарна већина у
српској скупштини, онда се може догодити,
ако овај закон остане на снази, да имају ма-
њину и у Већу република. У том случају мис-
лим да би се СПС пре определила за распи-
сивање избора, него да остане у мањини у
савезном парламенту, тако да су и ти избори
у изгледу.



НОВОГОДИШЊЕ ПРИМИРЈЕ

ДАЈЕМ ЖЕНЕВУ ЗА САРАЈЕВО

Предлажем да Муслимани, Срби и Хрвати из БиХ од 15. јануара идуће године подијеле Женеву између себе, онако братски. Предложио бих, такође, да главни град Швајцарске, Берн, припадне само Хрватима. Послије (ра)с(по)дјеле ова два града ушло би се у другу фазу мировног процеса. То подразумева следеће: прво, подјелу цијеле Швајцарске на српске, хрватске и муслиманске кантоне. Руку на срце у тим кантонима исувише дуго су живјели Французи, Италијани, Нијемци и „остали“ и ред је да се мало уступе нашим (још увијек их све мијешам) народима, а можда и народностима. Тако ћемо најлакше и најцивилизованије ријешити југословенску кризу. Мора се признати да у овом случају има копирања **Фрање Туђмана**, који је прије двије године предложио подјелу БиХ као једино право рјешење српскохрватског (не језичког) спора. Фрања има свакојаког искуства и његове приједлоге не би требало одмах одбацивати, али им се понекад може понешто додати као што је подјела Швајцарске. Тек би се тада увидјело како уопште није замрло братство и јединство и како народи са Балкана могу наћи заједнички језик.

Ова земља има тако дуго искуство са кантонима да не би морали да се пишу разни документи и да се уче правила понашања. Осим тога, политичари из БиХ, Србије и Хрватске већ су се толико одомаћили на том терену тако да се већ одавно осјећају као „свој на својему“. То је за сада једино рјешење.

Шалу на страну. У низу мировних преговора, цјенкања и цјепидлачења „догодили“ су се Женева и Брисел. Умјесто мира договорено је божићно примирје. Није ни то мало, али ни довољно охрабрујуће да примирје прерасте у трајни мир. **Радован Караџић** је поново најотворенији, јер је у најбољој позицији. Он каже: „Ми схватамо значај прекида рата. На домаку смо наших историјских циљева и потребно нам је да се рат заврши“. Уз овакву констатацију само од себе намеће се питање: да ли и друга два народа у БиХ имају, исто тако, своје историјске циљеве? Не би се рекло да немају — Хрвати хоће своје етничке територије. Муслиманима је стало да опстану на просторима на којима су живјели, јер „резер-

Кад се недавно потпредседник Савезне владе Жељко Симић вратио са некаквог шопинга у Женеву, хвално се како су му тамо неки рекли да су Срби „кооперативни и транспарентни“. Иако је и будали било јасно да то у дипломатском жаргону може да значи само „понизни и провидни“ (транспарентан чак и буквално значи провидан), такво самохвалнање прихваћено је у овдашњим медијима као још један велики успех. Е, са истим и сличним успесима враћају се кућама и Муслимани и Хрвати. Зато рат још траје.

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

вну домовину нити државу немају“. Ето, због тога поново у БиХ три пута воде на три стране“. Додуше нечији су ужи и каменитији, нечији пак утабанији захваљујући премоћи у оружју и превасходно војној организованости.

ПОДЈЕЛА УЛИЦА БЕЗ ГЕОМЕТАРА

Шта се стварно догађало на преговорима о БиХ у Женеву и Бриселу сазнаће се тек кад буду засиједали парламенти трију народа, имајући при томе у виду да је босански још увијек бар симболично мјешовит. Овако остаје исувише питања. Ако је чак и постигнут договор о томе да Муслимани код Брчког

имају прилаз Сави остаје велики проблем евентуалне подјеле Сарајева, у чему геометри у овој ситуацији не могу помоћи. Чак могу да збуне националне вође. Због тога би требало у наредној фази мировног процеса удаљити геометри. Уосталом, некаква логика и правда у овим временима и нису потребне. Ситуација је наметнула своје и највјероватније Сарајево ће привремено бити подијељено на зоне којима владају Муслимани, Срби или Хрвати. Рођене Сарајлије кажу да је подјела њиховог града највећа глупост, али има и оних који сматрају да мора доћи до те подјеле, али искључиво привремено — док се бар мало не охладје главе.

Заправо, све дотле док у Сарајево, и још неким градовима БиХ, не завладају закони природе. А, Босанци и Херцеговци добро знају шта то значи. Или су, бар, знали.

Кад се сагледавају сви досадашњи мировни преговори о БиХ намеће се закључак да праведног мира не може бити. У првом реду, свака страна у рату види га искључиво на свој начин. То значи: „Хоћу све што мени припада“. Ако Срби сматрају да њима припада, по катастарским књигама, највише територија, ако Муслимани мисле да би требало да опстану на свим територијама на којима су живјели и ако се, на крају, узме право Хрвата на просторе на којима су развијали своју културу, имали своје посједе, а све је то сада растурено и „разбацано“, мир се може једино изнудити. Свако изнуђавање мира, пак, води трајнијој кризи, чак ако једна од страна и званично призна војни пораз. Ниједан то политичар, нити војник, у Бих не смије да каже због сопственог народа. Тиме би морао да призна и свој пораз, односно да је лоше води политику и свој народ. Такви би морали да изађу пред суд тог народа. А, суд је суд. Сваки осуђеник превасходно мора да се брани, а чим се брани...

Као по написаном правилу свако се вратио из Женева са својим виђењима. Хрватски предсједник **Фрањо Туђман** је својим суграђанима рекао веома јасно да проблем није на његовој, односно хрватској страни. По његовом мишљењу проблематични су Муслимани и Срби. Ништа ново! Опет је на свој начин у праву: од почетка кризе и рата у БиХ те-

риторијална разграничења Срба и Муслимана представљали су суштински проблем. Остало су, углавном, споредне нагодбе. Једино остаје (не)јасно зашто је управо он толико покушавао да веже Муслимане за себе док су му требали „из стратешких разлога“. Можда би та чињеница требало да отвори очи и Муслиманима и Србима. Не зато што они сада у БиХ могу да нађу заједнички језик него због тога што се бар сад јавно зна ко је био тај мали тег на ваги. Без дубиозније анализе зашто су Муслимани били тај тег тешко се може говорити о потписивању споразума о трајном миру 15. идућег мјесеца. Уосталом, парламенти ће рећи своје. Парламент боснаско-херцеговачких Срба могао би да констатује како је већ исувише дато уступака Муслиманима и да нема више потребе да се о томе расправља. Муслимански ће поновити право на живот свога народа, а хрватски вјероватно да Муслимани увијек траже додатне територије и сада, по најновијем, инсигнирању на квалитету тих територија. Мада је овај појам доста недефинисан остаје чињеница да босанско-муслиманско руководство добро зна да му нема опстанка уколико не омогући иоле нормалан живот својим грађанима. Сваки уступак је раван издаји. Јер, једног Горажданина интересује превасходно гаранција да може нормално да живи. Ако је тај његов живот везан, из практичних разлога, за Сарајево нормално је да тражи комуникацију са тим градом без превеликих страхова и ризика. То је на терену веома тешко постићи.

РЕДОСЉЕД ПОПУЛАРНОСТИ ПОЛИТИЧАРА

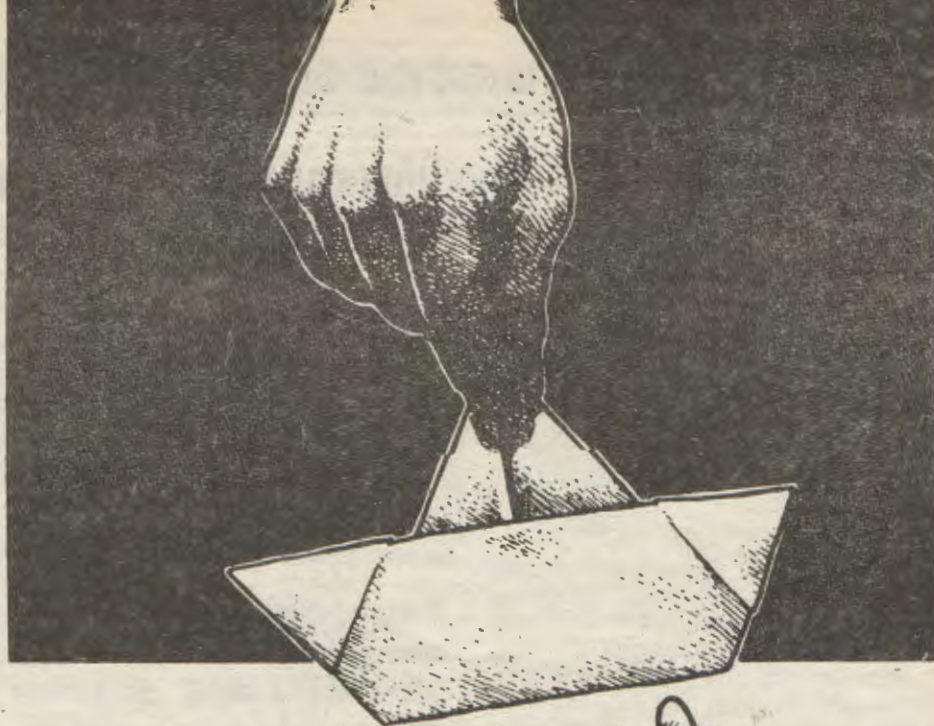
У Женеви и Бриселу остали су недовршени мировни преговори. Довршиће се, можда 15. јануара 1994. године. Далеко се догурало.

Ниједној анкети о популарности политичара за вријеме рата није за вјеровати. Оне су, ипак, бар некакав показатељ. Наравно, само о једној страни у преговорима је ријеч. Испитивање које су извршиле „Вечерње новине“ из Сарајева показује помало чудан редосљед. Од политичара најпопуларнији је др **Харис Силајџић**, донедавно министар иностраних послова, а сада предсједник владе. Најмање је времена провео у Сарајеву за вријеме рата, а рођени је Сарајлија; Слиједе затим, **Стјепан Кљујић**, садашњи члан Предсједништва, кога је својевремено **Туђман** искључио из „хрватског клуба БиХ“, а после њега су **Изетбеговић**, **Мухамед Филиповић**, **Здравко Гребо...**

По овој анкети редосљед предовараца би требало да буде, бар са муслиманске стране, другачији него што је био у Женеви и Бриселу. Проф. **Филиповић** је сам рекао да не вјерује много у анкете извршене у ратним условима, али оне „ипак нешто показују“. Филиповић је, иначе, тренутно амбасадор БиХ у Швајцарској.

Привлачи пажњу и податак да је др **Ејуп Ганић** тек на осмом мјесту, а Абдић на последњем (21). Са 0,4 посто симпатија нема никаквих шанси да оде у Женеву као члан делегације.

Ако се и посумња да је анкета прављена по „режимском систему“ остаје питање откуд Изетбеговић на трећем мјесту у листу за који сви аналитичари босанскохерцеговачких прилика тврде да је под његовом контролом. За



Илустрација: Дејан ЂУРОВИЋ

анкету, можда, није довољно 210 испитаника, али колико се могло сазнати у питању су случајни узорци.

Послије овог и још неких експеримената о јавном мњењу долази се до (импровизованог) закључка да Изетбеговић приближно стоји као Милошевић у Србији или Туђман у Хрватској. Тешко је тврдити да је Изетбеговић „заробљеник сопствене ситуације“ и да са њим могу да експериментишу и медији којима, наводно, влада. Ријеч је о природној исцрпљености националних вођа који себе могу да приказују као жртве српске, хрватске стране, или међународне заједнице. То је суштина. Избори у Републици Србији показали су да нису статична размишљања обичних грађана којима је стало, опет, до обичног живота. И ништа више. И ништа мање. Кад би могли да се одрже избори у БиХ, без притисака локалних вођа, и уз присуство свјетске организације тешко би националне странке добиле власт. Не због тога што неко није довољно добар Србин, Муслиман или Хрват него што је побједа националних странака бар на унутрашњем плану, довела до сукоба. Остали узроци рата су за БиХ много тежи, битнији и суштинскији.

Оно што је најпогубније јесте чињеница да у Нову годину улазимо са старим ратом у БиХ. Рјешење се неће наћи 15. јануара идуће године. Основни циљ преговарачких посредника у Женеви и Бриселу био је да за Божић објаве једну „олакшавајућу вијест“ и то због сопствене савјести и промоције Европске заједнице и Европске уније. Босанци и Херцеговци нису срећни што им то задовољство нису приуштили. Муслимани не празнују Божић. То није једини разлог зашто Божићу, једном или другом, нису хтјели да придају тако велики миротворски значај; земља је земља, Република је Република и тачно се зна шта она значи.

У Женеви ће се наставити преговори о „квалитету/квалитету територија БиХ“. То је исувише филозофска тема за један политичко-ратни разговор. У том разговору не може опет нико изаћи као побједник. Војни настрљивци могу да лажу своје, као што су то чинили у толико наврата. Војни губитници ће, опет, да кажу своје. Политички побједници ће бити спремни на „одређене уступке“ и на томе ће се све завршити. Најтужније је у свему томе што на том мјесту неће почети нови живот у БиХ. Ни Бог не помаже.

ДЕСА ТРЕВИЗАН, ДОПИСНИК ЛОНДОНСКОГ „ТАЈМСА“ ГОВОРИ О РАЗЛОЗИМА КОЈЕ СУ ЈУГОСЛАВИЈУ НАТЕРАЛЕ ДА ЈОЈ УСКРАТИ АКРЕДИТИВ

„КАО ДА ТО ЧИНЕ НАМЕРНО!“

После дванаест година рада на овим просторима, дописник лондонског „ТАЈМСА“, госпођа Деса Тревизан била је приморана да напусти Београд.

Мађарска 1956. год, Чехословачка 1968., Пољска 1981., Румунија 1989. и СР Југославија 1993. године биле су земље којима истина гледана очима госпође Тревизан није одговарала и због које су је из тих земаља протерали.

У тренутку када је напуштала Београд, госпођа Тревизан није знала прави разлог због којег јој није продужен акредитив. Надлежни у Савезном министарству за информисање, које акредитује стране дописнике, упутили су је на Закон о уношењу и растурању иностраних средстава масовног комуницирања и иностраној информативној делатности у Југославији из 1974. године у коме се између осталог каже: „Решење о захтеву за регистрацију иностраног дописништва и сталног иностраног дописника доноси се по слободној оцени и не образлаже се“.

Разлоге због којих је одбијен њен захтев за продужење акредитива сазнала је у Лондону, из дугачке „оптужнице“ коју је објавила београдска „Политика“. У том напису наводи се да је писала о тајном уговору Москве и Србије о испоруци тенкова и противваздушних ракета Србима у Босну, да на позив из Савезног министарства за информисање није желела да иде у Босну и на терену види право стање ствари, да није писала о Танјуговом дописнику Миши Шобићу који је провео 80 дана у муслиманском затвору и као смртни грех наводи се да је у МПЦ-у, на изложби новинарске фотографије '91. разлупала две слике председника Србије Слободана Милошевића...

И НОВИНАР ЈЕ ЧОВЕК

Ускратили су акредитив Вама, али не и „Тајмсу“. Имате ли неко објашњење за то? У „Тајмсу“ се сматра да је ускраћивање акредитације мени, у ствари ускраћивање уреднику „Тајмса“ који је тражио да обоје будемо акредитирани.

Ја заиста не знам који су разлози и не могу да размишљам о томе на који начин они размишљају. Могу једино да кажем да ме ово у „Политици“ просто изненадило, јер је ту све пуно измишљотина. Нити сам ја икада писала о некаквим тенковима, ни једну реч, нити сам била позвана да гледам неке немачке

Угледна британска новинарка коментарише текст објављен у „Политици“ о својим „злоделима“ напомињујући да не само да је реч о нетачним подацима, већ о у чињеници да овде познаје сувише људи и сувише зна шта се дешава

Разговарала: Благница СТОЈАНОВИЋ



Фото: Ђорђе ВУКОЋЕ

тенкове... Нама о оружју пише дописник који је специјализован за те ствари и у том контексту помињати моје име је чиста измишљотина.

Друга ствар која се наводи о оном дописнику „Танјуга“ из Зенице, на чију прес-конференцију нисам хтела да одем је исто тако измишљотина. Ми страни новинари смо протествовали против хапшења било ког новинара. Ја немам два стандарда: један за једну врсту новинара, други за другу. Ја ћу увек бранити нашу професију, слагала се или не са тим но-

винаром. Али ово потписано у „Политици“, та два чланка, то заиста врви лажима и вероватно има за циљ да покаже да акредитив није ускраћен „Тајмсу“ већ мени.

Да ли је из Београда стигао одговор на захтев уредника „Тајмса“, г. Ричарда Овена, да Вам се продужи акредитив?

Није стигао никакав одговор њему. Међутим, „Политика“ и остали добиће одговор уредника, г. Овена, ускоро.

Шта вас је инспирисало, и да ли је то уопште тачно, да у МПЦ-у на изложби „Новинарска фотографија године“, разбијете две фотографије председника Србије Слободана Милошевића?

Када већ пишу те ствари, онда би требало да се држе чињеница! Нису биле две

фотографије — била је једна и то није било у јануару, то је смешно, него је то било 9. марта 1991. године када су биле демонстрације. То вече сам изашла да видим шта се дешава на улицама и видела тенкове. Испред самог Међународног прес центра, шест тотално избезумљених полицајаца су ме зауставили и ухватили за руку. Рекла сам да сам дописник „Тајмса“, али они на то нису реаговали. Ситуација је била прилично напета, а онда ми је помогао саобраћајни полицајац који је уважио моју прес-карту.

Ушла сам у МПЦ прилично унезверено и када сам видела те слике, у моменту сам руком ударила по тој једној фотографији, која је пала и разбила се.

Колико је тај гест био део објективног става једног новинара на ситуацију у Србији?

Шта то значи објективан став? Не разумем то питање? Шта то значи објективан став једног новинара? Ја то нисам правила као новинар, већ као човек који је пре тога доживео малтретирање. Уосталом, то је било пре три године и моја акредитација је и после тога била продужена.

И У РУМУНИЈИ НЕПОЖЕЊНА

Прошле године, Н.Н. починилац пуцао је и ранио Вас у руку. Да ли сте из МУП-а Србије добили било какво објашњење овог случаја?

Ништа ми нико, никад није дао. Три дана после тога посетила су ме два полицајца који су ме рутински испитивали и ја сам им причала о претњама које смо добијали путем телефона, а о којима су они били благовремено обавештени чак из Лондона.

После овога, више никад није било ни претњи, ни напада.

Ја заиста око тога нисам правила велику фрку и да ми у болници нису рекли да је то одметка, ја не бих знала ни шта ме је погодило, јер нисам верзирана у томе како се човек осећа кад га погоди неко из „обичне ваздушне пушке“. Међутим, да је тај метак мене погодио у главу, ко зна да ли бисмо сада разговарали. Ја тај случај никад нисам преувеличавала и само сам рекла да је то био део претњи које смо добијали. И то није било у априлу, како пише „Политика“, него је то било у јуну месецу '92, када су санкције већ биле на снази.

Извештавали сте из Румуније за време Чаушескуа, и Србије у време Слободана Милошевића. Можете ли да направите паралелу између та два режима и румунског председника тадашњег и овог нашег садашњег?

Ја не бих паралеле такве врсте никад правила, али је чињеница да је и Румунија била једна од земаља која ми је ускратила боравак због тога што сам отишла са интервјуа са Николаем Чаушескуом, јер ми није било дозвољено да постављам питања каква сам ја хтела, него су их они цензурали. Тада сам им рекла да ја не желим такав интервју и јавила сам „Тајмсу“ да сам отишла са интервјуа г. Чаушескуа. После тога ми је било речено да сам „персона нон грата“. Међутим, после недељу дана они су променили своју одлуку, јер је лист тада рекао да новине одлучују ко ће писати о Румунији и да не желе да пошалу никога другог. После недељу дана рекли су ми да је то била грешка и да ја могу да дођем кад год хоћу.

ШТА ЖЕЛИ ЗАПАД?

Како коментаршете подршку коју је Запад, на изврстан начин, дао Милошевићу пред ове изборе и да ли је ускраћивање Ваше акредитације део те кампање?

Ја не знам какву је то подршку Запад да-



вао и мислим да се то не може тако поједноставити. Дуго нисам писала, с обзиром на моју личну жалост због смрти моје маме и сматрала сам да нисам довољно психички спремна да радим.

Оно што сам и ја видела да су моје колеге писале је клише који свуда влада: као, опозиција у Србији такорећи не постоји, или је и она екстремно националистичка. Мене је то доста изненадило и морам да признам и мислим да је то због помањкања професионалне спремности. Сматрам да се много говорило о Милошевићевој победи, али ја не видим да је то победа. Када Ви кажете да је Запад дао подршку Милошевићу, ја мислим да се ту ради само о преговорима да би се проблем Босне и тај страшни рат што пре завршили. Запад, такође, нема никакву политику, него иде из дана у дан. Није на Западу да даје подршку било једној или другој страни, то је било

некада. Запад не жели да се меша, а опет са друге стране саме чињенице говоре нешто сасвим друго.

Да ли су по Вама резултати избора пораз или победа опозиције у Србији?

Мислим да је пораз у томе што опозиција није успела да се уједини пре избора, што су поједини мислили да сами могу да победе. Став СПО-а и господина Вука Драшковића био је врло конструктиван што се тиче покушаја да се уједини опозиција.

Са друге стране, то је ипак велика морална победа људи који су покушавали да направе ту заједничку листу, људи као што је г. Драшковић.

Да ли ћете се, уколико се Савезно министарство за информисање предомисли, попут колега из Румуније, поново вратити у Београд?

Отишла сам из Београда са једном торбом, све сам оставила тамо, и вратићу се тамо само као новинар. Доћу ћу уколико они буду повукли своју одлуку, али ја не верујем да ће то учинити јер такви режими не воле новинаре који имају сувише контаката, познаника, који сувише много знају и они се по правили не воле.

Ја не знам ни једну владу која више ради против себе од ове српске. Све што је урадила и што ради својим ставом према страним дописницима — ради против себе, тако да и оно мало добре воље и добре штампе које је имала, Србија је изгубила. Све предности које је Србија имала, ова влада је поништила. Као да су намерно хтели да се цео свет окрене против њих.

Политика је у разговорима, преговорима и покушајима помирења, а не у грубој сили која кошта јако много, а која на крају не доноси никакве резултате!



ПОВОДОМ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О СЛОБОДИ ОД СТРАХА

ЋУТИМ ДАКЛЕ НА МЕТИ САМ

Психичка стања не могу бити лечена законима, али закони могу помоћи људима да не дођу у нежељене психозе. У данашњој Србији то значи да доношењем савезног закона о слободи од страха, грађани не би на мах оздравили, али би им његово постојање — после катарзе која ће, сасвим је извесно, веома брзо уследити — гарантовало да неће бити доведени у стање опште заплашености, у којем су провели чак 43 године и још се у њему налазе.

Најпре су се, а на почетку Титове Југославије, плашили да ће се открити како су ројалисти и како су помагали четнике. Потом су страховали да ће им креатори тадашњег револуционарног економског и правног поретка открити краву, свињу, пшеницу, кукуруз, комад стилског намештаја, грамофон, собу, стан или кућу „вишка“ (фабрике и земља већ су били отети)... било шта што би указивало на њихов некадашњи „кулачко-буржујски“ статус. Онда је на ред дошао страх од изјашњавања за Стаљина, пошто је претходно био страх од одређивања против њега. Па стрепња од тога да држава не провали како су се обогатили од свог рада. Па како су, почетком седамдесетих година, упркос добрим привредним резултатима, постали политички технонаџери, јер је друг Ј. Б. Тито то и тако јавно апострофирао као грех.

СТРАХ ДО СТРЕПЊЕ

Плашили су се, затим, Срби да и после Титове смрти, баш као и док је био жив, славе Божић, Ускрс, славе... да уопште кажу да су Срби, да буду, у најискренијем, најпоштенијем и најнаивнијем смислу речи српски националисти. Па чак, истовремено, и Југословени: да цене најпре и највише своје, не мрзећи, при том, другог и његово унутар те СФРЈ. Е, а онда када су се комунисти у Србији, преко ноћи преобратили у социјалисте, када су јавно објавили да су ПОСТАЛИ Срби, јадни народ почео је да стрепи од тога да, можда, недовољно помпезно обележава православне датуме. Сада све, до јуче брањено и анатемисано требало је славити на естрадни начин, како не доликује ником, осим преобраћеним комунистима који се заправо никада и нису преобратили, осим што су име променили.

И казна је, истина, еволуирала. Некада, од четрдесетих до почетка седамдесетих година, на овом тлу она је била директна, непосредна. Шта си скривило морао си и да платиш: имовином, затвором, животом, породицом... да би временом постала посредна. Није се више за сваки „грех“ хапсило или убијало, једино се имовина још одузимала. Но, комунистима то није било довољно. Уведена је „морално-политичка подобност“, уведене су и унапшређене друге врсте шиканирања, веома ефикасне и спречи са официјелним органима такозване правне државе. Посебна улога, у последње време, припала је криминал-

Закон је у Савезној скупштини предлажно посланик Дедоса Мирослав Стефановић, и то поодавно, али је тек недавно продискутован и повучен

Пише: Златко ЧОБОВИЋ

цима тесно повезаним са апаратом званичне власти, који интервенишу тамо где суспензије, премештања или откази као „санкције упозорења“ не дају резултате.

Тако смо, под геслима „са нама нема неизвесности“, „тако треба“ и „за Србију“ дошли до инфлације која је „ТЕК НА ЧЕТВРТОМ МЕСТУ У СВЕТСКОЈ ИСТОРИЈИ“ — БИЛА, јер сада се инфлација у Србији рачуна на сат (око један одсто). Дошли смо до грађанског рата, до истребљења, до беле куге, до умирања од глади, масовног исељавања младих из Србије... до много чега ирационалног, све стрепећи и страхујући. Ћуте они који би морали да дигну глас — новинари, судије, лекари... Ћуте јер их свака реч, ако није подршка, чини ближим радној књижици и даљим од оних 10 марака свеже одштампане топчидерске плате, јер ни приватна иницијатива у овом хаосу није никаква гаранција егзистенције ма колики стручњак човек био и колико је способан. Изузетак, наравно, има, не рачунајући професионалне политичаре и припаднике

опозиционих странака, али су малобројни да би повукли запажене истомишљенике. Епилог је потпуно апсурдан — здрави и прави људи изјашњавају се за колективно самоубиство.

ЛАКШЕ СЕ ДИШЕ

Гласају људи за комунисте из убеђења, из ината, из користи, из заблуде, али највећи број уз све то и — из страха. Зато је и нужан Закон о слободи од страха. Па ако је, како су комунисти у Савезној скупштини рекли — сувишан, јер постоји Кривични закон, зашто га не донети, зашто га се плашити? Зашто и не поновити неколико параграфа за које се верује да могу користити? А та корист не би била усмерена само ка бирачком телу, већ и ка самим комунистима који су још на власти. Били би ослобођени страха да ће им се, упркос свему до чега су Србију довели у рекордно кратком временском периоду, десети нешто нелегално и недозвољено када престану да владају. Задовољство би, претпостављам, било бившем председнику, на пример, да као обичан грађанин оде до продавнице или изађе у ресторан, без полиције и телохранитеља, да плати из свог џепа то што је купио. На крају и да стане у ред за хлеб, млеко или месо. Тешко је, како ствари стоје, замислити да би С. Милошевићу ако би престао да буде то што јесте сада, све то представљало задовољство, не зато што он можда не воли да буде „обичан“, већ због реакције припадника осиромашеног гладног и јадног „небеског народа“. Закон о слободи од страха допринео би и њему да у оваквој и сличним претпостављеним ситуацијама лакше дише.

ИЗ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА

Свака злоупотреба службеног положаја или несавестан рад у служби од стране представника органа власти, милиције, службе државне безбедности, војске, државне телевизије, органа и организација са јавним овлашћењима у СРЈ, која има карактер застрашивања народа или садржи претњу грађанима да ови против своје воље нешто чине или не чине, представља кривично дело против слободе од страха.

члан 2.

Представник органа власти, милиције, службе државне безбедности, војске, државне телевизије, органа и организација са јавним овлашћењима у СРЈ који се огреши о прописе овог Закона казниће се казном затвора у трајању од три до 15 година.

члан 3.

Нарочито ће се тешко казнити онај ко наведено кривично дело учини од дана расписивања вишестраначких избора па до дана конституисања органа који су формиран тим изборима.

члан 4.

За дела из овог Закона суде надлежни судови у складу са Законом кривичном поступку.

ПРОГРАМ САВЕЗНЕ ВЛАДЕ

КУЋИЦА У ЦВЕЋУ

Кроз неколико дана ослободићемо се нула са новчаница. Једна милијарда постаће један динар. Ова промена значи да ће се инфлација додатно убрзати. Пошто параније у оптицају најмањи апоен биће 1 динар, тј. досадашња милијарда. Цела операција имаће само технички значај. Цифре ће за разлику од садашњих моћи да се укуцавају у касе и рачунаре. И то ће олакшати посао касиркама и књиговођама. Деноминација, као и оне претходне неће решити проблем лудила на тржишту. Цене ће и даље да расту, робе ће и даље бити мало у продавницама и много на улицама и буваљацима.

Марка ће се још више одомаћити. Што је народ сиромашнији чини се да немачке валуте све више има у оптицају, како у папиру тако и у металу. Грађани су љути на сељаке што за своје производе траже марке на пијаци, а овима је криво што их грађани не разумеју и праве се да не знају да сељак маркама плаћа гориво, ђубриво, концентрат и пестицид. Искључиво маркама роба се плаћа и у бутицима. Мајстори такође не цене динар. Оне занатлије које раде на надницу наплаћују дан 20 марака. Приватни послодавци у највећем броју случајева плате дају у девизама. Продавачица у бутику зарађује између 100 и 200 марака месечно. Стручњак за компјутере, електроинжењер, архитекта и сл. запослен у приватној фирми добија између 1.000 и 1.500 марака.

Једино још пензионери и запослени у друштвеним предузећима добијају стотине милијарди и биљоне динара који ништа не вреде. Републички синдикални функционери се и даље играју мачке и миша са владом и кобајаги бију битку сваке недеље да цена рада прати трошкове живота. У њихову бригу за запослене запослени одавно не верују, као што не верују ни у генералне штрајкове којима синдикалци с времена на време запрете влади.

Када се после нове године скину нуле са новчаница месо, сир, доњи веш и слично нећемо више плаћати биљонима динара, али ћемо живети исто толико тешко или још теже него сада, јер мега инфлацији се не види крај. Власт објашњава народу, углавном кроз уста младих социјалиста (Горан Перчевић и други) да је хиперинфлација последица распада Југославије, рата у нашем окружењу, помоћи браћи преко Дрине и Саве и „неоправданих неправедних и ничим изазваних санкција“.

Савезна влада је признала да је друштвени производ пао на 39 процената од оног који је остварен пре 4 године, да је дошло до „експлозије хиперинфлације и монетарних поремећаја чиме се разара финансијски систем и омогућавају спекулативне радње“. И зато се

Свима које овај текст евентуално заплаши саветујемо: спавајте мирно. Програм Савезне владе никада се неће остварити.

Пише: Милица ЛУЧИЋ — ЧАВИЋ

влада по ко зна који пут одлучила за предузимање радикалних мера. Тим економиста увелико, иза затворених врата ради на новом стабилизационом програму, који „креира“ уз сагласност политичара. Мада се елементи тог програма крију, цар Тројан има козје уши, па су неки детаљи процурели.

Претпоставка од које се полази јесте да је расположење у народу такво да ове мере неће изазвати социјалне немире. То значи да су економисти плус политичари тачно проценили да је народ толико апатичан, депресиван и заплашен да није способан ни за какав бунт, па власт са њим може да ради шта хоће. Полази се у овим калкулацијама од тога да 2 милиона становника ради у привреди. Али само 600.000 је стварно запослено. Остали су или фиктивно запослени (долазе на посао а немају шта да раде) или су на принудном одмору. Зато ће убрзо уследити масовни откази. Откази ће се добијати у предузећима која су у губицима (а која нису?) и у оним колективима за које постоји процена да и у случају скидања санкција неће моћи да раде са профитом. Укратко било би то једно велико збогом промашеним фабрикама и програмима који се не валоризују на тржишту.

Приликом отпуштања водиће се рачуна о стручности и способности сваког појединца, о томе да ли он или неко из породице има приватни бизнис или имање. То практично значи да би они који су једном ногом у селу а другом у граду остали без запослења и убудуће морали да живе од обрађивања земље и гајења стоке. Програм ове врсте би могао да се хвали, јер личи на капиталистички, односно тржишни приступ проблему продуктивне запослености, кад би ова држава имала новца за пристојну социјалну помоћ радницима који су изгубили посао, кад би водила стимулативну политику према пољопривреди и коначно када би програм доследно применила. Сва је прилика да ће у пракси из програма бити изузети подобни радници, без обзира да ли су стручни и неопходни свом предузећу, као што ће вероватно бити изузети и

фабрике миљенице власти (Железара Смедерево, индустрија дуж јужне пруге и сл.)

Још један елемент програма који се припрема у Савезној влади вуче на капиталистичку страну и не ослања се на реалну ситуацију у земљи. Тај део програма односи се на пензионере. Експерти су констатовали да нигде у свету као код нас пензионери не живе у толиком броју у великим градовима. У томе има истине, јер су сва војна лица одлазећи у пензију могла да бирају град у коме ће добити стан. Сви су желели Београд, Подгорицу и остале велике градове. Слично је било и са „успешним“ директорима и осталим руководиоцима из унутрашњости. Као награду за свој „квалитетан рад“ добијали су пред одлазак у пензију стан у Београду.

Експерти сматрају да у градовима треба да остану само људи који су радно активни и довољно зарађују да поднесу будуће високе трошкове живота у великом граду, а да пензионери, по америчком моделу, треба да се селе у унутрашњост. У нашој варијанти та идеја је овако разрађена. Пензионер продаје стан у Београду. Купује кућицу у цвећу у неком малом месту. Од разлике у цени стана и кућице живи до краја живота. Они који немају стан у власништву или је мали, па не могу да остваре разлику у цени, допуну пензије мораће да траже од своје деце, или, ако их немају биће третирани као социјални случајеви и добијаће у пензију социјални додатак.

Овакви предлози показују колико експерти умеју да буду утописти. Модел је потпуно неприменљив из следећих разлога: Кома продати стан кад су новине пуне огласе који показују да је тражња мала а понуда станова огромна. Како продати стан кад у њему пензионери живе са децом која никада више неће имати шансу да стан добију од друштва. Како се у позним годинама селити у недођин, далеко од лекара, продавнице, деце, пријатеља. Како у тим годинама почињати баштенску идилу са сађењем лука и кромпира, и коначно каква је уштеда живот у малом месту када хиперинфлација досеже и у најудаљенији кутак земље, и када разлика у трошковима живота не постоји између села и града, осим за сељаке који су велики робни произвођачи, што пензионери придошлице никада неће постати.

Свима које је овај текст евентуално заплашио следи порука — мирно спавајте. Овај, као и сви досадашњи програми никада се неће остварити. Неки нови експерти ускоро ће правити нове, такође неоствариве програме.

РАДИВОЈЕ ЛОЛА ЂУКИЋ, ДРАМСКИ ПИСАЦ И ХУМОРИСТА, ОДЛАЗИ У
МАКЕДОНИЈУ

ОГЛЕДАЛО ГРАЂАНА ПОКОРНИХ



Фото: Ђорѓо ВУКОЈЕ

„Напунио сам 70 година и рачунам да ми је уврх главе остало још 10. За 10 година овде неће бити ништа боље. Па бих хтео да одем, и проживим старост тамо где може да се живи... Питао сам Киру Глигорова да ли би ме примили и он ми је одговорно да ће све бити у реду. Осећао бих се ружно када бих овом народу био потребан, а решно да одем. Било би врло себично с моје стране да ја себи чувам леђа, када могу деца да умиру, а мени је већ време. Али, ја овде нисам никоме потребан“.

Разговарала:
Ружица РАНИТОВИЋ-ЈОВИЋ

У Вашој интерпретацији (у тексту у „Времену“, објављеном уочи ових избора), Марко Краљевић каже да би, да је сада краљ, дао Скупштину опозицију. Чини му се, такође, да социјалисти хоће да изгубе ове изборе. Сада већ видимо да Скупштина неће тек тако бити предата опозицији, као и да социјалисти нису хтели да ове изборе изгубе, јер мисле да могу још да владају. Докле?

Ови избори су били веома необични. Ако ме већ подсећате на оно што сам написао у „Времену“, ја и даље мислим да је садашња власт хтела да на њима изгуби. У сваком случају није се много борила да их добије, али овај народ је навикао да има газду, и једноставно није хтео да проба ништа другачије, ништа боље, рачунајући: „Ево, још увек имам некад нешто да поједем, да останем онда при томе“. Мислим да је за победу (ако се тако може рећи — има нерегуларности на Косову и још понегде) Социјалистичке партије на изборима, више заслужан народ него она

сама. По свим критеријумима у свету, власт која је довела народ у овакво стање, до оваквог економског и политичког ужаса, и усамљености у односу на цео свет, би пала сама од себе — не би чекала да је народ нај-ури.

ДА ГАЗДИ БУДЕ ПРИЈАТНО

Али, ако се све представи као цена за национални понос, као и обављање „великог националног задатка“, онда се многим чини да се и ова пропаст исплати. Срби се уопште много лакше лепе за национално, него за демократско?

За мене национално има смисла само утолико што је то поштовање предака, сећање на своју прошлост, своју историју, то су ствари за слепоподне. Национализам мора да буде интимна ствар сваког човека, од тога се не сме правити професија и политичка демагогија. У свакодневном животу, ви не питате пекара да ли је Србин, да би куповали хлеб само код српског пекара. Ви купујете хлеб од онога ко га добро прави, радите са оним ко је вредан, и дружите са оним ко је добар, без обзира које је националности. Само грађанска држава може да донесе срећу људима, држава у којој нико никога неће питати одакле је, него само какав је. Данас могу да се одрже само праве демократије, у којима није битно ко је вођа, односно вође и нема. У таквим земљама није важно да ли је на власти Буш, или Клинтон, или ће доћи неко други. Они ће се смењивати, а друштво ће остати стабилно, економски и морално, јер постоје закони који чувају ту друштвену заједницу. То је једини услов за демократију. Код нас, у овим словенским земљама, које су врло блиске азијатском начину схватања, потребан је Бог. А не можемо извршити промене, не може бити никакве друштвене контроле докле-год постоје богови. Свако ко се постави као газда труди се да заведе једномљве. Рекло би се да ми овде имамо неку демократију, јер постоји парламент у коме седе разне партије, али — узмите само то да имате председника, који, чак, нема ни свога помоћника или заменика. Ми не знамо ни да ли он има саветнике, једноставно видимо да у том друштву постоји само један човек. Кад сам писао онај текст за „Време“ рекао сам „свеједно ко ће да победи, јер зна се ко је газда“. Газда је Слободан Милошевић — он има своју владу, своју полицију и уопште није важно ко је у парламенту, он може сутра опет да га распусте, уколико му не буде по вољи, јер му то Устав дозвољава.

Изборе је, дакле, опет, одлучио Ваш давнашњи познаник „грађанин покорни“, и Ваша давнашња сапутница — телевизија?

Јесте. Без обзира колико ја волим овај народ (кад кажем „народ“ мислим на све људе који живе у овој земљи, а не на нацију), сестан сам тога да у њему има око 20 одсто неписмених, а да 70 одсто људи, према статистичким подацима, никада није прочитало ни једну књигу! Значи, они се снабдевају духовно само — преко телевизије. И онда имате први, други, трећи програм — то су заиста изопачене ствари. То је нешто што се не може гледати, што је страховито подређено мишљењу власти, удворички прављено само тако како мисле да би газди било пријатно.



Мислим да Милошевић нема ту много утицаја, јер му се они сви удварају, показујући колико су му одани праве свињарије преко те телевизије. Сећам се, кад смо стварали телевизију (ја сам био први програмски човек за ТВ Београд), сматрали смо да је она најмоћније едукативно средство икада измишљено. И уместо да користимо телевизију да обучимо овај народ, да кроз једну или две генерације то буде народ препаменитих људи, ми смо претворили ТВ у средство ни забаве, ни одмора, ни едукације, ни путописа преко којих бисте упознали цео свет, него заглупљивања политиком, и то најгоре врсте. У последње време она је претворена у рат против савести, против памети, рат против другог народа у бившој Југославији, у један измишљени рат о томе колико је, где, кад, ко убио кога, итд. Показивали смо те лешеве стално, и тровали тиме децу, правили изложбе о томе где је ко нас, и кад убијао, то су све страшне ствари. То су ствари којима је ова Телевизија заглупила народ. Она је од њега створила људе покорне, људе који су гласали онако како треба, да се не би замерили газди. Мени је један стари господин јуче рекао: „Јесте, тешко живимо, али биће боље, важно је да ми у овој земљи, Србији, не ратујемо“. А ја му на то кажем: „Ви господине не ратујете, јер Вама из породице нико није погинуо, а знате ли колико хиљада младића из ове земље је отишло и погинуло, или се вратило као тешки инвалиди. За њихове породице и за њих овде је БИО рат! За инвалиде је рат још увек, јер они гладују, што је још једна последица рата“. Ти који тако плиткоумно виде, су и гласали да се ништа не промени.

СМЕЈАТИ СЕ ИЛИ ПОДСМЕВАТИ

Заглупљивање народа од стране телевизије изгледа није ствар само информативних програма, па у том погледу значајне домете имају и забавно-хумористички програми. Као родоначелник хумористичко-забавног програма Телевизије, како видите садашње серије, особито у односу на оне које сте Ви и Новак Новак снимали?

ТВ Београд слабо гледам, тако да немам укупан увид у њене програме. Мислим да је хумор увек добродошао, јер треба да разгали човека, да му пружи неке компензације за горку судбину коју доживљава. Е, сад, наравно, у свом раду на ТВ ја сам се другачије односио, другачије мислио о ТВ серијама.

Сматрао сам да у њима ствари треба директно да буду везане за тренутни живот, за оно што се догађа. Зато смо Новак и ја писали сваке недеље, ја сам те недеље то режирао, да би одмах било и емитовано. Значи, то су биле сасвим актуелне ствари. Рецимо, сада када бих ја радио такву ТВ серију, ове суботе би била епизода о изборима, са свим стварима које су се у вези с њима десиле. Сада се то ради другачије — уопштено, о неким нашим људима и њиховом моралу.

Ваше серије су изазивале један природни, здрави, релаксирајући смех. У њима су били ликови које смо чак и кад имају неке мане могли да волимо. У садашњим серијама, има пуно цинизма, пуно заједљивости у односима између ликова. Да ли смо раније били бољи ми, или ТВ серије. Шта се променило?

Мислим да се ништа није битно променило, сем што смо постали мало себичнији и јеткији као народ. То је последица и беде, али и пумпања ове пропаганде како су сви други против нас, да цео свет мрзи Србе из неких не знам каквих разлога, да су све комшије из бивше Југославије криве за то што се нама десило... Ми нисмо спремни да признамо своју кривицу, а вероватно смо, у суштини и као људи промењени, постали оштрији. То је једна страна. Друга страна се тиче писаца који те серије раде и њиховог односа према ликовима у њима. Ви можете писати хумор, или уопште, драмске ствари с љубављу према ликовима које градите, или са интелектуалном надмоћношћу и спрдњом према људима који су мање паметни од Вас. Значи, ја се могу народу, људима подсмевати, или их могу волети, па макар им се и смејао. Ствар је у томе како градите те ликове.

ИЗДАЈСТВО КАО ГЕНЕТСКА ОСОБИНА

Опште је мишљење да се интелектуалци нису баш најбоље снашли у овим преломним временима, неки су се сувише брзо идеолошки сврстали, док су други, опет, сувише дуго били обавијени тишином. Ви сами сте били прилично ангажовани. Шта мислите о улози интелектуалца у оваквим временима?

Навијао сам, наравно, за опозицију у овим изборима, и сматрао да је страшна глупост што се не уједињује. Знао да је Депос то предлагао, инсистирао на томе, и Панић је ту нешто хтео да помогне, али могло се прет-

поставити да до тога неће доћи. Код нас на жалост, свака опозициона странка хоће, пре свега, да избаци свог лидера у први план. И сваки лидер хоће баш он да буде главни вођа овог народа. Дакле, да буде јасно: и ако опозиција сада дође на власт — ја ћу опет бити опозиција. Бићу опозиција свакој власти због тога што сматрам да сваки интелектуалац који није директно везан за некаку идеологију или странку, са јасним опредељењем, мора бити опозиционар у односу на власт. Јер тако може да контролише шта ради власт, да би указао на грешке које се дешавају. На страну то да ја који сам целог живота био хумориста и сатиричар, не могу по природи ствари да будем ни уз једну власт. Када бих био уз власт, као што су то сада неке колеге, био бих изгубљен као писац, јер највећа брукa једног сатиричара је да постане — државни.

Били сте опозиционо настројени још на прапочетцима нашег политичког плурализма — оснивач сте УЈДИ-ја, Удружења за југословенску демократску иницијативу, које је за све време свог постојања било прокажено у свим националним срединама. Сви су за вас говорили да сте — издајници. Гледано уназад, шта је у ствари био УЈДИ?

УЈДИ је био прва опозициона, ако не странка, онда удружење у оној бившој Југославији. Окупили смо се у том удружењу са жељом да се изборимо за некаку демократију у нашој заједничкој земљи, и оно је имало потпуно југословенски карактер. УЈДИ се распао када се видело да више Југославије нема, а остали су УЈДИ-јевци са таквим схватањима, и у Србији, Хрватској, Босни, Словенији. Сада нас називају југо-носталгичарима. Међутим, то су све глупости. Није то била, нити сада постоји нека носталгија за оном или онаквом Југославијом, пре свега зато јер смо ми били опозициона група. Постојала је наша силна жеља да се направи грађанско друштво, у коме неће бити битне националне, нити верске поделе, него да овај југословенски простор постане земља у којој ће проток између идеја, робе, људи, капитала да буде нормалан као и у целом свету. Ми смо сматрали да у време када се цео свет уједињује, сасвим је анахроно да се ми једини овде враћамо у средњи век, да би, малтене, сваки град био посебна држава. Такве тенденције могу се, такође, објаснити необразованошћу људи, који су као такви задојени некаквим ситним националистичким страстима. Мада се мора признати да није било мало ни академика, који су на своју срамоту шовинистички оријентисани.

Све у свему, као ујдијевац доследно сте били „издајник српства“.

Да, јесам, редован издајник. Чуо сам да ме је тако називао и господин Шешел када је, својевремено, био у Америци. Чак ми се јавио један пријатељ из Америке и рекао: „Шта радиш ти то тамо? Овде је Војислав Шешел држао предавање и рекао: један од највећих издајника српског народа је Лола Ђукић и...“ навео је још неке. Ја на то увек имам један одговор: ја према генеалогском стаблу потичем од Вука Бранковића, значи, имам право да будем издајник, јер је Бранковић био први издајник српског народа. Тако рећи, генетска особина ми је да будем издајник.

Реагујете понекад на неке „прејакe речи“ изговорене у јавности. У вези с тим индикативан је Ваш вербални дуел са Миром Марковић, крајем 1991. године када сте се осврнули на њено критиковање рата, који је како она каже „у политичком смислу нејасан, у друштвеном смислу непотребан, у ратном смислу кич“. Ви кажете: „Слажем се са Вама да је овај рат и нејасан и непотребан и неморалан, али нисмо ми који нисмо на власти, криви за оно што ради наш председник, а Ваш супруг, госпођо или другарице Марковић“. Означили сте тада овакав иступ као „цинizam и лицемерје“. Ипак, било је то тек спорадично. Сада смо, међутим, преплављени тиме. Више нико не стиже да реагује?

Није то био никакав дуел, зато што она мени није одговорила. Коментарисао сам неке њене изјаве, јер ме то лично погодило. Не могу да схватим да неко ко је тако близак личности у врху власти, неке основне ствари не зна, или се прави да не зна. Има много двојног морала код људи у нашој политици, нарочито у руководству ове земље. Једно је оно што говоре, а друго оно што раде. Немогуће је да они не виде шта се дешава, да не знају колико народ пати, колико гладује, колико је несрећан. Ево, ја имам 70 година, радио сам 50, написао око 200 комедија, и у ситуацији сам да својим унуцима не могу да купим — чоколаду. То је последња беда. Затим кажу за све им је крив ембарго — али нема ембарга у кравама да не могу да дају млеко, или чекамо да дође Бутрос Гали да нам помудре краве? Данас су се сви, захваљујући овој држави, претворили у људе који би само нешто дилерисали. Причали су ми људи код којих повремено мењам по коју марку, да они, лепо, свако јутро, дођу на реферисање директору банке, да од њега добију паре, оне нове новчанице које се увек код њих појаве, и онда — у подне је прва тура, увече друга тура — испоруке девиза. А онда, оно главно, на чему се највише заради, је кад их пошаљу да однесу по милион марака на Кипар — за тај пут добију по 20 хиљада марака и плаћен хотел тамо. Знам дилера који је пет пута одлазио тако, а он ми је причао да је његова група изнела 200 милиона марака за госпођу Дафину, у иностранство. Према томе, није могуће да то не знају људи из власти. Како бих, онда, ја то знао? Па они и дају те паре да се износе, као и безвредне динаре којима се девизе откупљују од народа.

Члан сте Друштва за пријатељство са суседним народима, које је недавно основано. Још један покушај интелектуалаца да обдан граде, што власт обноћ руши?

То је, поштено говорећи, као овај Круг интелектуалаца — да се скупе интелектуалци, да отплачу над својом судбином, над прошлосту која је уништена, над тим што не могу да срећу своје пријатеље... Ја не могу да сретнем свог Ђокицу Милаковића, и Жељку, који су у Загребу, не могу да сретнем Петра Приличког, који је у Македонији... То је једна потпуно бенигна организација за тугованку. Онда су се нашли неки спонзори, којима је као пословним људима стало много више и конкретније до сарадње са другим земљама, да би се, пре свега, могло трговати, па су нам се и они придружили и тако је друштво фор-

мирано. Требало би да се остваре неки контакти са другима, и да почне нешто да се ради на успостављању веза, пре свега, не на зближавању, јер смо толико посвађани захваљујући и јавном мњењу, штампи, телевизији, стално мерећи ко је кога више убио, трудећи се да се осветимо, да још неког докољемо, поравнамо, тако да за почетак, морамо да идемо постепено. Покушавамо да успоставимо неке везе пријатељства, да покажемо да нисмо баш толико изопачени да не, волимо да будемо у овој самци.

КУЋА КОЈА ТОНЕ

Колико је то могуће, Ви, ипак, одржавате неку комуникацију са нашим окружењем, путујете и ван ове наше затворене земље. Недавно сте се нашли и на списку путника за Загреб, где је требало да присуствујете серији разговора који су, за београдске интелектуалце, организовали интелектуалци Загреба.

На своју највећу жалост, касно сам сазнао за то путовање, тако да нисам отишао у Загреб. Ишао сам, међутим у Македонију, сам. Био сам код председника Кире Глигорова. Вероватно ћемо се супруга и ја, колико на пролеће, преселити у Македонију.

Можда је питање сувишно, али ипак, зашто?

Знате, сматрам, без обзира колико сам бандоглав, па бих хтео дуго да живим, да преда мном нема много времена. Напунио сам 70 година и рачунам да ми је уврх главе остало још 10. За 10 година у овој земљи, СР Југославији, сигурно неће бити ништа боље. Па бих хтео да одем, и проживим старост тамо где може да се живи, где има шта да се купи, где може да се види нешто, где није све тако задојено, загрижено политиком, где се људи не мрзе између себе. Питао сам Кире Глигорова да ли би ме примили, да ли би ми дали држављанство, јер је и то био део моје домовине, које се никад нисам одрекао, као ни ове... То је као кад живите у кући која почне да тоне, да пропушта воду, ви се онда преселите у другу зграду. Па сам помислио: овде ми је влага велика, да покушам да се преселим негде где је сувље, па да евентуално ту живим неки свој крај.

Глигоров ми је рекао да ће све бити у реду.

Од стране малициозних то се може про тумачити као капитуланство.

Осећао бих се врло ружно када бих овом народу био потребан, а решио да одем. Сматрао бих, ево, цео живот си радио у овој земљи, име си неко створио, и сад, одједном, кад је народу тешко, ти идеш. Било би врло себично с моје стране, да ја себи чувам леђа, када могу деца да умиру, а мени је време. Међутим, ја нисам овде никоме потребан, мене нико не зове да радим. Телевизији већ одавно не треба — већ 16-17 година стављен сам на црну листу Београдске телевизије. У кућу коју сам некад стварао више чак не могу ни да ућем. Нико ме не зове, сем што понекад напишем осврт у неком листу. Не осећам да сам потребан овом народу.

СЛОБО, ГДЈЕ СУ МИ ХРВАТИ?

Пише: Донка МИХАНЛОВИЋ

Прегурали смо још једне најдемократскије, најпарламентарније и највишестраначкије изборе, а Милорад Вучелић је подбацио за само три места. Иако је од среде до недеље давао све од себе, ту магичну цифру никада неће заборавити. Три, СПС, три, Лесковац, три, СПС... постаће његове доживотне ноћне море.

Оног дана када је Депос окупио групу од сто хиљада људи пред Савезном скупштином, Милорадов ТВ Дневник бавио се искључиво оним странкама које су окупиле грађане у масовним скупинама од седам до седамдесет људи на хиљаду метара квадратних. Гледалишту су цуриле бале гледајући Миру Марковић како сркуће кафицу у некој приватној посети. У Пироту, нека Милица, позната по томе што је члан СПС-а, открила је тајну да је Вук Драшковић „Рамбо балкански“. Самим тим, челник Депоса је и страни-плаћеник, јер свако српско дете зна колики су доларски хонорари Рамба.

Милорадов Дневник тих дана био је сасвим отворен за невероватне умотоврине магистара, министара, глумаца и осталог кукоља из СПС-а. Тако је Жељко Симић докторирао на питању „прајвит лајта“ господина Драшковића: „Мене његово приватно стање не занима, али нема права да говори о деци, јер их је два пута гурао у безумље и насиље, док год није достојан да дође у своје село, докле нема право да каже ни једну једину реч“. Спречен аплаузима и овацијама, Симић није успео да изговори „Ми имамо право да причамо о деци, јер их већ три године гурамо у рат, а он је чист као суза и топао као мајчино крило“.

На ТВ Политици у „Чистој слици“, глумац, камионџија и директор Народног позоришта, друг Берчек, открио је да „Срби нису гладни, ЧАК се и греју... дајте нам још четири године да мирно урадимо посао који требамо“. У „Изборном пакету“ Студија Б, извесни СПС писац, Миладин Тошић, извадио је из џепа неку новчаницу, засигурно српску, је је имала сто и једну нулу, те рекао: „Овај динар ће спасти Србију, овај динар је победио немачку марку“.

Главни газда СПС-а, Милошевић, допустио је да га ТВ камере ухвате како к'о срдњаћ скакуће по бини Центра Сава, рецитијућу напаленим старцима поему „Због бура и олуја и сиромаштва потребан нам је стабилан парламент. Живели!“ И настаде предизборна ћутња...

Вучелић са својим уређивачким тимом осмислио је враголаст програм. Дозволио је Грубачу да каже како постоји тзв, народ тзв. гладан, који од тзв. хуманитарних организација прима тзв. помоћ. Лорда Овена и господину Столтенберга похвалио је као праве Србе, јер су у време предизборне ћутње дошли да охрабре свог кандидата Милошевића. На сам дан избора, Вучелић је пожелело да бирачко тело подсети на прославу Солунаца, јер је преживеле ратнике примио, нико други до Слободан Милошевић.

Милорад је схватио да су најбоље програмске шеме оне које су већ опробане.

Прибегло је већ познатој емисији „Лица и личности“, овог пута избора у Крајини. Ауторска палица припала је Крсти Бијелићу, овиснику лика и дела Милана Мартића. Тако нас је Крсте упозорио да је то једна ружна прича, јер док је Мартић ратовао, Бабић је из фотелје смишљао како да га пређе. По Крсти, дотични фотелјаш је „егоцентричан човек, нарцисоидан, жељан да му се сви покоравају“. Мартић, иако је знао за преваре, није дизао галаму, а кад милицајац не диже галаму онда се то олупа о Слобину главу. Зато је Мартић покушао да се опере: „Част ми је да будем човек Слободана Милошевића и да му предам СВОЈУ палицу!“

За то време у Женеви је снимљена прва епизода нове ТВ серије „Образ уз образ“. Главне роле добила су два најбоља, дугогодишња пријатеља Фрањо и Слобо. Пред ТВ камерама одржали су лекцију љубави и узајамног поштовања.

Слобо: „Најбоље је било када су хрватска и српска страна имала заједничка мишљења“.

Фрањо: „Не само да је од интереса за српски и хрватски народ, већ и за европску заједницу“.

Слобо: „Желим да се сложим с председником Туђманом, надам се да ће у том правцу наш однос и даље да тече“.

Фрањо: „Најлепши поклон за Божићне празнике је мир!“

Слобо: „Ја се надам да ће то веома, веома много значити!“

Како је после прве епизоде ТВ гледаност нагло скочила, одмах је пуштена и друга емисија, осмишљена као јавни час географије. Над картом бивше Југославије преплитале су се главе и прстићи Фрањини и Слобини, те статиста, Мате и Радована.

Слобо: „Чије је ово, хрватско или српско?“

Фрањо: „Гдје су Хрвати, гдје су Хрвати?“

Слобо: „Хммм“

Фрањо: „Гдје је 34 одсто Хрвата?“

Слобо: „Хмммм“

Одмах након те серије НТВ Студио Б се дрзнуо да прикаже ТВ документ „Приче из Сарајева“ са потресним сликама и причама обогаћених људи, који од југо-географије знају само за путање граната и снајперских метака. Гробове њихове родбине и пријатеља никада ни једна карта неће обележити. Али, ко њих пита! Ако им је већ толико тешко, Фрањо и Слобо ће их орасположити трећом епизодом, која ће се сасвим извесно бавити интимним и смешним темама, по принципу „све оно што сте желели да знате о сексуалној географији а нисте смели да питате“. Живели!

И бок.



КРВ, ЗНОЈ И ШАМПАЊАЦ

Оно што се догодило Вуку Драшковићу протекле године није се догодило никоме у српској опозицији

ЈАНУАР: УЛАЗАК У НОВИ ПАРЛАМЕНТ

На децембарским изборима 1992. Депос је освојио 50 мандата и трећа је по снази странка у парламенту. Са Шешељевим радикалима социјалисти имају апсолутну већину и немоћ опозиције је потпуна.

ФЕБРУАР: НАПУШТАЊЕ СКУПШТИНЕ

Након кршења Закона о избору народних посланика у Веће република Савезне скупштине, опозицији се одузимају 2 мандата у поменутом већу и додељују социјалистичким савезницима радикалима. У знак протеста опозиција напушта републичку скупштину а председавајући Зоран Лилић поручује: „Затворите врата“.

МАРТ: „СЛУЧАЈ ХОРВАН“

Након Другог светског сабора СПО (6. и 7. март) народни посланик Зоран Хорван, незадовољан својим положајем у странци, први из руководства СПО излази у јавност са причом о лидерству Вука Драшковића

АПРИЛ: „СЛУЧАЈ ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ“

Странка заказује Видовдански сабор за 28. јун. У јавности се ово назива „заказаном револуцијом“, иако Драшковић помиње искључиво „силу демократског покрета отпора“. Даница Драшковић у емисији „Утисак недеље“ НТВ Студио Б изјављује да су Срби у Гацку (родно место В. Драшковића) без икаквог разлога побили и протерали тамошње Муслимане, да се стиди таквих Срба и да би Вук у таквој ситуацији заштитио Муслимане. Ово изазива огроман одјек у јавности и самој странци. Даница Драшковић педантно објашњава своје ставове неколико дана касније у емисији „Интервју гледалаца“ исте телевизије. Овај интервју се, мимо обичаја НТВ, не репризира.

Младен Марков оптужује Драшковића за лидерство и скретање ка грађанској опцији.

Серија полемичких текстова у НИН-у „На Вука повика“, као одговор Драшковићу на текст „СПО-фобија“.

Оснива се хуманитарна организација „Спона“, али има проблема са регистрацијом.

У јавности се ствара утисак да се странка поцепала на национално и грађанско крило што се адактира сменом Добрице Ћосића (31. мај) и наредним бурним догађајима.



ЈУН: БАТИНАЊЕ БРАЧНОГ ПАРА, ХАПШЕЊЕ, ШТРАЈК ГЛАВУ

Првог дана јуна савезни посланик СПО Михајло Марковић, након оштрог протеста упућеног јавности због начина смењивања Ћосића, а пред телевизијским камерама, бива у холу Савезне скупштине нокаутан од стране Бранислава Вакића, посланика Српске радикалне странке. У касним поподневним часовима плато испред Савезне скупштине пуни се демонстрантима. Вук и Даница Драшковић спонтано се придружују, што изазива долазак јаким милицијских снага. Ноћ између 1. и 2. јуна претвара се у обрачун између ненаоружаних грађана и полиције. Убијен је један милиционер. Убиство остаје неразјашњено, иако је СПО понудио доказе да се ради о подметнутом чину срачунатом да изазове невиђену бруталност полиције. Исте ноћи брачни пар Драшковић је ухапшен у просторијама странке, везан и тако везан пребијен. Наговештено је да ће јавни тужилац покренути поступак за забрану странке.

Током јуна месеца режим се поигравао здравственим стањем Вука и Данице Драшковић. Алармиран је читав свет и није било значајније владе или појединца који није захтевао моментано пуштање Драшковића на слободу. Чинило се да се и српска опозиција ујединила масовним и индивидуалним протестима, потпомогнута невероватном кампањом подршке страних медија. У Србији је игнорисањем алармантног стања Вука Драшковића искомпромитовано здравство, судство и надлежни државни органи контроле.

Вук Драшковић почиње штрајк главу у чему му се придружује и већина руководства странке.



МАЈ: „СЛУЧАЈ РАКИТИЋ“ И „СЛУЧАЈ МАРКОВ“

Ставови Данице Драшковић били су формални повод за седницу Главног одбора СПО, названу и „8. седница СПО“. Потпредседник странке и народни посланик Слободан Ракитић подноси оставку на функцију у странци изражавајући незадовољство због односа према националној политици и општег стања у странци. Народни посланик



ЈУЛ: МИЛОШЕВИЋ ПОТПИСУЈЕ АКТ АБОЛИЦИЈЕ

Пад огромним притиском међународне и домаће јавности председник Републике Слободан Милошевић потписује аболуцију за Вука и Даницу Драшковић. Овај месец биће обележен њиховим интервјуима домаћим и светским агенцијама. Председник Митеран и његова супруга нуде им лечење у Паризу, што се прихвата.

АВГУСТ: „СЛУЧАЈ АТАНАСИЈЕ“ И ОТВАРАЊЕ „СЛУЧАЈА ДЕПОС“

На страницама НИН-а владика захумско-херцеговачки Атанасије оптужује Вука Драшковића за распродају српских земаља. Преписка се одвија у атмосфери наставка пребијања чланства СПО. У Новом Саду је нападнут и тешко рањен Иво Ђукановић, народни посланик. У Младеновцу Предраг Чокић. Последњих дана августа, председник Демократске странке Србије, чланице Депоса, изјављује да је „Депос мртав“, најављујући крај коалиције.

СЕПТЕМБАР: АФЕРА „СТАРИ ГРАД“

Одборници Демократске странке Србије оптужују СПО на београд-

ској општини Стари Град да манипулише становима и пословним простором у сопствену корист. СПО демантује такве тврдње са обр-разложењем да ДСС тражи додатни „морални“ разлог за излазак из коалиције. Вук Драшковић одлазак ДСС-а не сматра фаталним по Депос и долази до приближавања са Грађанским савезом. „Српска реч“ на суду, наводно због објављивања фотографије С. Милошевића са фиреровским брковима, заправо због текста у коме се говори о финансијским махинацијама др Мирјане Марковић.

Почиње дивљање цена и инфлације и СПО сазива Главни одбор који упозорава на алармантну политику и економску ситуацију у земљи. Након пуча у Бањалуци, социјалисти 28. септембра почињу кампању против Шешељевић радикала.

ОКТОБАР: „СЛУЧАЈ СОКОЛОВИЋ“

Након што су радикали покренули у Скупштини Србије захтев за сме-ну владе Николе Шаиновића, СПО најпре одбија ову иницијативу сум-њајући у добре намере СРС, дотадашњег незваничног коалиционог партнера социјалиста. Међутим, терор полиције над глумицом Надеждом Булатовић која је пребијена у реду за хлеб, изазива момен-тални захтев СПО-а да министар полиције Зоран Соколовић поднесе неопозиву оставку „сам, или ће ићи у пакету“, што недвосмислено најављује скори пад Шаиновића.

Да би ово спречио, председник Милошевић распушта скупштину и 20. октобра расписује парламентарне изборе, СПО сазива 30. октобра Главни одбор који излазак странке на изборе под неравноправ-ним условима види само у случају исте одлуке и осталих странака де-мократске опозиције. То прво чини Демократска странка у којој кор-мило на предстојећим изборима преузима Зоран Бинђић.

НОВЕМБАР: КАМПАЊА ПО СНЕГУ И КИШИ

Стварање „другог Депоса“ 3. новембра. Заједно са Новом демокра-тијом, Грађанским савезом и Народном сељачком странком СПО потписује уговор о Депосу — уједињеној опозицији.

Вук Драшковић отпочиње серију митинга по Србији.

У Београду, а онда и у осталим градовима Србије, невладина хумани-тарна организација „Спона“ почиње да дели храну и лекове.

ДЕЦЕМБАР: ДРУГА СНАГА У ПАРЛАМЕНТУ

На изборима одржаним 19. децембра Депос је освојио 45 мандата. Четири странке демократске опозиције освојиле су укупно 120 ман-дата. Ово се сматра највећим досадашњим успехом опозиције, јер владајућа режимска странка први пут нема већину у парламенту.

Љ. Ј.



МЕЂУСТРАНАЧКА РОМАНСА

Милан Пејић, републички посланик Демос у прошлом сазиву, и кандидат на овогодишњим изборима у изборној јединици Смедерево, и пре формалних разговора о саставу будуће Владе успоставио је својеврстан међустранички „мост“.

У Радио-Телевизији Србије, без присуства посматрача из редова опозиције, а у присуству камера и микрофона поменуће јавне куће, тј. државног предузећа, потписан је историј-



ски споразум о копродукцији и извршној продукцији на синхронизацији прве две епизоде и филма „Сеобе“.

Пејићево предузеће „ЕКОНОМИКА ТРЕЈД“ преузело је обавезу да финансијски посусталу државну телевизију, осиромашену сваковечерњом СПС-кампањом, окрепи свежим новцем.

Да ни генерални директор РТС, Милорад Вучелић, када су у питању паре, нема идеолошких предрасуда, лепо се могло видети на снимку који је емитовала национална ТВ-мрежа. У интересу српског народа и његове културе, Вучелић и Пејић су топлим пољупцима крунисали успешно обављени посао.

МАЈЛА

ДОДИР ЗВЕЗДЕ

Министар за дезинформисање у влади Србије тренутно је на великим мукама. Установитељ традиционалног признања „Додир звезде (петокраке)“, која се има сматрати одличјем у рангу егије части, а додељује се почетком године за достигнућа у области политичких и друштвених делатности, мора да се у кратком року определи између двоје најозбиљнијих кандидата: Милорада Вучелића и др Мирјане Марковић.

И поред прецизних научних метода министру је јако тешко да „преломи паметно“: Ко је више допринео да истина о Србији допре до ЦИА-е (која у својој анализи типује на Милошевића-преговарача) сателитски програм РТС или „Дневник“ докторке Марковић?

НАЦИОНАЛНИ СПАС

Посланички клуб социјалиста, наступајући из искрених патриотских побуда, пристао је да са опозицијом формира владу националног спаса. Како саопштавају обавештени извори, подела ресурса извршиће се тако да свака страна преузме послове у којима је имала најбоље резултате: СПС ће задржати вођење шверца цигарета, алкохола, нафте, оружја и дроге, као и министарство курсних разлика и игара на срећу док ће опозицији припасти прехрањивање изнемоглих Срба по градским трговима.

Контрола трошења средстава (динарских) из буџета биће понуђена на јавној лицитацији.



200 ДЕМ У ИЗБОРНИ ФОНД ДЕПОСА

Комисија за избор слогана Изборног штаба Демоса закључила је да ни један од предлога није задовољио критеријуме да би постао ИЗБОРНИ СЛОГАН.

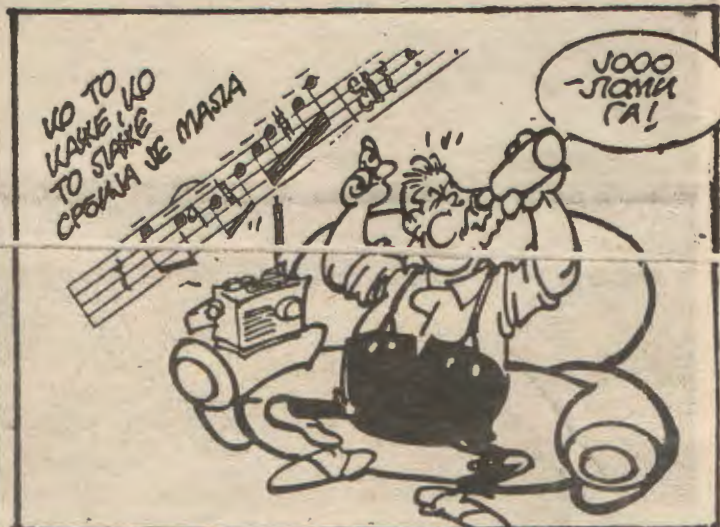
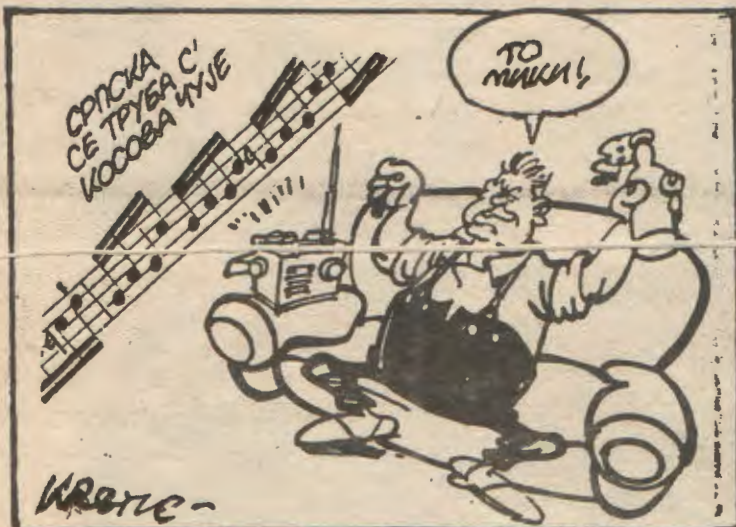
Комисија се захваљује свим читаоцима „Српске речи“ који су послали своје предлоге. Од мноштва приспелих, комисија је издвојила следеће:

НИКАДА НИЈЕ БИЛО ТЕЖЕ, ЗАТО ЈЕ ОДЛУКА ЛАКА

ПОГЛЕДАЈТЕ ОКО СЕБЕ ПОМОЗИМО ИМ ДА ОДУ КРАТКО И ЈАСНО — ДЕПОС НАС ЈЕ МНОГО ВИШЕ КОРАК ДО ЦИЉА ДОВРШИМО ЗАПОЧЕТО

Комисија је у сагласности са дародавцем — књижаром и галеријом „СТИЛОС“, Чика Љубина 10, одлучила да 200 ДЕМ из наградног фонда уплати на рачун Демоса.

Чланови комисије: Слободан Станишић, Александар Баљак, Александар Чотрић



СРБИЈА

РАДОМАН

III

Шире је познато због чега се име др Радомана Божовића ових дана најчешће помиње као репризног мандатара нове српске владе. Првенствено „због успеха у борби против хиперинфлације“.

Доктор Божовић се у првим консултацијама потрудио да окупи способне људе независно од њихове страначке припадности, па је тако међу првима примљен господин Ар-

кан. Будући мандатар не робује догми да су о влади најпозваније да говоре парламентарне странке.

Избор није случајан. Иза господина Аркана стоје конкретни резултати. Супротно општим предрасудама он у свету није познат само као -лице с потерница Интерпола, већ и као човек који у сфери посластичарства изазива планетарну завист. Његова посластичарница „Ари“, у склопу стамбено-пословно-војног комплекса на Деђињу, пример је за економску науку како се из наизглед безначајне привредне делатности може створити највеће породично богатство у Србији.

Пошто је угледни економиста др Радоман Божовић и сам успешан пословни човек претпостављамо да неће имати већих потешкоћа да формира поштenu владу стручњака.

УЗИМАЊЕ У ПАМЕТ

Жељко Ражнатовић Аркан обратио се „браћи и сестрама“ радикалима, као лидер „утицајне“ Странке српског јединства, реагујући на „патолошку политичку демагогију“ др Војислава Шешеља. У свом потресном обраћању саборцима тигар-предводник каже:

„Данас морамо јавно да вам кажемо: не плашимо се ваших оптужби, лажи и клевета. Лако ћемо на њих одговорити. А још лакше ћемо на њих узвратити истом мером. Близу смо такве одлуке.“

Наше ћутање већ сматрају слабшћу и пријатељи који знају да је оно било резултат политичке мудрости која, на жалост, господину Шешељу све више недостаје. Али пре него што одлучимо да то урадимо, знајући колико поштених патриота и добрих Срба има у вашим редовима, у име ратног другарства које спаја многе чланове ваше и наше странке, у име циљева за које смо се заједнички борили по цену много скупљу од политичке, желимо још једном да вас позовемо: БРАЋО, СРБИ, УЗМИТЕ СЕ У ПАМЕТ! Размислите. Ко ће на нашој свађи профитирати?“

Када је профит и профитерство у питању аутор писма апсолутно зна о чему говори и разумљиво је да га због тога душа боли.



Ни звуци са Босфора идола младих Српчића не помогоше

ПОЛИТИКА АНТИЛИБЕРАЛНЕ РУКЕ

Премда немерен да полемише са ставовима Милана Божића о одлуци Главног одбора СЛС да не учествује у децембарским изборима, Коста Чавошки, је искористио прилику да проговори не само о унутарстраначким питањима, већ и о свом разумевању политике. Као припадник оне мањине у Главном одбору која се заузимала за политичку сарадњу са нама блиским странкама и евентуалној заједничкој одлуци о (не)изласку на изборе, не могу а да не подсетим на неке поступке председника Главног одбора СЛС који доводе у питање његове моралистичке лекције.

Свако може на свој начин да схвата политичку делатност, али морао би при том да консеквентно следи властиту политичку визију. Коста Чавошки вели да је политика и „могућност добра“ а не само хладна јазбина и да је врло важна „морална чврстина и доследност“, а што је, узгред, имиџ СЛС. Утемељеност и ваљаност суда о политици, како га формулише Коста Чавошки, мора се проверити бар на два начина, уколико не желимо да верујемо на реч. Исказ се мора аксиолошки и практично довести у везу са другим појмовима о политици, а понајвише са делом онога ко га казује.

Када би неким случајем Коста Чавошки био арбитар у српској политици онда би у ово предизборно време **све** политичке странке које су ушле у изборну трку, биле у сукобу са моралом, а ниједна међу њима није у стању да оцени целисходност своје одлуке о изборима. Овакав закључак, мора се признати, може бити плод политичке маште, али то са искуством политике нема благе везе. Корен погрешног моралистичког расуђивања, о коме је овде реч, лежи у пренебрегавању елементарне чињенице да је **унутрашња ствар** сваке странке да проценије прилике и доноси одлуке о свом деловању. Практично то значи да услови „поштених и равноправних избора“ могу бити неједнако тумачени и различито процењивани са становишта страначких интереса. Ми можемо формулисати поменуте захтеве на идеалнотипски начин, али у реалности политички актери неће или не хају за такве норме. Тешкоће моралистичке позиције су још веће уколико нека друга политичка странка уђе у борбу за услове (а не на чекање да то власт уради) и да утакмицу за посланичке мандате управо моралним аргументима образложи: грађани су биолошки угрожени и мора се ући у борбу за легалну смену или слабљење власти. Шта је ту морално и равноправно? Да се чека пропаст или да се прихвати борба која је најчешће диктирана од другог — у овом случају од власти. Одговор се свакако налази у етничком минимализму а не у висинама индивидуалистичке проповеди о супремацији моралних апстракција над крвавом прагматиком дана.

Одлуку о неизласку на предстојеће изборе Коста Чавошки подупире са још једним

Поводом ставова др Косте Чавошког изнетих у тексту „Политика прљавих руку“, „Српска реч“ бр. 86, 6. децембар 1993.

аргументом — легитимитетом режима у Србији. Мора се подвући несвакидашње поимање легитимности у тексту Чавошког. У Србији, вели он, није било избора за уставотворну скупштину, елем, режим у Србији није легитиман, упркос чињеници да готово све политичке странке делују по садашњем Уставу! До сада се у модерној теорији легитимитета ова категорија везивала за **већинску** подршку унутар једне заједнице. Легитимитет се конституише признањем политичке већине. Коста Чавошки тврди да легитимитета нема уколико га **сви** актери не обликују, а то у крајњој консеквенцији значи да данас у свету ниједан поредак није легитиман будући да у свакој држави има појединаца и политичких група који ускраћују поретку своје признање! Ствар се још више компликује ако се зна да влада Републике Србије (нелегитимна) користи као пропагандни материјал знаменито дело Косте Чавошког о авнојевским границама у СФРЈ које треба мењати силом или милом. У издању Министарства за информисање појавила се свеска: **Стварање и измене унутрашњих граница Југославије**, чији су аутори др Ратко Марковић, др Марко Павловић, Коста Чавошки, др Јован Пејин, др Јован Илић). Дакле, круг је затворен. Онај који оспорава легитимност режиму у Србији, сарађује тесно са писцем управо тог и таквог Устава!

А сад неколико речи о индивидуалном остварењу идеала добра, морала и равноправности у политичком деловању Косте Чавошког.

У неким политичким схватањима Коста Чавошки и овај који пише, разликовали су се од самог оснивања СЛС. Реч је понајпре о његовом емотивном и **неоперационализованом** свесрпству и мом давању предности **србијанској државотворној традицији** у комплексу српског националног питања. Са моје стране није било сметње да таква гледишта постоје унутар СЛС и да се о њима расправља. Разлог за моје удаљавање од свих функција у СЛС кулминирао је на Скупштини СЛС 28. XI 1993. на којој је демонстрарана морална слабост и недоследност у поштовању **процедуре** скупштинског одлучивања а која се налазила управо у рукама Косте Чавошког.

Када је расправа о променама у Статуу СЛС стигла до члана 6 у коме се предвиђало искључивање из странке оних чланова који нарушавају норме Програма и Статута и при

том се рђаво понашају, први сам се јавио за реч и предложио на јасан начин да се три става тог члана бришу из текста Статута. Уследило је други низ предлога, састављен од запета, речи и реченица.

Мали екскурс. После Скупштине, погледао сам статут некадашњег СКЈ и установио са изненађењем да су у комунистичком статусу мекше одредбе о искључењу, а инкриминације исте. Тако, сваки комуниста „има право да износи своје мишљење о ставовима и политичком понашању других комуниста... и да их критикује.“

Члан СКЈ се икључује кад „својим јавним деловањем дође у сукоб с идејно-политичком платформом и статутарним нормама Савеза“.

Оно чега нема у новом статусу СЛС а има у некадашњем статусу СКЈ јесте прелаз од вербалног деликта до егзекуције. Пре искључења члан се критикује, упозорава, а орган се јавно ограђује од свог члана.

У свакој политичкој расправи о нормативној структури странке, природне су разлике у погледу налажења ваљаних решења. За либералну политичку струју, отворена дискусија једнако је важна колико и процедура усвајања коначних решења. И управо у овом другом делу, Коста Чавошки је показао на поменутој Скупштини СЛС да предлог који му се допада не треба да уђе у процедуру. Мој предлог је једноставно заобишао тако што је понудио Скупштини да се изјасни о усвајању предложеног члана 6, а потом прешао на модификације!!! Док сам посматрао ту фарсу од либерализма, присетио сам се недавне седнице Главног одбора на којој је Коста Чавошки ставио на гласање наредбодавни предлог једног члана ГО о гласању за особу која није била присутна на самој седници да каже своју слободну вољу, о пристанку или не. Либерално, нема шта!

Кад све ове чињенице знамо, онда се морамо упитати о каквом моралу беседи, и о каквој равноправности збори Коста Чавошки. Он није био спреман да равноправно третира неке предлоге унутар странке, а вапи за равноправношћу у изборима за републички парламент! Али, на овоме свету све је могуће, па је могућна и ова недоследност а да се при том одбија свака помисао да своју кућу треба најпре уредити.

Зоран Аврамовић
бивши портпарол СЛС

ЛАЖ ДО ЛАЖИ

У свакој средини постоје властодржци. Ја ћу навести пример из своје средине. Пример у нашој средини је господин Добривоје Будимировић „БИЦА“ који својим лажима обмањује српски народ а пуни целове пљачкајући државу и народ доње Ресаве и Србије.

Овај главати господин из сеоско-радничке породице постаје за кратко време БОС доње Ресаве (од како дође за директора средње Пољопривредне школе у Свилајци). Постаде главни биснисмен, приватни предузетник и партнер повратницима из иностранства јер може као председник општине и посланик (кога изабра градска сиротиња и Роми које лако купи за печеног бика и цистерну лошег алкохола) да чини што год хоће. Он може да ради шта хоће. Хвали се лажима које нико не сме да демантује јер га се плаше или су у спрези с њим. Њему све фирме раде и нема незапослених. Чиста лаж која се може проверити на бироу за запошљавање и код фирме ДД Напредак која се гаси (исплаћује десетину загарантованог личног дохотка). Такође фирма Вијачна индустрија која пропада од како је поменути господин постао директор школе. Али се он не ухвати за ту фирму да је подигне као прави менаџер већ оде у школу где има регресивно: струју, гориво, ђубриво порез, дотацију фонда за школство и бесплатну радну снагу која може цео атар да уради. Мора, јер, то су ђаци. Овакву делатност може да обавља и неписмен човек. И још да се обогати на грбачи ђака и друштва. ЗАБОРАВИО ЈЕ САМО ЈЕДНО ДА ЋЕ ИСТИНА ИЗАЋИ НА ВИДЕЛО КАД ТАД, ПА ЋЕ ГА СЕ ПОТОМСТВО СТИДЕТИ. Истина ће да победи лаж, а видело мора да победи таму, тако је записано, то знају паметни људи.

М. Р. Свилајнац

ЖЕЉКО СИМИЋ, МИНИСТАР ГЛАДИ И БЕДЕ

Актуелни потпредседник Савезне владе, министар са посебним овлашћењима, Жељко Симић у предизборној кампањи своје партије заговара „нове односе“ у старим оквирима и клишеима. Најчешће казује о континуитету Осме седнице српских комуниста са садашњим актуелним збивањима. Тада је, казује овај интелектуалац, спашено јединство Србије а данас се под вођством нове — старе партије, његове Социјалистичке странке, завршава историјско опредељење српског народа на нашим, балканским просторима. Управо због остварења тог циља, казује Жељко Симић, Социјалистичка партија Србије тражи поновни мандат народа и то у „неограниченим количинама“. А тај је циљ, бар према ономе што ова странка јавно заступа, веома рањив. У предизборној трци владајућа странка иде са слоганом „За Срби-

ју!“, а у јавним наступима својих страначких лидера: „За заједничку државу српског народа...“ Чудне и за сваког умног човека неразумне комбинације. И више од тога. Садашња реалност је позната. Четири, а од резултата избора у Републици Српска Крајина, можда и пет српских држава на ограниченем простору и са становништвом које, изузев матичне државе Србије, може да се изброји са неколико стотина хиљада душа тешко да могу, и желе, да се интегришу у унитаристичку државу, без обзира на све јавне и друге изјаве челника тих држава. Напротив, и писци Жабалског устава су кристално јасно знали да им име Југославија треба да како тако склепају снове о заједничкој држави Срба у оквирима бивше Југославије. Жељку Симићу је све то познато и знано па због тога његове изјаве о реализацији „историјске мисије“ Осме седнице звуче ругобно и архаично.

Међутим, залагања овог апартичка садашње власти да Срби, временски неомеђено, истрају у гладовању и умирању зарад остварења „историјских циљева Осме седнице српских комуниста“ су у најмању руку цинични. Јер, глад има своју оптималну димензију и трпљење има биолошки признате и доказане границе. Суочавајући се са стварношћу у којој курс конвертибилних валута досеже до звезда а важећа државна монета — динар остаје на вредности, а можда и испод те вредности, папира и трошкова штампе тешко је занемаривати глад и беду која ишчекује највећи део становништва у Србији. Тада, а верујем да се многи са мном у томе слажу, цифре губе, а са њима и „историјски циљеви“ сваки значај. Предстоји борба за одржавање голог живота и — бунт понижених и обесправљених.

Приче о прогону корупције и пљачки у том контексту добијају маргинални значај. Јер, народ тражи дела. А њих, ова садашња власт у чијем се самом врху налази и магистар Жељко Симић, не може да оствари. Јер, ова власт је и сама део покрета који у корупцији, криминалу и разбојништвима остварује своје стратешке циљеве. Звучи неуверљиво да армија од 100.000 униформисаних полицајаца није у стању да брзо и ефикасно стане на пут криминалу свих врста и опредељења. Једноставно не могу да верујем да магистар Жељко Симић не зна за обзнањену изјаву Војислава Шешеља да је Жељко Ражнатовић — Аркан још пре неки дан негде код Краљева пресрео три цистерне са нафтом, наравно имовину приватника, и ову заленио. Сви, па и београдски врапци знају да је „рекет“ део привредне стварности широм Србије и да приватници све гласније изјављују да „такав порез нису више у стању да издрже“ те свој капитал селе у Грчку, па и у друге суседне земље.

Све је то садашњој власти познато јер индигације казују да и сама у томе учествује, па је утолико значајније да се у овим временима ствари поставе на право место. А оно је у истини да је данас основни национални циљ Срба и грађана Србије — биолошко преживљавање и, то отворено казујем, отклањање највећег народног зла — криминала, рекета, разбојништава...

Уколико се ови национални циљеви брзо и ефикасно не отклоне плашим се да ће „оста-

рење историјских снова“ о заједничкој држави бити могуће остварити, али са другим народима који ће испражњена историјска станишта Срба насељавати...

Жељку Симићу остаје, међутим, нада да и тада министарује...

Јован Дебелачки

„НАРОДНОМ ХЕРОЈУ“ ПЕТРУ ГРАЧАНИНУ

„Друже генерале“

Имајући чак у виду и све оно што човек може урадити у тзв. „младачком заносу“ ипак не могу схватити да у Вашим годинама, према којима се односим са поштовањем, човек дозволи себи да пљује по гробовима оних које је лично он одвео у смрт. Како другачије схватити Ваш говор у Пријеполу поводом годишњице погибје око 400 заведених људи које сте ради ваших сулудих идеала одвели право у гроб. Дужност Вам је и људска и Божја налагала да се поклоните на њиховом гробу, да признате своје заблуде и затражите опроштај. Уместо тога Ви „друже генерале“ позивате на нове патње и умирања за новог вођу који води на исто место где и његов учитељ — у пакао. Одакле Вама право да говорите о нечијем поштењу, Вама који немачког војника видесте само у чувеним филмовима Вељка Булајића, а своје херојство и генералски чин стекосте прогањајући српске родољубе по Шумадији и Поморављу после рата. И данас овај део Србије прича о томе колико сте „пасјих гробаља“ лично или преко својих целата посејали на овим просторима. Зар имате толико дрскости да о нечијој родољубивости судите Ви који направисте потоке српске крви зарад својих привилегија, дедињских вила, ловишта, летовалишта и сл. Зар Ви „генерале“ који са места министра унутрашњих послова мирно посматрасте како нам се држава распада, а да прстом не мрднусте или сте можда тај распад припомагли. Збиља шта су Вам Словенци и Хрвати обећали, или можда неқ од наших велможа, да се у оно одлучујуће време држите по страни иако сте се по свакој логици морали умешати. Сада уместо да се повучете и на миру проживите остатак свог живота који се не може назвати часним Ви бисте и даље да делите лекције о поштењу и непоштењу, о родољубљу и издаји. Где је Ваше поштење и родољубље „друже генерале“? Зар после прошлог рата дозволите да сва материјална добра оду у руке прописвета, нерадника, лопова, сецикеса, убица и криминалаца који видимо шта учинише од тих добара, зар ћете и после овог рата сав друштвени капитал преточити у руке истих таквих људи?

И на крају зашто Ваше приче о ратним подвизима и партизанским офанзивама не испричате негде у Шумадији, Поморављу или Левчу где Вас знају као стару пару. Нешто Вас дуго нема у завичају „друже генерале“.

С поштовањем

Лука Миличић, Јагодина

ИЗДАВАЧКА ЗАДРУГА СТИЛОС

ИЗАБРАНА ДЕЛА

ВУКА ДРАШКОВИЋА

**ИЗАШЛО
ИЗ ШТАМPE**

На укупно 1767 страна, формата 14 x 20
cm, брошираног повеза,
пластифицираних колор корица

Књиге можете купити у књижари СТИЛОС,
у центру града: ЧИКА ЉУБИНА 10.

**ЦЕНА КОМПЛЕТА ЈЕ 30 ДЕМ
— ПРОТИВВРЕДНОСТ**

**СУДИЈА
НОЖ
РУСКИ КОНЗУЛ
МОЛИТВА I — II
КОЕКУДЕ СРБИЈО
ОДГОВОРИ**



Информације на телефон 624-371

СРПСКА РЕЧ ПОЗИВА НА ПРЕТПЛАТУ

УПЛАТА ИЗ ЗЕМЉЕ:
3 МЕСЕЦА пв 6 ДЕМ
6 МЕСЕЦИ пв 12 ДЕМ
12 МЕСЕЦИ пв 24 ДЕМ

Уплате извршити у корист „Српске речи“, Београд, жиро-рачун 60801-603-0-27562. Пети примерак уплатнице послати на адресу „Српске речи“, Бранкова 13-15, VI спрат, 11000 Београд. За противвредност ДЕМ на дан уплате питати секретаријат редакције на тел. 011/628-242 и 620-891.

УПЛАТА ИЗ ИНОСТРАНСТВА: ЕВРОПА
3 МЕСЕЦА 40 ДЕМ или 25 УСД
6 МЕСЕЦИ 75 ДЕМ или 45 УСД
12 МЕСЕЦИ 140 ДЕМ или 85 УСД

ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ:
3 МЕСЕЦА 50 ДЕМ или 30 УСД
6 МЕСЕЦИ 95 ДЕМ или 55 УСД
12 МЕСЕЦИ 170 ДЕМ или 100 УСД

Информације на тел. 381 11 628-242 и 381 11 620-891

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

А. ОГЛАС У КОЛОРУ

ЗАДЊА СТРАНА КОРИЦА ФОРМАТ 1/1 пв 300 ДЕМ
ОСТАЛЕ КОЛОР СТРАНЕ ФОРМАТ 1/1 пв 200 ДЕМ
ВИЊЕТА НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ 5/5 цм пв 120 ДЕМ

Б. ОГЛАС ЦРНО-БЕЛИ

— Унутрашња страна, форма 1/1 пв 150 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 2/3 пв 100 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/2 пв 80 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/3 пв 60 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/4 пв 40 ДЕМ
— Унутрашња страна, формат 1/8 пв 25 ДЕМ

ПОПУСТИ
2—5 ОГЛАШАВАЊА 10%
6 И ВИШЕ ОГЛАШАВАЊА 20%

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже комплетом бројева.

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број 60801-603-0-27562 СДК Београд

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од Бр 1. до бр.
Напишите који број наручујете.

(име и презиме)

(улица и број)

(место и поштански број)



BIZNIS I STAN

BIZNIS CENTAR *SINGIDUNUM*

STAMBENO-poslovni kompleks *KARABURMA*

Poslovno-sportski CENTAR *RADIVOJ KORAC*

011/341-532, 340-342

InvestExport

